

Revisors påtegning

- en analyse af going concern

Speciale fra Cand.merc.aud.-studiet, Aalborg Universitet.

Forfatter:
Marie Abrahamsen

Vejleder:
Hans Vistisen

Marts 2011

Indholdsfortegnelse

1 Indledning	4
2 Problemformulering	6
2.1 Opgavens opbygning	7
3 Afgrænsning	10
3.1 Generelt	10
3.2 Empiri	11
4 Going concern	12
4.1 Going concern, en grundlæggende forudsætning	12
4.2 Going concern og ledelsens rolle	13
4.3 Going concern og revisors rolle	14
4.4 Påvirkninger af going concern forudsætningen	15
4.5 Lovregulering vedrørende going concern	16
5 Revision af going concern	19
5.1 Planlægning af revision af going concern	19
5.2 Udførelse af revisionen	21
5.2.1 RS 570 Going concern	22
5.2.1.1 Ledelsens ansvar	23
5.2.1.2 Revisors ansvar	26
5.2.1.3 Begivenheder eller forhold konstateret	32
6 Revisors påtegning	35
6.1 RS 700	35
6.2 RS 705	38
6.3 RS 706	43
6.4 Erklæringsbekendtgørelsen	44
6.5 Forskelle mellem Erklæringsbekendtgørelsen og revisionsstandarderne	52
6.6 Revisors rapportering af going concern problemer	53
7 Delkonklusion I	59
8 Analyse af revisors påtegning	61
8.1 Indsamling af empiri	61
8.2 Typer af fejl i revisionspåtegningerne	63
8.3 Analyse af de enkelte påtegninger	64
8.3.1 Formelle fejl	64
8.3.1.1 Sammenfatning	66
8.3.2 Indholdsmæssige fejl	67

8.3.2.1 Sammenfatning.....	83
8.4 Andre kommentarer til revisors påtegning.....	86
9 Delkonklusion II	88
10 Konklusion	91
11 Executive Summary.....	95
12 Litteraturliste	98
13 Bilagsfortegnelse	101

1 Indledning

Den 3. december 2010 skrev Børsen, at november måned i 2010 satte rekord med hensyn til konkurser i danske virksomheder. I alt gik 711 virksomheder konkurs i november måned, hvilket er det højeste antal konkurser på en måned siden 1996. Dette på trods af flere måneders fremgang.¹

De mange konkurser hænger selvfølgelig sammen med den finanskrisen, vi i øjeblikket oplever. De danske virksomheder er plaget af finanskrisen, hvor de oplever faldende efterspørgsel efter deres produkter, problemer med kunders betaling af leverancer samt vanskeligheder ved opnåelse af finansiering. Virksomhedernes ledelse står derfor overfor store udfordringer i forhold til virksomhedernes indtjening. Ledelsen står også overfor store udfordringer i forbindelse med aflæggelsen af årsrapporten. Ikke mindst i forbindelse med at sikre virksomhedens fortsatte drift. Når ledelsen aflægger årsrapporten, kræver dette en vurdering af ledelsen om, hvorvidt virksomheden er going concern.

Den meget pludselige og markante ændring i økonomien, påvirker virksomhedernes årsrapporter og dermed de informationer, som regnskabsbrugeren ligger til grund for deres økonomiske beslutninger.

Den økonomiske situation stiller ligeledes store krav til revisor, og dennes revision af årsrapporten. Som offentlighedens tillidsrepræsentant er revisors rolle vigtigere end tidligere. De udfordringer ledelsen stilles overfor i forbindelse med regnskabsaflæggelsen, afspejles i arten og omfanget i revisors arbejde. Revisors fokus bør være koncentreret om de væsentlige poster, hvor ledelsen har foretaget et skøn, herunder også virksomhedens evne til at fortsætte driften.²

Revisor skal i sin revisionspåtegning oplyse, om han er enig i ledelsens vurdering af virksomhedens evne til at fortsætte driften. Revisors professionsansvar er herved omfangsrigt, idet revisor skal vurdere virksomhedens evne til at fortsætte driften, og

¹ Børsen 3. december 2010

² Leder, Revision & Regnskab, nr. 2 2009, side 4

tilkendegive overfor regnskabsbrugeren, om han er enig i ledelsens vurdering af virksomhedens evne til at fortsætte driften.

Børsen skrev den 19. oktober 2010, at revisor er under skarp kritik. Kritikken går på, at revisor har forsynet årsrapporten med en "blank" påtegning, selvom virksomhederne i virkeligheden var i økonomiske vanskeligheder eller tæt på konkurs.³ Det forhold, at revisor skal inddrage going concern forudsætningen i sin revision, får naturligt mere fokus i perioder, hvor der er offentlig fokus på konkursramte virksomheder. Revisors ansvar i forhold til oplysning om usikkerheder i forbindelse med going concern, er uændret på trods af, at vi befinder os i en økonomisk krise, hvor mange virksomheder er gået konkurs. Revisor kan ligesom ledelsen ikke give garantier i forhold til fremtidige begivenheder i virksomheden og dens omverden.⁴

³ Børsen, 19. oktober 2010

⁴ Seehausen, 2010, side 21

2 Problemformulering

Som omtalt i indledningen, er antallet af konkurser er stigende, og der øget fokus på revisors rolle i forbindelse med dennes afgivelse af revisionspåtegning. Revisorbranchen møder stor kritik af påtegningen på selskabers regnskaber. Når revisor påfører et regnskab en blank påtegning uden omtale af going concern problemer, er det ensbetydende med, at virksomheden overlever de næste 12 måneder. Det vil med andre ord sige, at revisor garanterer, at virksomheden kan fortsætte sin drift eller er going concern mindst 12 måneder frem.

Jf. Revisorlovens § 16 er revisor offentlighedens tillidsrepræsentant og udfører sin revision i overensstemmelse med god revisor skik. På baggrund af dette, er revisor altså garant for, at regnskabet er retvisende. Regnskabsbrugere træffer derfor økonomiske beslutninger vedr. virksomheden på baggrund af revisors påtegning på et regnskab. Det vil sige, at banker, kunder og konkurrenter bruger regnskabet, når de træffer økonomiske beslutninger, der vedrører virksomheden. Hvorfor det kan få alvorlige konsekvenser, hvis revisors påtegning er forkert, fx hvis en påtegning bude have indeholdt et forbehold, men ikke gør det.

På grund af ovenstående skal revisor under sin revision vurdere, om ledelsens vurdering af virksomhedens evne til at fortsætte driften, er sandsynlig. Er revisor enig i ledelsens vurdering, skal revisor umiddelbart ikke gøre yderligere. Men er revisor uenig i ledelsens vurdering skal påtegningen på regnskabet modificeres.

RS 570, der omhandler going concern, oplister kravene til revisors arbejde i forbindelse med revision af going concern. Ligesom RS 700, 705 og 706 samt den danske Erklæringsbekendtgørelse opstiller kravene til revisors påtegning, og hvorledes denne udarbejdes henholdsvis med eller uden modifikationer.

Som tidligere nævnt kan det få store konsekvenser for virksomheden og regnskabsbrugerne, hvis revisor ikke overholder kravene i de ovennævnte

revisionsstandarter. Fx kan banken yde lån til virksomheden, som virksomheden reelt aldrig bliver i stand til at betale tilbage.

På baggrund af ovenstående finder jeg det interessant at:

1. Redegøre for kravene til revisors revision af going concern forudsætningen, herunder planlægningen og udførelsen i henhold til lovgivningen og revisionsstandarterne.
2. Redegøre for kravene til revisors påtegning, herunder specielt revisors rapportering vedrørende going concern i henhold til lovgivningen og diverse revisionsstandarter.
3. Udvalge en stikprøve på selskaber, der er gået konkurs, og undersøge hvorvidt revisor i de pågældende påtegninger har overholdt lovgivningens og standardernes krav til revisionspåtegningen.

2.1 Opgavens opbygning

I afsnit 4 behandles begrebet going concern og relevante aspekter i relation hertil. Herunder blandt andet ledelsens og revisors rolle i forhold til going concern, samt lovreguleringen af going concern.

I afsnit 5 behandles revisionen af going concern. I afsnittet redegøres for de overvejelser revisor skal være opmærksom på vedrørende going concern i forbindelse med afgivelsen af en revisionspåtegning, herunder de krav RS 570, stiller til revisor ved planlægningen og gennemførelsen af revisionen.

Afsnit 6 omhandler en redegøres for den gældende lovgivning vedrørende revisors rapportering af going concern, herunder en redegørelse for RS 570, 700, 705 og 706 samt Erklæringsbekendtgørelsen, der er den specielle danske regulering på området.

Både redegørelsen i afsnit 5 og 6 indeholder en systematisk gennemgang af kravene til revisors revision og rapportering i forbindelse med afgivelse af revisionspåtegningen. Der tages udgangspunkt i de danske revisionsstandarter (RS'er), da disse, i forbindelse med gennemførelsen af Clarity-projektet, stort set er identiske med de internationale

revisionsstandarder. Jeg er dog opmærksom på, at de omskrevne og ajourførte revisionsstandarder i Clarity-projektet endnu ikke er trådt i kraft. Der er dog meget stor sandsynlighed for, at de nye og omskrevne revisionsstandarder træder i kraft, hvorfor jeg har valgt, at basere min afhandling på disse.⁵

Det vil også være nødvendigt med en redegørelse af sammenhængen mellem revisionsstandarderne og de regnskabsmæssige krav, herunder specielt kravet til et retvisende billede, da going concern er en af de grundlæggende regnskabsmæssige forudsætninger. Derfor er den regnskabsmæssige begrebsramme inddraget i redegørelsen.

Afsnit 8 indeholder en empirisk analyse af revisionspåtegningerne i relation til going concern. Der er ved udvælgelse af en periode i Statstidende, kigget på selskaber, hvor der er afsagt konkursdekret.

Først i afsnit 8 beskrives fremgangsmåden ved udvælgelsen af regnskaberne, herefter udarbejdes der i bilag 1 en oversigt over stikprøven, så det bliver mere overskueligt at anvende i regnskaberne i den efterfølgende analyse, hvor det er revisionspåtegningen, der analyseres. I forbindelse med analysen af revisionspåtegningen er det ligeledes nødvendigt at inddrage ledelsesberetningen, da der ofte henvises til denne i revisionspåtegningen. Den egentlige analyse består i at finde formelle fejl i revisors påtegning, derefter analyseres de formelle fejl i forhold til going concern forudsætningen. Herunder undladelser af forbehold for, eller supplerende oplysning om going concern. Det vil ligeledes være interessant at medtage underskriftdatoen på regnskaberne i analysen, da underskriftstidspunktet ikke er uden betydning i forhold til finanskrisen. I analysen inddrages de udvalgte selskabers revisionspåtegninger, dog i anonymiseret form.

Slutteligt konkluderes der på analysens resultat. Herunder om pressens kritik er passende eller om revisor i denne tilfældige analyse overholder kravene omkring

⁵ Fürchel, Garth, Langsted og Skovby, 2010, side 191

revisionspåtegningerne og den grundlæggende regnskabsmæssige forudsætning om going concern.

3 Afgrænsning

3.1 Generelt

Formålet med denne afhandling er at vurdere revisors rapportering i form af revisionspåtegninger, herunder specielt vedrørende going concern. Revisor kan både rapportere til ledelsen, bestyrelsen eller andre brugere af regnskabet. Ved rapportering til ledelsen eller bestyrelsen anvender revisor revisionsprotokollatet eller management letter. Både management letter og revisionsprotokollat er interne dokumenter, der ikke offentliggøres, hvorfor disse ikke er tilgængelige for de udvalgte selskaber, der er gået konkurs. Dette er ligeledes årsagen til, jeg har valgt at afgrænse afhandlingen fra at omfatte disse.

Jeg har valgt kun at beskæftige mig med erklæringer med høj grad af sikkerhed, herunder specifikt revisionspåtegninger. Det er ikke kun erklæringer med høj grad af sikkerhed, revisor benytter i udøvelsen af sit hverv. Jeg har dog fravalgt erklæringer med begrænset sikkerhed og erklæringer vedrørende aftalte arbejdshandlinger.

Afhandlingen er udarbejdet ud fra revisorsynsvinklen. Det vil sige, at jeg kun fokuserer på kravene til revisor samt dennes ansvar i forbindelse med afgivelsen af en erklæring med høj grad af sikkerhed. Jeg har dog valgt at se bort fra strafferetten og disciplinæransvaret. Afhandlingen kunne også være udarbejdet ud fra en ledelsessynsvinkel og ledelsens ansvar for regnskabet herunder going concern forudsætningen, hvilket ville gøre afhandlingen helt forskellig fra denne opgave, da der stilles helt andre krav til ledelsen, end der gør til revisor. Jeg har dog set det nødvendigt at medtage en begrænset redegørelse af ledelsens krav til vurdering af going concern forudsætningen, herunder blandt andet ledelsesberetningen. Men hovedvægten er dog på kravene til revisors revision af going concern.

Der er mange faktorer i samfundet og lovgivningen, både regnskabsmæssigt og revisionsmæssigt, der påvirker virksomhedens fortsatte drift. Der er altså mange faktorer, som spiller ind når revisor skal vurdere ledelsens vurdering af going concern. Jeg har valgt at ligge fokus på den revisionsmæssige del vedrørende going concern. Jeg vil dog løbende i afhandlingen nævne regnskabsmæssige faktorer, der spiller ind i

revisors vurdering af virksomhedens evne til at fortsætte driften. Jeg har vurderet, at det ikke er muligt at lave afhandlingen uden løbende at nævne de regnskabsmæssige faktorer, der påvirker revisors vurdering af going concern. Hvorfor disse løbende vil blive nævnt i afhandlingen. Der vil ikke være tale om en dybere analyse af de regnskabsmæssige faktorer, men blot en redegørelse. Det skal dog nævnes, at analysen ikke omfatter de regnskabsmæssige konsekvenser af brud på going concern forudsætningen.

Der vil løbende i afhandlingen blive argumenteret for yderligere afgrænsning, da det vil være alt for omfangsrigt at nævne alle afgrænsninger i dette afsnit.

3.2 Empiri

Den empiriske analyse er baseret på offentliggjorte afsagte konkursdekreter i Statstidende i perioden 1/7 – 30-9 2010. Jeg er opmærksom på, at blot fordi der er afsagt et dekret, er ikke det 100 procent sikkert, at virksomheden vil gå konkurs. Jeg mener, at når der først er afsagt dekret, er der en overvejende sandsynlighed for, at virksomheden efterfølgende vil gå konkurs. For at sikre, at jeg ikke har anvendt regnskaber, hvor konkursen ikke er blevet en realitet, har jeg kontrolleret offentliggørelsen af ophævelse af dekreter i Statstidende tilbage til den valgte periode.

Der er kun valgt selskaber, herunder A/S'er og ApS'er, hvor der er afsagt konkursdekret. Jeg har fravalgt personlige konkurser samt andelsforeninger, da disse regnskaber ikke er offentligt tilgængelige. Jeg har ligeledes fravalgt virksomheder, der er underlagt speciallovgivning, herunder fx offentlige virksomheder, finansielle virksomheder, foreninger og fonde samt selskaber med begrænset ansvar.

Yderligere afgrænsning indgår i afsnittet om udvælgelsen af det empiriske materiale.

4 Going concern

At en virksomhed er going concern vil sige, at den kan fortsætte sin drift. Med andre ord betyder going concern, fortsættende virksomhed.

4.1 Going concern, en grundlæggende forudsætning

Going concern forudsætningen er en af de grundlæggende forudsætninger for årsrapporten. Dette fremgår eksempelvis af going concern forudsætningen i ÅRL, hvor § 13 stk. 1 nr. 4 fastslår, at årsrapporten skal udarbejdes efter den grundlæggende forudsætning, at driften af en aktivitet formodes at fortsætte, medmindre den ikke skal eller ikke antages at kunne fortsætte. Afvikles en aktivitet, skal klassifikation og opstilling, samt indregning og måling tilpasses med denne afvikling, hermed at årsrapporten aflægges efter realisationsprincippet. En aktivitet defineres overordnet som en virksomhed eller en del af en virksomhed.

ÅRL § 11 fastslår, at årsrapporten skal give et retvisende billede af virksomhedens aktiver, passiver, finansielle stilling samt resultat. Ligesom ledelsesberetningen skal indeholde en retvisende redegørelse for de forhold, som beretningen omhandler. Årsrapporten giver et retvisende billede når den som minimum, er aflagt efter de grundlæggende forudsætninger:⁶

- klarhed
- substans
- væsentlighed
- going concern
- neutralitet
- periodisering
- konsistens
- bruttoværdi
- reel og formel kontinuitet.

⁶ ÅRL § 13

Det skal dog nævnes at ÅRL § 11 stk. 2 og 3 bestemmer, at regnskabsaflægger har pligt til at fravige lovens bestemmelser eller give yderligere oplysninger, hvis dette er nødvendigt for at årsrapporten udviser et mere retvisende billede.

Det er vigtigt for regnskabslæseren, at årsrapporten giver et retvisende billede, da læseren på baggrund af de oplysninger, der står i årsrapporten skal træffe økonomiske beslutninger.⁷ Formålet er at give regnskabslæseren som eksempelvis er aktionærer, investorer, långivere, medarbejdere, kunder og leverandører et pålideligt grundlag at træffe disse beslutninger på. Et pålideligt grundlag opnås ved, at årsrapporten er retvisende.

4.2 Going concern og ledelsens rolle

Som tidligere nævnt er going concern forudsætningen en grundlæggende forudsætning for årsrapporten. Det vil alt andet lige betyde, at going concern forudsætningen er særdeles relevant for ledelsen, idet det er ledelsen, der har ansvaret for udarbejdelsen og aflæggelsen af årsrapporten.⁸ Det er derfor ledelsen, der foretager en vurdering af going concern, herunder om going concern forudsætningen er til stede, og dermed, om årsrapporten skal udarbejdes på going concern- eller non going concernbasis.

Ledelsen skal i ledelsesberetningen erklære, at årsregnskabet giver et retvisende billede samt, at ledelsesberetningen indeholder en retvisende redegørelse jf. ÅRL § 9. Det er også i ledelsesberetningen, redegørelsen for going concern forudsætningen placeres. Det vil altså sige, at ledelsen fortsat skal erklære sig om regnskabs og beretningens rigtighed, i henhold til de grundlæggende forudsætninger i ÅRL. Hvilket også gør ledelsesberetningen til et væsentligt element i regnskabet specielt i virksomheder, hvor der er going concern problemer, og hvor der er væsentlig usikkerhed omkring forhold eller begivenheder vedrørende virksomhedens evne til at fortsætte driften. ÅRL § 99 indeholder de elementer, der kræves indeholdt i ledelsesberetningen for en regnskabsklasse C-virksomhed.

⁷ ÅRL § 12 stk. 2

⁸ ÅRL § 8

Den 3. juni 2008 vedtog Folketinget en ændringslov til ÅRL, hvormed det særlige danske krav om revision af ledelsesberetningen blev ophævet. Kravet ophæves, da kravet ikke er gældende internationalt, og derfor øger de danske revisorers arbejdsbyrde i forhold til revisorer i andre lande.⁹

4.3 Going concern og revisors rolle

På baggrund af ovenstående er going concern forudsætningen også særdeles relevant for revisor, idet det er revisor, der reviderer årsrapporten og foretager en vurdering af going concern. I forbindelse med sin revision, er det revisor, der tager stilling til, dels om der er indikationer på going concern problemer, som ledelsen skal oplyse om i årsrapporten, dels om going concern forudsætningen er til stede, og dermed om ledelsen kan udarbejde årsrapporten på going concern- eller non going concernbasis. Det er ikke revisors ansvar at oplyse om going concern problemer i årsrapporten, ligesom det heller ikke er revisors ansvar at udarbejde årsrapporten på non going concernbasis, såfremt going concern forudsætningen ikke er til stede. Men det er derimod revisors ansvar at oplyse om going concern problemer i revisionspåtegningen, hvis ledelsen ikke har oplyst om eventuelle going concern problemer i årsrapporten, eller hvis ledelsen har udarbejdet årsrapporten efter going concern forudsætningen, selvom denne ikke er til stede. Revisors ansvar for afgivelse af revisionspåtegningen samt problemstillinger vedrørende dette, vil blive uddybet i kapitel 5 og 6.

Revisor er offentlighedens tillidsrepræsentant, hvilket indebærer, at revisor udover at varetage hensynet til virksomheden og dennes ledelse, også skal varetage hensynet til offentligheden. Hvis hensynet til offentligheden er i konflikt med hensynet til virksomheden og ledelsen, er det hensynet til offentligheden, revisor skal varetage. Jævnfør begrebsrammen for erklæringsopgaver med sikkerhed gælder neutralitetsprincippet for revisors rapportering om going concern i revisionspåtegningen, hvorfor revisor skal udvise særlig forsigtighed i forbindelse med denne rapportering jævnfør senere. Dette er i overensstemmelse med det forhold, at revisor er offentlighedens tillidsrepræsentant.

⁹ Erhvervs- og Selskabsstyrelsen, 4. Juni 2008

4.4 Påvirkninger af going concern forudsætningen

Going concern har betydning i relation til værdiansættelsen af virksomhedens aktiver, da disse antages at have en højere værdi, hvis virksomheden er going concern end, hvis den er non going concern.

Der er mange faktorer i samfundet, der påvirker aflæggelsen af en årsrapport. Finanskrisen kan nævnes som en samfundsmæssig faktor, der spiller ind i forbindelse med aflæggelsen af en årsrapport, herunder specielt værdiansættelsen af virksomhedens aktiver og forpligtelser. Specielt med henblik på værdiansættelse af ejendomme, har man de seneste år set store fald i dagsværdierne. Disse store fald kan have stor og betydelig betydning for virksomheder, der har indregnet sine ejendomme til dagsværdier. Disse virksomheder har store udfordringer i forbindelse med nedskrivninger af ejendommene, som påvirker virksomhedens egenkapital negativt. Nogle virksomheder oplever, at dagsværdien på ejendommen falder til et lavere niveau end kostprisen på ejendommen. Dette har betydet, at virksomheden har realiseret ejendommen med et tab.

Finanskrisen har også betydning for bankernes velvillighed til at låne virksomhederne penge, eller blot forlænge den eksisterende låneaftale. I mange tilfælde har bankerne opsagt virksomhedernes engagementer. Dette har betydet, at virksomheden er tvunget til at finde en ny finansiering af lån. Dette har været meget besværligt, da banker er meget tilbageholdne med afgivelsen af lån. I nogle tilfælde har dette ikke været muligt og i værste fald, er virksomheden blevet begæret konkurs.¹⁰

Der er mange andre regnskabsmæssige faktorer, der påvirker virksomhedens evne til at fortsætte driften. Da jeg i denne afhandling har valgt at analysere det revisionsmæssige vedrørende going concern og revisors påtegninger, vil jeg ikke komme yderligere ind på de regnskabsmæssige faktorer, men blot nævne, at der er mange regnskabsmæssige

¹⁰ Børsen, 8. september 2010

faktorer, der påvirker going concern forudsætningen. Herunder specielt de regnskabsmæssige værdiansættelser.

4.5 Lovregulering vedrørende going concern

Det er både dansk og international lov, der regulerer revisionen af going concern. Ligesom der også findes revisionsstandards, der vejleder i revisionen. Her udover findes den øvrige soft-law regulering, herunder eksempelvis notater fra FSR.

De danske revisionsstandards (RS'er) er baseret på IFAC's standarder. På grund af den fremtræden internationalisering og globalisering er der et større og større behov for internationale regnskabsstandards og revisionsstandards. Imidlertid har EU besluttet at adoptere de internationale standarder, ligesom de har vedtaget, at børsnoterede virksomheder skal aflægge regnskab efter de internationale regnskabsstandards og revisionsstandards. For at imødekomme dette har IFAC gennemført et omfattende projekt, kaldet Clarity projektet, med en opdatering og redigering af revisionsstandards, så de bliver mere entydige og strukturerede.¹¹¹² IFACs medlemmer repræsenterer nationale foreninger for revisorer fra 123 lande. Både FRR og FSR er medlem af denne internationale organisation. Formålet med organisationen er at ensarte kravene til samt at højne kvaliteten af revisors arbejde internationalt.¹³ Det er dog IAASB, der arbejder selvstændigt under IFAC med udstedelsen af internationale revisionsstandards, som har gennemført projektet med internationalisering af revisionsstandards. De internationale standarder anvendes eller er under implementering i over 100 lande, herunder Danmark.¹⁴

Projektet er afsluttet i marts 2009 og de nye standarder træder i kraft ved revision af regnskaber der påbegyndes den 15. december 2009 eller senere. Som følge af projektet findes der i dag 37 revisionsstandards, der enten har fået nyt format, er ajourførte eller helt omskrevet.¹⁵

¹¹ IFAC, 8. juli 2009

¹² Fürchel, Garth, Langsted og Skovby, 2010, side 191-192

¹³ IFAC, 11. oktober 2009

¹⁴ IFAC, maj 2009

¹⁵ IFAC, 8. juli 2009

I henhold til FSR vedtægter § 23 udsender, foreningen i Danmark, RS'er, der er i overensstemmelse med ISA'erne, dog med tilpasning til dansk lovgivning.¹⁶

Ovenstående er derfor begrundelse for, at jeg har valgt at tage udgangspunkt i de nye og omskrevne revisionsstandarder, selvom de endnu er til godkendelse i EU. Det er dog ifølge Lars Kiertzner, overvejende sandsynligt, at standarderne bliver godkendt og dermed implementeret i Danmark. Jeg har valgt kun at tage udgangspunkt i de danske omskrevne revisionsstandarder, da disse stort set er ens med de internationale ISA'er. Hvis det er relevant vil de internationale ISA'er blive inddraget.

ÅRL definerer eller uddyber ikke going concern begrebet yderligere. Der gives således ikke yderligere vejledning til bedømmelsen af going concern, herunder ledelsens tidsmæssige placering af going concern vurderingen eller tidshorisonten for vurderingen. Ligesom der heller ikke vejledes i niveauet, indholdet samt graden af sikkerhed for vurderingen af going concern.

Der findes ingen danske eller internationale regnskabsstandarder, der omhandler going concern. Dog er forudsætningen kort inddraget i Regnskabsvejledning 1 (RV1) og i RS 1. RV 1 er stort baseret på RS 1, hvorfor disse regnskabsvejledninger ikke omtales særskilt.

Ifølge RS 1 er det ledelsens ansvar, at årsrapporten aflægges under forudsætning af going concern.¹⁷ Ydermere beskriver RS 1 konsekvensen af, at der er væsentlig usikkerhed forbundet med vurderingen af going concern forudsætningen. Hvis dette er tilfældet skal ledelsen oplyse herom i årsrapporten.¹⁸ RS 1 udtaler sig endvidere om tidshorisonten for ledelsens vurdering af forudsætningen om going concern. Vurderingen heraf skal dække mindst 12 måneder fra balancedagen.¹⁹

¹⁶ FSR, august 2009

¹⁷ RV 1, afsnit 44 og RS 1, afsnit 25

¹⁸ IAS 1, afsnit 25

¹⁹ IAS 1, afsnit 26

I vejledningen til RS 570, der omhandler going concern, er der oplistet en række eksempler på begivenheder eller forhold, der indikerer going concern problemer. Listen ikke er udtømmende og tilstedeværelsen af enkelte begivenheder eller forhold, indikerer ikke nødvendigvis, at virksomheden ikke er going concern. Listen er opdelt i økonomiske, driftsmæssige og andre forhold, der kan medføre, at virksomheden ikke er going concern. Listen vil blive gennemgået senere i forbindelse med redegørelsen af RS 570. Det skal dog nævnes, at de mange begivenheder og forhold strækker sig bredt, og det kan derfor konkluderes, at revisor i sin revision af going concern skal inddrage mangeartede elementer.

I det efterfølgende vil revisors overvejelser vedrørende revisionen af going concern blive analyseret gennem en struktureret gennemgang af planlægningsfasen, udførelse af revisionen og til sidst revisors rapportering af revisionen af going concern. Herunder vil følgende RS'er blive inddraget:

- RS 300 Planlægning af revision af regnskaber
- RS 315 Forståelse af virksomheden og dens omgivelser og vurdering af risiciene for væsentlig fejlinformation
- RS 330 Revisors handlinger som reaktion på vurderede risici
- RS 500 Revisionsbevis
- RS 540 Revision af regnskabsmæssige skøn
- RS 560 Efterfølgende begivenheder
- RS 570 Going concern
- RS 700 Umodificerede påtegninger på regnskaber
- RS 705 Modificerede revisionspåtegninger
- RS 706 Supplerende oplysning

5 Revision af going concern

Som omtalt ovenfor skal ledelsens vurdering af going concern og dermed fortsat drift foretages, når årsrapporten udarbejdes og aflægges, mens revisors vurdering heraf skal foretages i forbindelse med revisionen af årsrapporten. Formålet med ledelsens vurdering er, at ledelsen aktivt vurderer going concern og virksomhedens fortsatte drift. Mens formålet med revisors vurdering af going concern er, at revisor skal tage stilling til, dels om der er going concern problemer, som ledelsen skal oplyse i årsrapporten, dels om going concern forudsætningen er til stede, og årsrapporten dermed skal udarbejdes på going concern- eller non going concernbasis. Revisors ansvar på dette område er ligeledes at sikre, at eventuelle going concern problemer kommer til regnskabslæserens kendskab.

Revision af going concern er en løbende og dynamisk proces. Revisor skal, både i planlægningsfasen, ved udførelse af sin revision, ved afslutning af revisionen, herunder rapporteringen, vurdere going concern forudsætningen. Hvorfor der i det efterfølgende, vil blive redegjort for revisors planlægning, udførelse og rapportering ved revision af going concern.

5.1 Planlægning af revision af going concern

God revisionsplanlægning er med til at identificere højrisiko områder men også, at den bliver så effektiv og også økonomisk effektiv som muligt. Man skal se revisionsplanlægning som en dynamisk proces, altså en proces, som starter kort efter sidste revisionsafslutning og fortsætter indtil afslutningen af den aktuelle revisionsopgave. Dette er især aktuelt under en økonomisk krise, som den vi oplever i øjeblikket, da samfundsudviklingen sker i et meget højt tempo, hvilket medfører, at risiciene på forskellige poster i årsrapporten kan ændres under revisionsprocessen.²⁰

²⁰ RS 300, afsnit A1 og A 2

Når revisor planlægger sin revision, er det vigtigt, at denne kender virksomheden, der aflægger årsrapporten, som skal revideres. RS 315 giver et overblik over de risikovurderingshandlinger, der skal foretages i revisionsplanlægningen.

For at revisor kan planlægge revisionen af en virksomhed, er det nødvendigt at kende virksomheden og dens omgivelser. For at revisor opnår kendskab til virksomheden, skal revisor:²¹

- Forespørge ledelsen og andre i virksomheden
- Foretage analytiske handlinger
- Observere og undersøge

De eksterne forhold revisor skal kende er oplistet i RS 315 afsnit 11, der oplistes blandt andet regnskabsmæssig, driftsmæssig, ledelsesmæssig og juridisk struktur, branche, brancherelevant lovgivning, strategi samt forretningsrisici. I afsnit 12-24 oplistes de interne forhold vedrørende virksomheden, som revisor bør kende, herunder effektiviteten af det interne kontrolmiljø, risikovurderingsprocessen, informationssystemet, herunder de tilknyttede forretningsprocesser, kontrolaktiviteter samt overvågning af kontrollerne. Indsamlingen af information til at opnå forståelse af virksomheden, er en løbende og dynamisk proces, der løber under hele revisionsprocessen. Forståelsen danner grundlag, så revisor er i stand til at planlægge revisionen og udføre sin professionelle vurdering af virksomheden.²² Herunder kan nævnes going concern. Jo bedre revisor kender virksomheden, des bedre og mere professionelt, kan revisor vurdere ledelsens bedømmelse af virksomhedens evne til at fortsætte driften.

Når revisor har opnået kendskab til virksomheden både eksternt og internt, skal revisor igennem hele processen identificere og vurdere risiciene for væsentlig fejlinformation både på regnskabsniveau og revisionsmålsniveau, for at være i stand til at planlægge yderligere revisionshandlinger, der kan afdække risikoen.²³ Det er oftest i mindre virksomheder, der kan opstå væsentlig fejlinformation på regnskabsniveau, som følge af

²¹ RS 315, afsnit 6

²² RS 315, afsnit A1

²³ RS 315, afsnit 25

et svagt kontrolmiljø.²⁴ Ved risikovurderingen skal revisor vurdere de risici, som kræver særlig revisionsovervejelse, nemlig de betydelige risici. Betydelige risici relaterer sig ofte til ikke-rutinetransaktioner og skønsmæssige forhold. Ikke-rutinetransaktioner er usædvanlige enten i form af størrelse eller art, og som derfor opstår uregelmæssigt.²⁵ Under en økonomisk krise stilles der store krav til revisors revision af regnskabsmæssige skøn, bl.a. ved optagelse til markedsværdi, hvor dette kan give udfordringer i form af at finde den værdi, der giver det mest retvisende billede. Dette kan eksempelvis være ved værdiansættelse af et aktiv, der er særlig risikofyldt, som eksempel kan nævnes en ejendom. Her kan det være nødvendigt for revisor at udføre ekstra revisionshandlinger, for at afdække risikoen ved værdiansættelsen af aktivet. Igen kan værdiansættelsen af aktivet påvirke vurderingen af, om virksomheden er i stand til at fortsætte sin drift.

Specielt under en finanskriser, som den vi oplever i øjeblikket, er det i relation til going concern meget aktuelt, at revisors kendskab til virksomheden og omgivelser skærpes på visse områder. Dette skyldes, at situationen på de finansielle markeder har ændret sig markant inden for kort tid, og at forholdene for virksomheden kan være ændret.

På baggrund af ovenstående er det vigtigt, at revisor i sin risikovurdering inddrager risikoen for fejl omkring going concern, herunder kan nævnes værdiansættelse af aktiver og passiver, hensættelser samt eventualforpligtelser. Da revisors uenighed med ledelsens værdiansættelse af et aktiv kan få store følger for årsrapporten, og dermed going concern forudsætningen.

5.2 Udførelse af revisionen

Når revisor igennem planlægningsprocessen har identificeret risici og overvejet sandsynligheden for, at disse kan resultere i væsentlig fejlinformation i årsrapporten, skal revisor udføre sin revision i overensstemmelse med planlægningsmemoet. Revisionsprocessen vil i det efterfølgende blive gennemgået ved en systematisk

²⁴ RS 315, afsnit A 106

²⁵ RS 315, afsnit A 119

gennemgang af RS 570, Going Concern, der vejleder revisor i revision i forbindelse med going concern.

5.2.1 RS 570 Going concern

Revisionsstandard 570 handler om revisors ansvar omkring going concern ved revision af årsrapporten med hensyn til ledelsens anvendelse af forudsætningen om fortsat drift i forbindelse med udarbejdelse af årsrapporten. Revisors revisionsretslige ansvar relaterer sig til, at revisor skal foretage en vurdering af going concern og dermed fortsat drift i forbindelse med revision af årsrapporten, hvilket er et udtryk for en revisionsretlig pligt. Jeg vil dog ikke uddybe god revisionspligt yderligere, da dette er et meget omfattende emne blot præciserer, at revisor i sin revision af årsrapporten skal overholde god revisionspligt.

RS 570 er omskrevet, men ikke ajourført, hvilket betyder, at den blot er udarbejdet i det nye format, og indeholder derfor ikke yderligere krav i forhold til de tidligere gældende revisionsstandarder. Der var kommenteringsfrist på standarden i april 2010.

Standarden er struktureret i henhold til den af IAASB vedtagne struktur for de nye ISA'er.²⁶

Forudsætningen om fortsat drift indebærer, at virksomheden er i stand til at kunne fortsætte driften i en overskuelig fremtid. En årsrapport med et generelt formål udarbejdes under forudsætningen af fortsat drift, medmindre ledelsen har til hensigt at likvidere virksomheden eller indstille driften. Hvis ledelsen udarbejder årsrapporten under forudsætningen om fortsat drift, indregnes aktiver og passiver på grundlag af, at virksomheden vil være i stand til at realisere sine aktiver og indfri sine forpligtelser, som led i den normale drift.²⁷

I det efterfølgende vil der blive redegjort for RS 570. Redegørelsen vil blive opdelt i følgende punkter:

²⁶ IFAC, 14. juli 2009

²⁷ RS 570, afsnit 2

- Ledelsens ansvar
- Revisors ansvar
- Begivenheder eller forhold konstateret
- Revisors konklusion og revisionspåtegning (Behandles særskilt i kapitel 6)

Denne revisionsstandard træder i kraft for årsrapporter aflagt efter 15. december 2009.²⁸

5.2.1.1 Ledelsens ansvar

Som tidligere præciseret er det ved udarbejdelsen af et årsregnskab en grundlæggende forudsætning, at ledelsen vurderer virksomhedens evne til at fortsætte driften.

Nogle regnskabsmæssige begrebsrammer indeholder krav til ledelsen, om at foretage en specifik vurdering af virksomhedens evne til at fortsætte driften. Fx kræver RS 1 at ledelsen foretager en vurdering af virksomhedens evne til at fortsætte driften.²⁹

Andre regnskabsmæssige begrebsrammer indeholder ikke krav til ledelsen om at vurdere virksomhedens evne til at fortsætte driften. På trods heraf, skal ledelsen dog altid tage stilling til going concern ved udarbejdelsen af en årsrapport, da vurderingen, som tidligere nævnt, er en grundlæggende forudsætning ved udarbejdelsen af en årsrapport.³⁰

Når ledelsen vurderer om virksomheden er i stand til at fortsætte driften, omfatter dette et skøn på et bestemt tidspunkt og i sagens natur usikre udfald af begivenheder eller forhold.³¹ Ved vurderingen er følgende faktorer relevante:

- Graden af usikkerheden i forbindelse med en begivenhed eller et forhold stiger betydeligt jo længere ind i fremtiden en begivenhed eller forhold finder sted. Hvorfor de fleste regnskabsmæssige begrebsrammer, der kræver denne

²⁸ RS 570, afsnit 8

²⁹ RS 1, afsnit 25-26

³⁰ RS 570, afsnit 4

³¹ RS 570, afsnit 5

vurdering af ledelsen også angiver en periode, hvor ledelsen skal tage al information i betragtning.

- Virksomhedens størrelse og kompleksitet, arten af og forholdene for virksomhedens drift, og i hvilken grad den er påvirket af eksterne faktorer påvirker vurderingen af udfaldet begivenheder.
- Vurderingen om fremtiden skal baseres på oplysninger, der er til rådighed på det tidspunkt vurderingen foretages. Vurderinger af efterfølgende begivenheder kan det resultere i udfald, der ikke falder ud som forventet, selvom dette var sandsynligt på vurderingstidspunktet.

Ved ledelsens vurdering omkring virksomhedens evne til at fortsætte driften, er der imidlertid ikke tale om et skøn, som kendt i forbindelse med regnskabsmæssig forstand. Der er altså ikke tale om et skøn i overensstemmelse med RS 540³². Det regnskabsmæssige skøn omfatter almindeligvis skøn i forbindelse med værdiansættelse af et aktiv. Når der er tale om regnskabsmæssige skøn, er risikoen for væsentlige fejl større.³³ Dette er dog i overensstemmelse med RS 570, der også påpeger, at graden af usikkerhed stiger, jo længere ind i fremtiden skønnet udøves. Hvorfor det er vigtigt, på hvilket tidspunkt og for hvilken periode skønnet foretages.

RS 570 omtaler ikke den tidsmæssige placering for ledelsens vurdering af going concern. Ligesom der heller intet fremgår af going concern forudsætningen i ÅRL, som indikerer, hvornår ledelsen skal foretage vurderingen af going concern. Dog fremgår det af IAS 1, at ledelsen skal vurdere virksomhedens evne til at fortsætte driften ved udarbejdelsen af årsrapporten. Det vil med andre ord sige, at ledelsen skal vurdere virksomhedens evne til at fortsætte driften, når ledelsen godkender årsrapporten. Det samme fremgår af RV 1 samt RVén for mindre virksomheder. Men ingen af vejledningerne og standarderne kommer med et konkret tidspunkt for vurderingen.

Jævnfør ovenfor har ledelsens pligt til at udøve sin vurdering omkring virksomhedens evne til at fortsætte driften i forbindelse med udarbejdelsen af årsrapporten. Ligesom

³² Revision af regnskabsmæssige skøn

³³ RS 540, afsnit 2

revisor jævnfør senere har pligt til at drøfte forholdet omkring going concern med ledelsen under såvel planlægningen, udførelsen og afslutningen af revisionen. Hermed skal ledelsen minimum en gang årligt vurdere virksomhedens evne til at fortsætte driften. Ligesom ledelsen en gang årligt bør drøfte forholdet med revisor under dennes planlægning og udførelse af revisionen.

Som det fremgår af RS 570 afsnit 2, skal perioden, som ledelsen skal vurdere, omfatte en overskuelig fremtid. Dette præciserer imidlertid ikke noget konkret om længden på perioden. Udtrykket er uklart og tvetydigt, da overskueligheden afhænger af flere faktorer og forskellige faktorer for hver enkelt virksomhed. Eksempelvis kan nævnes virksomhedens kompleksitet og forandringer i omverdenen. Endvidere kan omfanget og arten af både ledelsens og revisors arbejde have betydning for, hvilken periode, der synes overskuelig for den enkelte virksomhed.

Ligesom ved tidspunktet for ledelsens vurdering af going concern, fremgår der heller intet vedr. tidshorisonten af ÅRL. Det fremgår dog af RS 570 afsnit 13, at ledelsens vurdering af virksomhedens evne til at fortsætte driften minimum skal dække en periode på 12 måneder. Det fremgår af going concern forudsætningen i RV 1 og RVén for mindre virksomheder, at der ligeledes skal anvendes en tidshorisont på 12 måneder fra balancetidspunktet i forbindelse med ledelsens vurdering af going concern. Den tidshorisont, der anvendes ved ledelsens vurdering af going concern, er et minimumskrav:

Ved bedømmelsen af, hvorvidt årsrapporten kan udarbejdes på going concern-basis, tages der hensyn til alle givne oplysninger om den overskuelige fremtid for en periode på i det mindste, men ikke begrænset til 12 måneder efter balancedagen.³⁴

Det er således ikke altid tilstrækkeligt, at ledelsen anvender en tidshorisont på 12 måneder. Ligesom det aldrig er tilstrækkeligt at anvende en tidshorisont på mindre end 12 måneder fra balancetidspunktet både jf. RS 570, RV 1 og RVén for mindre virksomheder.

³⁴RV 1, afsnit 46

Af RS 1 fremgår det, at ledelsen skal avnede en tidshorisont på mindst 12 måneder fra balancetidspunktet i forbindelse med ledelsens vurdering af going concern. Det er ligeledes her aldrig tilstrækkeligt at anvende en tidshorisont på mindre end 12 måneder.³⁵

Det kan derfor konkluderes, at regnskabsvejledninger og revisionsstandarder, der forholder sig til tidspunktet, samt tidshorizonten for ledelsens vurdering af going concern, oplister de samme krav hertil.

5.2.1.2 Revisors ansvar

Revisors ansvar og mål er at opnå et tilstrækkeligt og egnet revisionsbevis for, at ledelsens anvendelse af forudsætningen om fortsat drift ved udarbejdelsen af årsrapporten, er passende ved regnskabsaflæggelsen samt, at konkludere hvorvidt virksomhedens evne til at fortsætte driften er forbundet med væsentlig usikkerhed.³⁶ Her skal det dog nævnes, at de iboende begrænsninger af revisors mulighed for at opdage væsentlig fejlinformation er større, når det drejer sig om fremtidige begivenheder. Hvilket en vurdering af going concern forudsætningen oftest vil være.³⁷

Revisors mål med en stillingtagen til ledelsens vurdering af om en virksomhed er i stand til at fortsætte driften er opdelt i tre dele:³⁸

- 1. At opnå tilstrækkeligt og egnet revisionsbevis for, at ledelsens anvendelse af forudsætningen om fortsat drift ved udarbejdelsen af regnskabet er passende,*
- 2. På grundlag af det opnåede revisionsbevis at konkludere, hvorvidt der eksisterer en væsentlig usikkerhed i relation til begivenheder eller forhold, der kan rejse betydelig tvivl om virksomhedens evne til at fortsætte driften, og*
- 3. At fastslå konsekvenserne for revisors erklæring.*

Ifølge RS 500, der omhandler revisionsbevis, skal revisor opnå egnet og tilstrækkeligt revisionsbevis for at være i stand til at drage konklusioner, som er tilstrækkelige som

³⁵ RS 1, afsnit 26

³⁶ RS 570, afsnit 6

³⁷ RS 570, afsnit 7

³⁸ RS 570, afsnit 9

grundlag for revisionskonklusionen.³⁹ Det vil altså sige, at revisor skal opnå tilstrækkeligt og egnet revisionsbevis for at være i stand til at udarbejde en revisionspåtegning.

At revisionsbeviset skal være tilstrækkeligt, er et udtryk for mængden af revisionsbeviset. Mængden af revisionsbeviset er påvirket af revisors vurdering af risikoen for væsentlig fejlinformation og af kvaliteten af revisionsbeviset.⁴⁰ I forhold til revisionsbevis for going concern forudsætningen er mængden af revisionsbevis højaktuelt. I nogle situationer er det kun nødvendigt at indsamle en lille mængde revisionsbevis for, at revisor er i stand til at vurdere, om der er væsentlig usikkerhed i forbindelse med forhold eller begivenheder, der kan rejse betydelig tvivl om virksomhedens evne til at fortsætte driften. Mens det i andre situationer er nødvendigt at indsamle en stor mængde revisionsbevis for at komme til samme konklusion.⁴¹

Egnethed er et udtryk for kvaliteten, hvilket vil sige relevans og pålidelighed af revisionsbeviset.⁴² Pålideligheden af revisionsbeviset påvirkes af kilden og arten af beviset samt de individuelle omstændigheder, som beviset er opnået under.⁴³ Er kilden til beviset ekstern, er beviset stærkt, mens det er svagt, hvis kilden er intern. Et stærkt revisionsbevis i relation til going concern kan eksempelvis være originale underskrevne låne- og bankaftaler. Her fremgår det klart, at banken/kreditforeningen har indgået låneaftale med virksomheden. Det stærke revisionsbevis er ligeledes understøttet af, at virksomheden overholder de indgåede aftaler. Som eksempel på et svagt revisionsbevis kan nævnes drifts- og likviditetsbudgetter. Her er der tale om et internt udarbejdet dokument, hvor revisor bliver nødt til at efterprøve og vurdere budgettets forudsætninger, for derefter at være i stand til at vurdere pålideligheden af revisionsbeviset.

På baggrund af ovenstående er det åbenbart, at revisionsbevisets tilstrækkelighed og egnethed er indbyrdes forbundne, idet høj kvalitet af revisionsbeviset vil betyde behov

³⁹ RS 500, afsnit 2

⁴⁰ RS 500, afsnit 5e

⁴¹ Bitsch, 2009, side 21

⁴² RS 500, afsnit 5b

⁴³ RS 500, afsnit A5

for mindre revisionsbevis. Kvantiteten af revisionsbevis hænger ligeledes sammen med risikoen for fejlinformation, da større risiko vil kræve mere revisionsbevis.⁴⁴

Når revisor i planlægningsfasen har foretaget risikovurderingerne gennem forståelse af virksomheden og dens omgivelser jf. RS 315, skal revisor tage stilling til, om virksomheden er i stand til at fortsætte driften. Det vil sige, at revisor skal fastslå om ledelsen har foretaget den nødvendige vurdering af virksomhedens evne til at fortsætte driften.⁴⁵

Revisor skal ligesom ledelsen altid foretage en vurdering af going concern. Det er altså ikke tilstrækkeligt, at revisor foretager en vurdering af going concern, såfremt der er forhold, som indikerer, at der er going concern problemer.⁴⁶

Der er i RS 570 oplistet en række eksempler eller forhold, der kan rejse tvivl om forudsætningen om fortsat drift. Begivenhederne og forholdene, der kan rejse tvivl om forudsætningen om fortsat drift, er opdelt i økonomiske forhold, driftsforhold og andre forhold. Disse kan hver for sig eller sammen rejse betydelig tvivl om forudsætningen om fortsat drift. Selv om en begivenhed eller et forhold forekommer hos en virksomhed, er det ikke ensbetydende med, at der er væsentlig usikkerhed omkring virksomhedens fortsatte drift. Som eksempel kan nævnes, at årsagen til virksomhedens manglende evne til at afvikle gælden normalt, kan skyldes, at ledelsen har planer om opnå pengestrømme fra alternative kilder, herunder kan nævnes salg af aktiver eller ændring af ydelsesprofil. Nedenfor er forholdene oplistet.

⁴⁴ RS 500, afsnit A5

⁴⁵ RS 570, afsnit 10

⁴⁶ Seehausen, 2010, side 352

Økonomiske forhold:

- Negativ egenkapital eller negativ arbejdskapital,
- lån med faste vilkår, der nærmer sig forfald uden realistisk udsigt til fornyelse eller indfrielse, eller usædvanlig stor afhængighed af kortfristede lån til finansiering af anlægsaktiver,
- indikationer på tilbagekaldelse af finansiel støtte fra kreditorer,
- indikationer på negative pengestrømme fra driften ifølge historiske eller fremadrettede finansielle opgørelser,
- ugunstige økonomiske nøgletal,
- væsentlige driftstab eller betydelig forringelse af værdien af aktiver, der genererer pengestrømme,
- restancer med eller ophør af udbyttebetalinger,
- manglende evne til at betale kreditorer ved forfald,
- manglende evne til at overholde betingelserne i låneaftaler,
- ændring fra kredit til betaling pr. efterkrav hos leverandører,
- manglende evne til at opnå finansiering af afgørende ny produktudvikling eller andre vigtige investeringer.

Driftsforhold:

- Den daglige ledelse påtænker at likvidere virksomheden eller indstille driften,
- tab af nøglepersoner i den daglige ledelse uden genansættelse,
- tab af et større marked, nøglekunder, franchise, licens eller hovedleverandører,
- arbejdskonflikter,
- mangler på vigtige leverancer,
- opdukken af yderst succesfuld konkurrent.

Andre forhold:

- Manglende overholdelse af kapitalkrav eller andre lovpligtige krav,
- verserende retssager eller tilsynssager med virksomheden, der, hvis de falder ud til modpartens fordel, kan resultere i krav, som virksomheden sandsynligvis ikke kan honorere,
- ændringer i lov, øvrig regulering eller regerings politik, der forventes at påvirke virksomheden negativt,
- katastrofer, der når de indtræder, ikke er forsikrede eller underforsikrede.

Kilde: RS 570, afsnit A2

Under økonomiske forhold nævnes som det første, negativ egenkapital, der relaterer sig til den situation, hvor en virksomhed har underbalance, hvilket er et udtryk for, at værdien af virksomhedens forpligtelser overstiger værdien af virksomhedens aktiver. Denne situation vil ofte være kritisk for en enhver virksomhed, og kan have forskellige årsager, som eksempelvis negative driftsresultater samt fald i værdien af aktiver.

Et andet forhold der nævnes i figuren, er virksomhedens manglende evne til at overholde betingelser i låneaftaler. Set i lyset af den økonomiske krise, som ikke mindst har berørt den finansielle sektor, er dette forhold højaktuelt og formentlig direkte eller indirekte årsag til mange virksomheders konkurs.

Under hele revisionen skal revisor være opmærksom på revisionsbevis for forhold, der kan rejse tvivl om virksomhedens evne til at fortsætte driften. Det vil altså sige, at revisor skal opdatere risikovurderingen, ligesom der skal udføres yderligere revisionshandling, hvis der identificeres forhold, der kan rejse tvivl om virksomhedens evne til at fortsætte driften.⁴⁷

Når revisor udfører den øvrige revision, vil revisor muligvis opnå revisionsbevis, som også kan bruges i forbindelse med revision af going concern forudsætningen. Som eksempel kan nævnes virksomhedens evne til at betale leverandører til tiden, ophør af kredit hos leverandører eller virksomhedens evne til at betale A-skat og moms rettidig. Disse forhold kan være væsentlige og medføre betydelig usikkerhed om virksomhedens evne til at fortsætte driften.

Revisor skal aktivt tage stilling til ledelsens vurdering af virksomhedens evne til at fortsætte driften.⁴⁸ Hvis ledelsen har foretaget vurderingen, om virksomheden er i stand til at fortsætte driften, skal revisor drøfte denne med ledelsen, sammen med ledelsens planer for at håndtere en begivenhed, der kan rejse tvivl om virksomhedens evne til at fortsætte driften. Hvis ledelsen ikke har foretaget en vurdering af virksomhedens evne til at fortsætte driften, skal revisor drøfte dette med ledelsen.⁴⁹

⁴⁷ RS 570, afsnit 11

⁴⁸ RS 570, afsnit 12

⁴⁹ RS 570, afsnit 10

Ovenstående indikerer, at det ikke er tilstrækkeligt, at revisor foretager en vurdering af ledelsens bedømmelse af going concern forudsætningen, på tidspunktet for afgivelsen af revisionspåtegningen, idet det er nødvendigt, at revisor er opmærksom på going concern problemer gennem hele revisionsprocessen, herunder planlægnings-, udførelses-, afslutnings- og rapporteringsfasen.⁵⁰

Ledelsens vurdering af virksomhedens evne til at fortsætte driften skal dække en periode på mindst 12 måneder efter balancedagen jf. RS 560. Hvis dette ikke er tilfældet, skal revisor anmode ledelsen om at forlænge vurderingsperioden så denne dækker mindst 12 måneder efter balancetidspunktet jf. ovenfor. Ved revisors stillingtagen til virksomhedens evne til at fortsætte driften, skal revisor dække samme periode som ledelsen.⁵¹ Det vil altså sige, at revisor også mindst skal dække en periode på mindst 12 måneder efter balancetidspunktet. Ligesom ved ledelsens tidshorisont for bedømmelse af going concern, er revisors tidshorisont ligeledes et minimumskrav. Hvilket vil sige, at revisors vurdering af virksomhedens evne til at fortsætte driften mindst skal dække en periode på mindst 12 måneder efter balancetidspunktet og gerne længere tid.⁵²

Revisor skal ligeledes forespørge ledelsen, om den har kendskab til forhold, der ligger efter vurderingsperioden, og som kan rejse tvivl om virksomhedens evne til at fortsætte driften.⁵³ RS 560 omhandler efterfølgende begivenheder. Ifølge denne standard anvendes begrebet efterfølgende begivenhed både om begivenheder mellem balancedagen og datoen for revisionspåtegningen samt forhold konstateret efter datoen for revisionspåtegningen.⁵⁴ Det fremgår af RS 560, at revisor skal vurdere virkningerne af efterfølgende begivenheder på regnskabet og revisionspåtegningen.⁵⁵

⁵⁰ Seehausen, 2010, side 361

⁵¹ RS 570, afsnit 13

⁵² Seehausen, 2010, side 366

⁵³ RS 570, afsnit 15

⁵⁴ RS 560, afsnit 1

⁵⁵ RS 560, afsnit 2

Revisor skal indsamle egnet og tilstrækkeligt revisionsbevis i relation til ledelsens vurdering af virksomhedens evne til at fortsætte driften. Det vil sige, at revisor skal efterprøve og teste ledelsens vurdering, mens det ikke er beskrevet i standarden, at revisor skal tage stilling til ledelsens evne til at bedømme forudsætningen om going concern.

Som beskrevet i afsnittet om planlægningen i forbindelse med revisionen af going concern, skal revisor opnå forståelse af virksomhedens risikovurderingsproces, for at identificere forretningsrisici, der er relevante i forbindelse med regnskabsaflæggelsen.⁵⁶ Her vil revisor også ofte opnå forståelse for, om ledelsen er i stand til at identificere risici for, at virksomheden ikke er going concern. Det er derfor væsentligt, at revisor i sin vurdering af ledelsens bedømmelse af virksomhedens evne til at fortsætte driften, hele tiden er opmærksom på den tidligere udarbejdede risikovurderingsprofil.⁵⁷

Det er i revisors interesse, at ledelsens skøn af udfaldet af begivenheder eller forhold, der kan have betydning til virksomhedens evne til at fortsætte driften, er ajourførte forud for revisors vurdering af det foretagne skøn. Det vil med andre ord sige, at revisor næppe vil kunne opnå tilstrækkeligt og egnet revisionsbevis baseret på skøn foretaget langt tidligere end påtegningstidspunktet. Hvorfor det er vigtigt, at revisor opdaterer sig på ledelsens bedømmelse af going concern forudsætningen i perioden efter, denne er foretaget.⁵⁸

5.2.1.3 Begivenheder eller forhold konstateret

Hvis der konstateres begivenheder eller forhold, der rejser betydelig tvivl om virksomhedens evne til at fortsætte driften, skal revisor opnå et tilstrækkeligt revisionsbevis til at fastslå, om der er væsentlig usikkerhed derom eller ej, ved at udføre yderligere revisionshandlinger, jf. tidligere.⁵⁹ Disse handlinger skal omfatte:

⁵⁶ RS 315, afsnit 76

⁵⁷ Bitsch, side 22

⁵⁸ RS 570, afsnit 15

⁵⁹ RS 570, afsnit 16

1. Anmode ledelsen om, at foretage en vurdering af virksomhedens evne til at fortsætte driften, såfremt denne ikke foreligger
2. Tage stilling til ledelsens planer for fremtidige handlinger i forhold til ledelsens vurdering af going concern
3. Tage stilling til likviditetsbudgettet, hvis dette er udarbejdet samt vurderer pålideligheden af de underliggende data og forudsætninger
4. Vurderer om yderligere informationer er blevet tilgængelige siden ledelsens vurdering af going concern
5. Anmode ledelsen, både den daglige og den øverste ledelse, om en skriftlig redegørelse for fremtidige planer og disses gennemførlighed.

Ad 2:

Her kan revisor forespørge ledelsen, om dennes reaktion på indikationen af going concern problemer. Her kan det være afgørende for revisors afgivelse af revisionspåtegning, at vide om ledelsen har igangsat tiltag for at afværge going concern problemerne, herunder for eksempel om ledelsen har besluttet at realisere aktiver, har optaget nye lån eller omlagt gæld. Eller måske har planer om at tilføre virksomheden kapital.

Ad 3:

Her skal revisor vurdere om budgetforudsætningerne er realistiske. Det kan eksempelvis gøres ved at sammenligne tidligere budgetter med realiserede resultater eller sammenligne det udarbejdede budget med realiseret tal indtil dato. Eller eventuelt indhente et stærkt revisionsbevis fra en tredjepart på et væsentligt område i budgettet, hvis dette altså er muligt.

Ad 5:

Her er det vigtigt at ledelsen erklærer sig om planernes gennemførlighed, da ingen erklæring herom, vil gøre revisionsbeviset meget svagt. Hvis ledelsen ikke har en plan for, hvorledes planerne gennemføres, vil revisor være tilbøjelig til at tvivle meget på, om planerne overhovedet vil blive realiseret. Kun gennem det revisionsbevis der opnås, kan revisor afgøre, hvorledes dette vil få indflydelse på revisionspåtegningen.

Da graden af usikkerhed stiger jo længere man kommer ind i fremtiden, foreskriver RS 570, at der skal være tale om en væsentlig usikkerhed omkring det opnåede revisionsbevis, som rejser betydelig tvivl om den fortsatte drift, inden revisor behøver at foretage sig yderligere. En væsentlig usikkerhed er til stede, når det efter revisors vurdering er nødvendigt at afgive en oplysning omkring begivenheden eller forholdet.⁶⁰ Hvilket leder os over i næste kapitel, hvor revisors revisionspåtegning behandles.

⁶⁰ RS 570, afsnit 17

6 Revisors påtegning

I følgende kapitel gennemgås de generelle krav omkring revisors påtegning. Sidst i dette kapitel vil de specifikke krav til revisors påtegning i relation til going concern blive behandlet.

6.1 RS 700

RS 700 er som tidligere nævnt også blevet omskrevet i forbindelse med Clarity projektet.

Når revisor har afsluttet sin revision, skal der konkluderes herpå. Dette gøres ved at forsyne årsrapporten med en påtegning, hvor revisor konkluderer på revisionen.

RS 700 omhandler kravene til revisor og dennes ansvar i forbindelse med en udformning af en konklusion og afgivelse af erklæring om et regnskab, som et resultat af revisionen af årsrapporten.⁶¹ RS 700 er udformet i relation til et fuldstændigt regnskab med generelt formål.⁶² Denne RS træder i kraft for regnskaber, der begynder 15. december 2009 eller senere.⁶³

Formålet med denne revisionsstandard er at sikre ensartet struktur i revisors påtegning. Revisors formål er ifølge standarden:⁶⁴

1. Vejlede revisor i at afgive en skriftlig konklusion om et regnskab baseret på en vurdering af de konklusioner, der er draget i forbindelsen af revisionen.
2. Udtrykke denne konklusion gennem en skriftlig påtegning, som også beskriver grundlaget for konklusionen

Revisor skal konkludere om:⁶⁵

1. Regnskabet er aflagt i overensstemmelse med den relevante begrebsramme.

⁶¹ RS 700, afsnit 1

⁶² RS 700, afsnit 3

⁶³ RS 700, afsnit 5

⁶⁴ RS 700, afsnit 6

⁶⁵ RS 700, afsnit 10-13

2. Revisor har opnået tilstrækkelig og egnet revisionsbevis i overensstemmelse med RS 300
3. Revisors konklusion er i overensstemmelse med RS 450
4. Regnskabet indeholder fyldestgørende oplysninger om anvendt regnskabspraksis
1. Anvendt regnskabspraksis er sammenhængende med den regnskabsmæssige begrebsramme
2. De regnskabsmæssige skøn der er udøvet af ledelsen er rimelige, samt vurdere den samlede præsentation af regnskabet
3. Oplysningerne i regnskabet er relevante, pålidelige, sammenlignelige og forståelige
4. Regnskabet giver fyldestgørende oplysninger, så regnskabsbrugeren kan læse regnskabet og bruge oplysningerne deri
5. Titlerne på hver bestanddel i regnskabet er passende

RS 700 stiller dog ingen konkrete krav til de revisionshandlinger, revisor skal udføre for at opnå tilstrækkeligt og egnet revisionsbevis for lige netop going concern. Her henvises der til RS 570.

RS 700 beskriver revisors ansvar for, at konklusionen indeholder en vurdering af, hvorvidt revisor har opnået tilstrækkelig overbevisning om, at regnskabet giver et retvisende billede. Dette krav gælder dog kun, hvis der aflægges regnskab efter regnskabslovgivning, der indeholder krav om et retvisende billede.

Hvis revisor konkluderer, at regnskabet i alle væsentlige henseender er udarbejdet i overensstemmelse med den relevante regnskabsmæssige begrebsramme, skal revisor udtrykke en konklusion uden modifikationer.⁶⁶

Hvis revisor på grundlag af det opnåede revisionsbevis konkluderer, at regnskabet som helhed indeholder væsentlig fejlinformation eller, hvis revisor ikke er i stand til at opnå tilstrækkeligt og egnet revisionsbevis, til at konkludere om regnskabet som helhed

⁶⁶ RS 700, afsnit 16

indeholder væsentlig fejlinformation, skal revisor modificere konklusionen i revisors påtegning i overensstemmelse med RS 705.⁶⁷

Hvis regnskaber, der er udarbejdet i overensstemmelse med en begrebsramme, der giver et retvisende billede, ikke giver et retvisende billede alligevel, skal revisor drøfte dette med ledelsen. Afhængigt af kravene i den regnskabsmæssige begrebsramme og, hvordan forholdet løses, skal revisor fastlægge, om det er nødvendigt at forsyne regnskabet med en modificeret påtegning i overensstemmelse med RS 705.⁶⁸

Revisors erklæring skal være skriftlig og indikere, at der er tale om en uafhængig revisor, samt være adresseret til dem, som erklæringen er udarbejdet til, altså aktionærerne eller anpartshaverne.⁶⁹

Det indledende afsnit i revisors erklæring skal identificere virksomheden, der aflægger regnskabet, angive, at regnskabet er revideret, identificere titlen på hver af regnskabets bestanddele, henvise til regnskabspraksis og andre forklarende oplysninger, samt specificere datoen eller perioden, som regnskabet omfatter.⁷⁰

I revisors erklæring, skal der indgå et afsnit, der beskriver ledelsens ansvar, da det er denne, der er ansvarlig for udarbejdelsen af regnskabet. Afsnittet skal redegøre for ledelsens ansvar for udarbejdelsen af regnskabet i overensstemmelse med den relevante regnskabsmæssige begrebsramme herunder, at regnskabet giver et retvisende billede.⁷¹

Revisors erklæring skal ligeledes indeholde et afsnit, som beskriver revisors ansvar, herunder revisors ansvar for at udtrykke en konklusion om regnskabet på grundlag af den udførte revision. Afsnittet skal redegøre for, at revisionen er udført i overensstemmelse med de danske revisionsstandards.⁷²

⁶⁷ RS 700, afsnit 17

⁶⁸ RS 700, afsnit 18

⁶⁹ RS 700, afsnit 20-22

⁷⁰ RS 700, afsnit 23

⁷¹ RS 700, afsnit 24-27

⁷² RS 700, afsnit 28-30

Revisors erklæring skal beskrive revisionen ved at anføre, at revisionen omfatter udførelse af visse revisionsmæssige handlinger for at opnå et revisionsbevis. De valgte handlinger afhænger af, revisors vurdering af risiciene for væsentlig fejlinformation i regnskabet uanset, at disse skyldes besvigelser eller fejl, herunder en vurdering af virksomhedens interne kontrol. Revisionen omfatter også en vurdering af, om den af ledelsen valgte regnskabspraksis er passende, om de regnskabsmæssige skøn, ledelsen har foretaget, er rimelige samt en samlet vurdering af præsentationen af regnskabet. Der skal ligeledes anføres, hvorvidt det opnåede revisionsbevis efter revisors opfattelse er tilstrækkeligt og egnet som et grundlag for revisors konklusion.⁷³

Hvis der kan afgives en konklusion uden modifikationer på et regnskab, der er udarbejdet i overensstemmelse med en regnskabsmæssig begrebsramme og giver et retvisende billede, skal der i revisors konklusion anvendes denne formulering:⁷⁴

”Regnskabet giver et retvisende billede af... i overensstemmelse med [den relevante regnskabsmæssige begrebsramme].”

Til sidste skal erklæringen underskrives af revisor. Underskriften må ikke dateres før den dato, hvor revisor har opnået tilstrækkeligt og egnet revisionsbevis, som revisor kan basere sin konklusion om regnskabet på. Der skal opnås bevis for at alle bestanddele, der udgør regnskabet, er udarbejdet samt, at personer, der har en anerkendt bemyndigelse, har udtalt, at de har påtaget sig ansvaret for regnskabet.⁷⁵

6.2 RS 705

Når revisor påfører et regnskab en påtegning, skal denne jf. ovenstående indeholde en konklusion på, den af revisor udførte revision. Hvis revisor er usikker omkring et revisionsbevis, skal usikkerheden overvejes og dermed revisors rapportering af usikkerheden. Her skelnes mellem forhold, der påvirker revisors konklusion og forhold, som ikke påvirker konklusionen. Førstnævnte er forbehold, der medfører en modificeret

⁷³ RS 700, afsnit 31-33

⁷⁴ RS 700, afsnit 34-37

⁷⁵ RS 700, afsnit 40-42

konklusion, mens sidstnævnte er supplerende oplysninger, der anføres i revisors påtegning efter konklusionen. Kravene omkring revisionspåtegninger vil derfor i det følgende blive systematisk gennemgået.

RS 705 omhandler revisors ansvar for at afgive en passende erklæring om regnskabet i de tilfælde, hvor revisor har vurderet, at det er nødvendigt at afgive en konklusion med modifikationer.⁷⁶

Formålet med denne revisionsstandard er at vejlede revisor i at afgive en passende modificeret konklusion om det reviderede regnskab. Revisor har tre muligheder for at modificere konklusionen på revisionen. Revisor kan afgive en konklusion med forbehold, en afkræftende konklusion eller slet ikke afgive en konklusion. Hvilken type konklusion revisor afgiver, afhænger af arten af det forhold, der er årsag til modifikationen. Det vil med andre ord sige, om regnskabet indeholder væsentlig fejlinformation, eller om der er tale om manglende mulighed for at opnå tilstrækkeligt og egnet revisionsbevis. Til sidst vurderer revisor, hvor gennemgribende indvirkninger forholdet har på regnskabet.⁷⁷

RS 705 træder ligesom de tidligere omtalte revisionsstandarder i kraft for revisioner af regnskaber, der begynder 15. december 2009 eller senere.⁷⁸

Når revisionsstandarden bruger udtrykket gennemgribende, bruges det til at beskrive fejlinformationers indvirkning på regnskabet eller mulige indvirkninger, der er uopdagede på grund af en manglende mulighed for at opnå tilstrækkeligt og egnet revisionsbevis. Gennemgribende indvirkninger vil sige, de indvirkninger, der efter revisors vurdering:⁷⁹

- ikke begrænser sig til specifikke elementer, konti eller poster i regnskabet
- hvis det er afgrænset til for eksempel specifikke elementer i regnskabet, repræsenterer eller kan repræsentere en væsentlig del af regnskabet

⁷⁶ RS 705, afsnit 1

⁷⁷ RS 705, afsnit 2 og 4

⁷⁸ RS 705, afsnit 3

⁷⁹ RS 705, afsnit 5

- i forbindelse med oplysninger, er grundlæggende for brugerens forståelse af regnskabet.

Revisor skal udarbejde en konklusion med modifikationer, når revisor på baggrund af det opnåede revisionsbevis konkluderer, at regnskabet ikke er uden væsentlige fejl herunder, at regnskabet ikke overholder den valgte regnskabsmæssige begrebsramme. Konklusionen skal også indeholde modifikationer, når revisor ikke er i stand til at opnå tilstrækkeligt og egnet revisionsbevis til at konkludere, at regnskabet ikke er uden væsentlig fejlinformation, årsager hertil er fx omstændigheder, der er udenfor virksomhedens kontrol, omstændigheder der relaterer sig til den tidsmæssige placering af revisionen eller begrænsninger pålagt af ledelsen.⁸⁰

Nedenfor ses en figur, der illustrer baggrunden for de tre typer af konklusioner: ”bortset fra”- konklusionen, afkræftende konklusion eller undlade at udtrykke en konklusion.

Art af forhold, der er årsag til modifikationen	Revisors vurdering af hvor gennemgribende indvirkningerne eller de mulige indvirkninger er på regnskabet	
	Væsentlige men ikke gennemgribende	Væsentlige og gennemgribende
Regnskabet indeholder væsentlig fejlinformation	Konklusion med forbehold	Afkræftende konklusion
Der kan ikke opnås tilstrækkeligt og egnet revisionsbevis	Konklusion med forbehold	Manglende konklusion

Figur: RS 705, afsnit A1

Revisor bør påføre regnskabet en konklusion med forbehold når:

- revisor, har opnået tilstrækkeligt revisionsbevis, men konkluderer, at fejlinformationen er *væsentlig men ikke gennemgribende*.⁸¹

⁸⁰ RS 705, afsnit 7-15

⁸¹ RS 705, afsnit 7

Revisor bør påføre regnskabet en afkræftende konklusion når:

- revisor, efter at have opnået tilstrækkeligt og egnet revisionsbevis, konkluderer, at fejlene enkeltvis eller samlet er *både væsentlige og gennemgribende*.⁸²

Revisor bør slet ikke afgive en konklusion om regnskabet når:

- revisor er *ude af stand til at opnå tilstrækkeligt og egnet revisionsbevis* til at afgive en konklusion om regnskabet, samt at revisor konkluderer, at de uopdagede fejl har en *både væsentlig og gennemgribende* indvirkning på regnskabet.⁸³
- revisor på trods af at have opnået tilstrækkeligt og egnet revisionsbevis, ikke er i stand til at udforme en konklusion om regnskabet på grund af en mulig sammenhæng mellem usikkerhederne i regnskabet og disses mulige samlede indvirkning på regnskabet som helhed.⁸⁴

Hvis ledelsen af virksomheden tilbageholder oplysninger for revisor, og revisor anser det for sandsynligt, at resultatet af de tilbageholdte oplysninger vil resultere i et behov for at udtrykke en konklusion med modifikationer om regnskabet, skal revisor anmode ledelsen om at fjerne begrænsningerne. Hvis ledelsen nægter at give revisor oplysningerne, skal revisor, medmindre den øverste ledelse deltager i den daglige ledelse, meddele den øverste ledelse forholdet samt klargøre, om det er muligt at udføre alternative handlinger for at opnå tilstrækkeligt og egnet revisionsbevis.⁸⁵

Hvis revisor konkluderer, at fejlinformationen i regnskabet er både væsentlig og gennemgribende, kan revisor vælge at fratræde, hvis det praktisk er muligt ifølge revisorloven. Hvis revisor vælger at fratræde skal den øverste ledelse have oplysninger om alle forhold vedrørende fejlinformationerne, der er konstateret under revisionen, og som ville have medført en konklusion med modifikationer.⁸⁶

⁸² RS 705, afsnit 8

⁸³ RS 705, afsnit 9

⁸⁴ RS 705, afsnit 10

⁸⁵ RS 705, afsnit 11-12

⁸⁶ RS 705, afsnit 13-14

Når revisor anser det for nødvendigt at udtrykke en afkræftende konklusion om regnskabet som helhed, må revisors påtegning ikke indeholde en konklusion uden modifikationer vedrørende en bestanddel af regnskabet, da dette vil modsige revisors afkræftende konklusion om regnskabet.⁸⁷

Når revisor udtrykker en konklusion med modifikationer, skal afsnittet, med enten forbeholdet, afkræftelsen eller den manglende konklusion, stå før konklusionen.⁸⁸

Afsnittet skal indeholde en beskrivelse og en beløbsmæssig angivelse, hvis dette er muligt. Er det ikke muligt, skal revisor ligeledes anføre dette.⁸⁹

Hvis der er tale om en væsentlig fejlinformation, der vedrører en udeladelse af oplysning, der kræves, skal revisor, drøfte forholdet med ledelsen, beskrive arten af udeladelsen i afsnittet med modifikationer samt i afsnittet medtage de udeladte oplysninger, hvis der er opnået tilstrækkeligt og egnet revisionsbevis for den udeladte oplysning. Dog skal revisor ikke medtage oplysningen, hvis den ikke er udarbejdet af ledelsen eller ikke er umiddelbar tilgængeligt for revisor. Revisor skal ligeledes udelukke oplysningen, hvis det efter revisors vurdering ville være urimeligt og omfangsrigt i forhold til revisors erklæring.⁹⁰

Når der er modifikationer til konklusionen, skal dette tydeligt fremgå af overskriften på konklusionen. Når revisor udtrykker konklusionen og denne indeholder forbehold, skal udtrykket *”bortset fra de mulige indvirkninger af forholdene...”* indgå i konklusionen.⁹¹

Ved en afkræftende konklusion skal revisor i konklusionen anføre, at på grund af de betydelige forhold, oftest uoverensstemmelser med den regnskabsmæssige begrebsramme, der er beskrevet i modifikationsafsnittet, giver det grundlag for at afgive en afkræftende konklusion.⁹²

⁸⁷ RS 705, afsnit 15

⁸⁸ RS 705, afsnit 16

⁸⁹ RS 705, afsnit 17

⁹⁰ RS 705, afsnit 19

⁹¹ RS 705, afsnit 22

⁹² RS 705, afsnit 24

Når revisor afviser at afgive en konklusion, skal revisor anføre i konklusionen, at som følge af betydeligheden af de forhold, der er beskrevet i modificationsafsnittet, er revisor ikke i stand til at opnå tilstrækkeligt og egnet revisionsbevis, der kan give et grundlag for en revisionskonklusion, hvorfor revisor ikke udtrykker en konklusion om regnskabet.⁹³

Når revisor forventer at modificere konklusionen, skal revisor kommunikere de forhold, der har ført til modifikationen til den øverste ledelse.⁹⁴

6.3 RS 706

Følgende afsnit omhandler kravene i forbindelse med revisors afgivelse af supplerende oplysninger. Supplerende oplysninger er oplysninger, i revisors påtegning, som ikke påvirker revisionskonklusionen, og af samme årsag anføres herefter.

Formålet med supplerende oplysninger, er at fremhæve nogle forhold i regnskabet når, det efter revisors vurdering, er nødvendigt. Forholdet skal af revisor vurderes af en sådan vigtighed, at det er afgørende for regnskabsbrugerens forståelse af regnskabet.⁹⁵

Denne revisionsstandard træder også i kraft for revisioner af regnskaber, der begynder 15. december 2009 eller senere.⁹⁶

Revisor må kun give en supplerende oplysning vedrørende forhold, hvorfor der er opnået tilstrækkeligt og egnet revisionsbevis, samt vedrørende forhold der allerede er oplyst i regnskabet.⁹⁷ Hvis forholdet ikke er tilstrækkeligt oplyst, betragtes det som en fejl, fordi forholdet kan være væsentligt for regnskabsbrugerens økonomiske beslutning. En supplerende oplysning må aldrig erstatte et forbehold i revisionspåtegningen.

⁹³ RS 705, afsnit 25

⁹⁴ RS 705, afsnit 28

⁹⁵ RS 706, afsnit 1-4

⁹⁶ RS 706, afsnit 3

⁹⁷ RS 706, afsnit 6 og A2

Når revisor afgiver supplerende oplysninger, sker det af to årsager:⁹⁸

1. Et forhold er korrekt oplyst og præsenteret i regnskabet, men det er væsentligt for regnskabsbrugerens forståelse af regnskabet at kende dette. (Supplerende oplysning vedrørende forståelse af regnskabet)
2. Når det er hensigtsmæssigt, at oplyse om andre forhold, der er relevante for regnskabsbrugerens forståelse af revisionen, revisors ansvar eller revisors erklæring. (Supplerende oplysning vedrørende forståelse af revisionen)

Revisor skal ligesom ved et forbehold, orientere den øverste ledelse om en eventuel supplerende oplysning i revisionspåtegningen.⁹⁹

Ovenstående redegørelse for gældende revisionsstandards omfatter både danske og internationale virksomheder. I Danmark er der endvidere en bekendtgørelse, der regulerer området vedrørende revisors erklæring med sikkerhed, og herunder revisors påtegning. Hvorfor denne bekendtgørelse vil blive gennemgået i det efterfølgende afsnit.

6.4 Erklæringsbekendtgørelsen

RS 700, 705 og 706 gælder som nævnt ovenfor, for både danske og internationale virksomheder, mens Erklæringsbekendtgørelsen er en speciel dansk bekendtgørelse, der kun gælder for erklæringer med sikkerhed. Bekendtgørelse om statsautoriserede og registrerede revisorerers erklæringer (Erklæringsbekendtgørelsen) trådte i kraft 1. maj 1996 og erstattede både Virksomheds- og Påtegningsbekendtgørelsen, der tidligere regulerede kravene til revisors påtegning. Bekendtgørelsen er ajourført i juni 2008. Erklæringsbekendtgørelsen er udarbejdet af Erhvervs- og Selskabsstyrelsen i samarbejde med FSR og FRR. På baggrund af den nye Revisorlov trådte den nuværende Erklæringsbekendtgørelse i kraft 1. juli 2008. Baggrunden for en helt ny Erklæringsbekendtgørelse i 1996, var en betænkning afgivet af Revisorkommissionen i 1993, som blandt andet påtænkte ændringer af Revisorloven, og desuden anbefalede en revision af kravene til udformning af revisors påtegning.¹⁰⁰ Sammen med revisorloven i

⁹⁸ RS 706, afsnit 4

⁹⁹ RS 706, afsnit 9

¹⁰⁰ Füchel, Gath, Langsted og Skovby, 2010, side 197-203

1994 indførte man begrebet ”offentlighedens tillidsrepræsentant”, som man efterfølgende overførte til Erklæringsbekendtgørelsens § 1. Herved fastslås, at revisor skal tilgodese regnskabsbrugerens informationsbehov ved afgivelse af sin erklæring samt, at man skal gøre dette uafhængigt af hvervgiver.¹⁰¹

Årsagen til udarbejdelsen af erklæringsbekendtgørelsen, var en række virksomhedssammenbrud og dermed øget fokus på revisors ofte ”blanke” påtegning. Dette skabte en forventningskløft mellem regnskabslæserens forventninger til revisors arbejde, og det revisors arbejde reelt består i. En anden årsag var en nødvendig ajourføring i henhold til international praksis, som gik i retning af større indhold i revisionspåtegningen. Desuden var ensartethed også et mål, for at gøre det lettere for regnskabslæseren at forstå revisors påtegning. Dette skulle danne baggrund for mere informative, fyldestgørende og mere forståelige revisionspåtegninger, set fra regnskabslæserens synspunkt.¹⁰²

Som det fremgår af ovenstående, gennemgik den lovmæssige regulering af revisors arbejde i Danmark midt i 1990’erne en stor forandring, blandt andet som følge af offentlig og politisk fokus på sammenhængen mellem revisors påtegning og regnskabsbrugerens informationsbehov. Arbejdet med erklæringsbekendtgørelsen mandede ud i øgede forventninger til kvaliteten af revisors fremtidige påtegninger.

Erklæringsbekendtgørelsen har lovkraft, det vil sige at bekendtgørelsen i ”lovhierarchyet” står over vejledninger og standarder. Erklæringsbekendtgørelsen gælder altså for revisionsstandarderne, der ikke har direkte hjemmel i nogen lov, hvilket er tilfældet med Erklæringsbekendtgørelsen, der har lov hjemmel i revisorloven § 16 stk. 4. På baggrund af dette har jeg valgt at klarlægge kravene i Erklæringsbekendtgørelse på samme systematiske måde som kravene i RS 700, 705 og 706.¹⁰³ Hvorfor Erklæringsbekendtgørelsen vil blive gennemgået i det efterfølgende.

¹⁰¹ Füchel, Gath, Langsted og Skovby, 2010, side 202

¹⁰² Struve og Steffensen, juli 1996

¹⁰³ Füchel, Gath, Langsted, Skovby, 2010, side 26-32

Erklæringsbekendtgørelsen indeholder kun bestemmelser om revisionspåtegninger og andre erklæringer med sikkerhed.

Revisorloven og Erklæringsbekendtgørelsen gælder kun for erklæringer, der ikke udelukkende er bestemt til hvervgiverens eget brug. Det vil altså sige, at erklæringer der udelukkende er bestemt til hvervgiverens eget brug ikke er omfattet af lovene.¹⁰⁴ Hvilket understøtter kravet om offentlighedens tillidsrepræsentant i erklæringsbekendtgørelsens § 1 stk. 1.

Revisor skal jf. Erklæringsbekendtgørelsen § 1 stk. 2 udarbejde erklæringen uafhængigt af hvervgiveren. Revisor skal medtage alle forhold, der er væsentlige i forhold til formålet med erklæringen. Om et forhold er væsentligt, bestemmes ud fra regnskabslæserens informationsbehov. Efter normale omstændigheder er et forhold væsentligt, når det påvirker modtagerens bedømmelse af det forhold, revisors erklæring omhandler.

Når revisor udarbejder en erklæring, skal denne ikke tage hensyn til alle tænkelige modtagere, men kun til dem der forventes at bruge revisors erklæring. Modtagergruppen afhænger af, hvilken type erklæring revisor afgiver.¹⁰⁵ Jf. vejledningen til Erklæringsbekendtgørelsen er modtagergruppen af et årsregnskab stor.

Hvis et årsregnskab er revideret, skal der indgå en revisionspåtegning i årsregnskabet, som omfatter alle de revisionspligtige dele heraf jf. Erklæringsbekendtgørelsen § 3 stk. 2. Endvidere skal revisor udarbejde en særskilt udtalelse om ledelsesberetningen i revisionspåtegningen, hvis årsregnskabet indeholder en sådan.¹⁰⁶

En revisionspåtegning skal jf. Erklæringsbekendtgørelses § 5 stk. 1 mindst indeholde:

1. En identifikation af det reviderede regnskab, samt hvilken regnskabsmæssig begrebsramme, der er anvendt ved udarbejdelsen

¹⁰⁴ Vejledning til erklæringsbekendtgørelsen, 2009, side 11

¹⁰⁵ Erklæringsbekendtgørelsen, § 1 stk. 4

¹⁰⁶ Vejledning til erklæringsbekendtgørelsen, 2009, side 16

2. En omtale af revisors ansvar for revisionen samt en omtale om formål og karakter af den udførte revision
3. Forbehold eller oplysning om, at påtegningen er uden forbehold
4. En konklusion vedrørende den udførte revision
5. Eventuelle supplerende oplysninger vedrørende forhold i regnskabet
6. Eventuelle supplerende oplysninger vedrørende andre forhold
7. Eventuel udtalelse om ledelsesberetningen
8. Datering og underskrift

Bestanddelene skal komme i nævnte rækkefølge.

Ad 1: Ved en identifikation af regnskabet skal revisor oplyse virksomhedens navn, regnskabsperiode og regnskabs art. Revisor skal i forbindelse med identifikationen bekræfte, at regnskabet er revideret. Revisor skal ligeledes i dette afsnit henvise til den regnskabsmæssige begrebsramme, som ledelsen har anvendt ved udarbejdelsen af regnskabet.¹⁰⁷

Ad 2: Revisors ansvar skal fremgå af revisionspåtegningen herunder, at det er revisors ansvar at udtrykke en konklusion om regnskabet baseret på revisionen. Formålet hermed er, at revisors ansvar skal adskilles fra ledelsens ansvar for udarbejdelsen af regnskabet. Ligesom afsnittet skal indeholde en omtale af den udførte revision, herunder revisionens formål og karakter. Revisor skal også angive de revisionsstandarder, der er anvendt ved revisionen.¹⁰⁸

Ad 3 og 4: Hvis revisor finder det nødvendigt med et forbehold, skal dette tydeligt fremgå i revisionspåtegningen. Ligesom det tydeligt skal fremgå, hvad forbeholdet vedrører samt forbeholdets omfang og betydning.

Revisor skal tage forbehold når:

¹⁰⁷ Vejledning til erklæringsbekendtgørelsen, side 17-18

¹⁰⁸ Vejledning til erklæringsbekendtgørelsen, side 18

1. Revisor, på baggrund af det opnåede revisionsbevis, konkluderer, at regnskabet indeholder væsentlige fejl eller mangler. Her er revisor uenig med ledelsen omkring den regnskabsmæssige behandling i regnskabet.¹⁰⁹
2. Revisor ikke er i stand til at opnå tilstrækkeligt og egnet revisionsbevis til at konkludere, at regnskabet er uden væsentlige fejl. Hvilket kan skyldes forhold der er uden for virksomhedens kontrol, eller at ledelsen tilbageholder oplysninger for revisor.¹¹⁰

Erklæringsbekendtgørelsen oplister i § 6 stk. 2 en række tilfælde, hvor revisor altid skal tage forbehold. Tilfældene kan opdeles i to hovedgrupper: Uenighed med ledelsen eller utilstrækkeligt revisionsbevis.¹¹¹

Uenighed med ledelsen:

1. Regnskabet giver ikke et retvisende billede af virksomhedens aktiver, forpligtelser og finansielle stilling.
2. Regnskabet ikke indeholder de oplysninger lovgivningen kræver. Herunder, hvis virksomheden anvender en eller flere undtagelsesmuligheder i den regnskabsmæssige begrebsramme, uden betingelserne herfor er opfyldt.
3. Revisor er uenig med ledelsen i en beskrivelse af usikkerhed ved indregning og måling eller uenig vedrørende forhold.
4. Regnskabet er behæftet med væsentlige fejl eller mangler.
5. Revisor er uenig med ledelsen i, at regnskabet skal aflægges under forudsætning af fortsat drift. Hvis ledelsen vurderer, at der er usikkerhed om going concern og denne usikkerhed er beskrevet, samt revisor er enig heri, skal revisor ikke tage forbehold, men kan vælge at fremhæve forholdet i en supplerende oplysning. Hvis ledelsen ikke har beskrevet usikkerheden, skal revisor tage forbehold.
6. Hvis regnskabet ikke er aflagt i overensstemmelse med kravene i lovgivningen og eventuelle andre bestemmelser. Dette punkt er et opsamlingspunkt.

¹⁰⁹ Füchsel, Gath, Langsted og Skovby, 2010, side 215

¹¹⁰ Füchsel, Gath, Langsted og Skovby, 2010, side 215

¹¹¹ Füchsel, Gath, Langsted og Skovby, 2010, side 215-216

Utilstrækkeligt revisionsbevis:

7. Revisor kan ikke få de oplysninger, der er nødvendige for at revidere regnskabet, eller der er andre begrænsninger i revisionen, som kan henføres til ledelsen.
8. Revisor kan ikke nå til en konklusion vedrørende dele af regnskabet eller hele regnskabet.

Forbeholdets indvirkning på konklusionen om, hvorvidt regnskabet giver et retvisende billede samt revisors mulighed for at udtale sig herom, er vist i figuren nedenfor:

Indvirkning på konklusionen	Påvirker væsentligt, men ikke gennemgribende regnskabets retvisende billede	Påvirker væsentligt og gennemgribende regnskabets retvisende billede – afkræftende konklusion	Påvirker muligvis væsentligt og gennemgribende regnskabets retvisende billede – konklusion gives ikke
Uenighed med ledelsen	”Bortset fra det i forbeholdet anførte giver...”	”Som følge af det i forbeholdet anførte ikke giver...”	Ikke relevant
Begrænsninger i omfanget af revisors arbejde	”Bortset fra mulig indvirkning af det i forbeholdet anførte giver....”	Ikke relevant	”Som følge af det i forbeholdet anførte, kan vi ikke...”

Kilde: Füchsel, Gath, Langsted, Skovby, 2010, side 237

En konklusion uden forbehold afgives når revisor konkluderer, at regnskabet giver et retvisende billede i overensstemmelse med den anvendte regnskabsmæssige begrebsramme.

En konklusion med forbehold gives i de situationer, hvor revisor er uenig med ledelsen eller, hvor der er begrænsninger i revisionsomfanget jf. ovenfor. Her er uenigheden med ledelsen væsentlig men ikke gennemgribende.

En afkræftende konklusion gives, når virkningen af revisors uenighed med ledelsen er væsentlig og gennemgribende. Forbeholdet er her ikke tilstrækkeligt til at vise, at regnskabet er vildledende eller mangelfuldt.

Når revisor vurderer, at det ikke er muligt at afgive en konklusion, og den mulige virkning af en begrænsning i omfanget af revisionen, er så væsentlig og gennemgribende, at revisor ikke er i stand til at opnå tilstrækkeligt og egnet revisionsbevis og derfor heller ikke i stand til at udtrykke en konklusion om regnskabet. Afsnittet med den afkræftende konklusion, skal angives i forlængelse af forbeholdet.¹¹²

Hvis revisor tager forbehold skal dette klart fremgå af revisionspåtegningen, og revisor skal tydeligt begrunde sine forbehold. I de tilfælde, hvor det er muligt, skal den beløbsmæssige virkning af forholdet på regnskabet fremgå. Hvis virksomheden har udeladt lovkrævede oplysninger i regnskabet, skal revisor beskrive arten af det udeladte samt give den udeladte oplysning. Der kan dog være tilfælde, hvor det ikke er muligt for revisor at give de udeladte oplysninger. Fx hvis ledelsen ikke har udarbejdet oplysningen, eller den ikke er umiddelbar tilgængelig for revisor. Det er heller ikke muligt for revisor at give den udeladte oplysning, hvis det efter revisors vurdering vil være alt for omfangsrigt at få oplysningen i forhold til revisors erklæring.¹¹³

Vurderer revisor at et eller flere forhold er af så afgørende betydning, at generalforsamlingen ikke bør godkende regnskabet, skal revisor oplyse dette i påtegningen. Det anbefales at oplysningen gives i konklusionen.¹¹⁴

Ad 5 og 6: Revisor kan give supplerende oplysninger, når et forhold skal påpeges eller fremhæves. Den supplerende oplysning vil efter revisors vurdering gavne modtagerens forståelse af regnskabet. Men den supplerende oplysning kan også være krævet i lovgivningen. Revisor skal ikke fremkomme med nye oplysninger, men skal i nødvendigt omfang blot ved henvisning til regnskabet, og gøre regnskabsbrugerens opmærksom på sådanne forhold. Supplerende oplysninger har ikke indflydelse på revisionspåtegningens konklusion, og er placeret efter konklusionen.¹¹⁵

¹¹² Vejledning til erklæringsbekendtgørelsen, side 24-25

¹¹³ Vejledning til erklæringsbekendtgørelsen, side 23

¹¹⁴ Vejledning til erklæringsbekendtgørelsen, side 23-24

¹¹⁵ Vejledning til erklæringsbekendtgørelsen, side 25

Der er to slags supplerende oplysninger ifølge erklæringsbekendtgørelsen § 7 stk. 4:

1. Supplerende oplysninger vedrørende forhold i regnskabet
2. Supplerende oplysninger vedrørende andre forhold

Revisor skal overveje at medtage supplerende oplysninger, hvis:¹¹⁶

1. Der er poster eller forhold i regnskabet, der er behæftet med væsentlig usikkerhed.
2. Revisor har overbevisning om, at medlemmer af ledelsen kan ifalde erstatnings- eller strafansvar.
3. Det er nødvendigt at rette i andre oplysninger i et dokument, der indeholder er revideret regnskab, og ledelsen nægter at foretage rettelsen.
4. Lovgivningen om bogføring eller opbevarelse af regnskabsmateriale ikke er overholdt.

Ad 7: Revisor skal altid medmindre virksomheden har ladet ledelsesberetningen revidere, afgive en udtalelse om, hvorvidt der er overensstemmelse mellem ledelsesberetningen og regnskabet eller ej. Revisor skal altså foretage et konsistentstjek. Hvis revisor konstaterer uoverensstemmelser mellem oplysningerne i ledelsesberetningen og oplysningerne i årsregnskabet, skal revisor udtale sig herom og oplyse, hvori uoverensstemmelserne består. Revisor skal ligeledes oplyse om eventuelle fejl og mangler i ledelsesberetningen. Revisors udtalelse om ledelsesberetningen, skal placeres efter konklusionen og efter eventuelle supplerende oplysninger.¹¹⁷

Ad 8: Revisionspåtegningen skal dateres den dag revisionen afsluttes. Det er de godkendte revisorer, der er valgt til at udføre revisionen, der skal underskrive med navn og titel. Endvidere skal revisionsvirksomhedens navn fremgå.¹¹⁸

¹¹⁶ Fücksel, Gath, Langsted og Skovby, 2010, side 224

¹¹⁷ Vejledning til erklæringsbekendtgørelsen, side 28-31

¹¹⁸ Vejledning til erklæringsbekendtgørelsen, side 32

6.5 Forskelle mellem Erklæringsbekendtgørelsen og revisionsstandarden

RS 700, 705 og 706 stemmer som helhed overens med Erklæringsbekendtgørelsen.

Revisorloven og erklæringsbekendtgørelsen gælder kun for erklæringer, der ikke udelukkende er bestemt til hvervgiverens eget brug jf. erklæringsbekendtgørelsen § 1 stk. 1. Mens revisionsstandardernes begrebsramme for erklæringsopgaver med sikkerhed sonder mellem ”tre-” eller ”topartsforhold”, hvor det kun er trepartsforholdet, der er omfattet af begrebsrammen.

Der er endvidere følgende forhold, hvor der er uoverensstemmelse mellem revisionsstandarden og erklæringsbekendtgørelsen:¹¹⁹

- RS 700 kræver omtale af ledelsens ansvar for regnskabet, hvilket ikke fremgår af Erklæringsbekendtgørelsen, der kun kræver omtale af revisors ansvar.
- Hvis der ikke tages forbehold, kræver Erklæringsbekendtgørelsen omtale heraf, mens hverken RS 700 eller RS 705 intet kræver.
- Erklæringsbekendtgørelsen kræver henvisning til den regnskabsmæssige begrebsramme, hvilket ikke er et specifikt krav i RS 700.

Som tidligere nævnt afgiver revisor jf. RS 706 supplerende oplysninger af 2 årsager:

- Et forhold er korrekt oplyst og præsenteret i regnskabet, men det er væsentligt for regnskabsbrugerens forståelse af regnskabet at kende til dette.
- Når det er hensigtsmæssigt, at andre forhold, som er relevante for regnskabsbrugerens forståelse af den udførte revision, revisors ansvar eller revisors påtegning.

Erklæringsbekendtgørelsen skelner ligeledes mellem 2 typer af supplerende oplysninger:

- Forhold i regnskabet
- Forhold, der kan medføre ansvar for virksomhedens ledelse

¹¹⁹ Füchsel, Gath, Langsted og Skovby, 2010 side 219

Det ses af ovenstående, at der er forskel mellem kravene i RS 706 og kravene i Erklæringsbekendtgørelsen. Forskellen skyldes det særlige danske krav, at revisor skal give supplerende oplysning om ledelsens ansvar. Erklæringsbekendtgørelsen kræver altså modsat RS 706, at revisor potentielt har pligt til at informere om alle lovovertrædelser, som kommer til revisors kendskab. Erklæringsbekendtgørelsen og revisionsstandarderne har altså kun det første punkt tilfælles. Hvorfor det bliver en udfordring, at indarbejde det særlige danske krav i RS 706, der som tidligere nævnt, blot er en oversættelse af den internationale revisionsstandard ISA 706.

Som det fremkommer, er der ikke mange uoverensstemmelser mellem den helt særlige danske Erklæringsbekendtgørelse og de internationale revisionsstandarder.

Både den danske og internationale regulering af revisors rapportering er nu gennemgået, og kravene til revisionspåtegningen er tydeliggjort, hvorfor jeg i det efterfølgende vil klarlægge kravene til revisors rapportering af going concern problemer.

6.6 Revisors rapportering af going concern problemer

I det følgende afsnit gennemgås effekten, af usikkerhed omkring virksomhedens evne til at fortsætte sin drift, på revisors påtegning.

På baggrund af det opnåede revisionsbevis i forbindelse med revisors revision, skal revisor konkludere, om der er forhold, som hver for sig eller sammen rejser betydelig usikkerhed om virksomhedens evne til at fortsætte driften. Hvis revisor konkluderer, at det er passende at anvende forudsætningen om fortsat drift, men der er væsentlig usikkerhed omkring forudsætningen om virksomhedens fortsatte drift, skal revisor fastslå om regnskabet:¹²⁰

1. Fyldestgørende beskriver de vigtigste forhold, der kan rejse tvivl om virksomhedens evne til at fortsætte driften, samt ledelsen planer for at håndtere en sådan situation, og

¹²⁰ RS 570, afsnit 18

2. Klart oplyser, at der er tvivl om virksomhedens evne til at fortsætte driften, og den derfor muligvis vil være ude af stand til at realisere aktiver og forpligtelser som et led i den normale drift.

Hvis de ovennævnte kriterier er opfyldt, skal revisor afgive en konklusion uden forbehold men med en supplerende oplysning, jf. RS 706, der fremhæver tilstedeværelsen af den væsentlige usikkerhed vedrørende going concern samt henlede opmærksomheden på den oplysning i regnskabet, der giver oplysninger om forholdene.¹²¹

Hvis der ikke gives de ovenfor nævnte oplysninger, skal revisor afgive en konklusion med forbehold eller en afkræftende konklusion jf. RS 705.¹²² Der afgives en afkræftende konklusion, når regnskabet er udarbejdet under ledelsens forudsætning om fortsat drift, men denne efter revisors mening, ikke er passende.¹²³

Figuren, der viser, hvornår revisor enten skal give supplerende oplysning, tage forbehold eller helt undlade at afgive en konklusion i relation til going concern.

<i>Going concern valgt som regnskabsprincip</i>	<i>Relevant valg</i>	<i>Omtale af usikkerhed</i>	
		<i>Tilstrækkelig</i>	<i>Utilstrækkelig</i>
		Supplerende oplysning	Forbehold
<i>Going concern ikke valgt som regnskabsprincip</i>	<i>Ikke relevant valg</i>	Afkræftende konklusion	
	<i>Relevant valg</i>	Supplerende oplysning	
	<i>Ikke relevant valg</i>	Afkræftende konklusion	

Kilde: Vejledning til erklæringsbekendtgørelsen, side 22

Hvis der er væsentlig tvivl om, virksomheden er going concern, skal forholdet omtales i ledelsesberetningen.¹²⁴ Af ovenstående figur ses det, at en supplerende oplysning

¹²¹ RS 570, afsnit 19

¹²² RS 570, afsnit 20

¹²³ RS 570, afsnit A25 og A26

¹²⁴ Fücksel, Gath, Langsted, Skovby, 2010, side 225

forudsætter, at revisor er enig med ledelsen i, at regnskabet er udarbejdet efter de regnskabsprincipper, der gælder for virksomheder, der er ”going” samt, at ledelsens omtale af en eventuel usikkerhed om virksomhedens fortsatte drift er tilstrækkelig og fyldestgørende. Det fremgår ligeledes af figuren, at når revisor ikke er enig med ledelsens forudsætninger om fortsat drift, eller usikkerheden ikke er omtalt tilstrækkeligt, skal revisor tage forbehold. Når revisor ikke finder going concern forudsætningen relevant og dermed ikke opfyldt, skal revisor afgive en afkræftende konklusion. Det samme er tilfældet når usikkerheden omkring going concern, slet ikke er omtalt i regnskabet.

Ved revisors vurdering af, om going concern forudsætningen ikke er relevant, sondres der ikke mellem, om det er gennemgribende eller ej. Det skyldes, at brud på de grundlæggende regnskabsprincipper ved regnskabsaflæggelsen altid vil være væsentlige og gennemgribende og ikke give et retvisende billede af virksomhedens aktiver, forpligtelser og finansielle stilling.

I de tilfælde, hvor ledelsen selv bedømmer, at regnskabet skal aflægges efter realisationsprincippet, skal revisor naturligvis ikke tage forbehold eller afgive en afkræftende konklusion, såfremt revisor er enig i ledelsens vurdering.

Såfremt der er talrige usikkerheder knyttet til going concern forudsætningen, kan revisor i yderst sjældne tilfælde vælge ikke at afgive en konklusion jf. RS 570, afsnit A22. Ved brug af ”... yderst sjældne...” kan det tolkes, som om revisionsstandarden anbefaler, at revisor nøje overvejer situationen og kun anvender muligheden med stor omtanke. Det vil have stor betydning for virksomheden, at revisor i sin påtegning, ikke udtrykker en konklusion om revisionen, fordi der er talrige usikkerhedsmomenter knyttet til virksomhedens evne til at fortsætte driften.

Ifølge RS 570 afsnit 17 skal revisor:

På basis af det opnåede revisionsbevis skal revisor konkludere, om der efter revisors vurdering er en væsentlig usikkerhed i relation til begivenheder eller forhold, der hver

for sig eller til sammen kan rejse betydelig tvivl om virksomhedens evne til at fortsætte driften. En væsentlig usikkerhed er til stede, når størrelsen af den potentielle indvirkning af usikkerheden og sandsynligheden for dens indtræden er sådan, at det efter revisors vurdering er nødvendigt at give passende oplysning om arten og indvirkningerne af usikkerheden for at:

- (a) Regnskabet, når det aflægges efter en regnskabsmæssig begrebsramme, dert kræver et retvisende billede, giver et retvisende billede,*
- (b) regnskabet ikke er vildledende, når det aflægges efter en begrebsramme, der ikke kan fraviges.*

Når RS 570 anvender udtrykket væsentlig usikkerhed, henvises der til IAS 1, der beskriver ledelsens vurdering af going concern og de krav, der skal opfyldes i årsrapporten, når der efter ledelsens opfattelse er væsentlig usikkerhed. Hermed må det antages, at IAASB ønsker, at revisor i et vist omfang skal bero sin vurdering af væsentlig usikkerhed omkring going concern på ledelsens bedømmelse heraf.

Det er afgørende for væsentligheden om fejlen vil kunne betyde, at regnskabsbrugeren vil træffe en anden økonomisk beslutning på baggrund af årsrapporten. Dette relaterer sig i høj grad til fejl i forbindelse med going concern, idet regnskabsbrugers økonomiske beslutninger ofte vil afhænge af udsigten til virksomhedens evne til at fortsætte driften.

RS 570 afsnit 17, siger altså med andre ord, at der foreligger væsentlig usikkerhed om virksomhedens evne til at fortsætte driften, når regnskabet ikke er retvisende, medmindre usikkerheden herom oplyses og regnskabet herved bliver retvisende.

Betydelig tvivl kan tolkes som, at det er overvejende sandsynligt, at der er tvivl omkring virksomhedens evne til at fortsætte driften.

Revisor skal afgøre om de usikkerheder, i relation til begivenheder eller forhold, som er indtruffet eller vil indtræffe, kan have betydning for regnskabsbrugers økonomiske beslutning, og om det er overvejende sandsynligt, at disse begivenheder

eller forhold kan rejse tvivl om going concern forudsætningen. Til brug for denne beslutning skal revisor som tidligere beskrevet, indhente revisionsdokumentation.

Jf. ÅRL § 99 stk. 1 nr. 8 har ledelsen pligt til at oplyse om usikkerheder og risici forbundet med regnskabet. Dermed har ledelsen også pligt til at beskrive væsentlige usikkerheder i forbindelse med going concern. Hvilket betyder, at ledelsen skal redegøre for de usikkerheder, der eksisterer for virksomheden og begrunde sin beslutning om aflæggelse af regnskabet under forudsætningen om fortsat drift.

Hvis revisor er enig i ledelsens redegørelse omkring going concern, skal revisor uden, det påvirker revisionskonklusionen, give supplerende oplysning omkring going concern forudsætningen. Der skal henvises til det eller de afsnit, hvori ledelsen redegør for usikkerhederne og begrunder valget af going concern forudsætningen.

Såfremt ledelsen ikke redegør for usikkerheden vedrørende virksomhedens evne til at fortsætte driften i regnskabet, eller redegørelsen ikke er tilstrækkelig, skal revisor tage forbehold herfor og afgive en *"bortset fra"*-konklusion. Hvis den manglende redegørelse er gennemgribende, skal revisor som tidligere nævnt give en afkræftende konklusion. I forbeholdet skal revisor redegøre for usikkerheden. Hermed signalerer revisor, at denne er enig i, at regnskabet aflægges efter going concern forudsætningen, men ledelsens oplysning om de usikkerheder, der er tilknyttet regnskabet, er utilstrækkelige.

Når revisor afgiver en afkræftende konklusion, betyder det, at revisor er enig i aflæggelsen efter going concern forudsætningen, men finder, at ledelsens redegørelse for usikkerheden omkring going concern er vildledende. Dette forekommer dog sjældent, da revisor sandsynligvis forud for aflæggelsen af regnskabet fører en dialog med ledelsen, og derigennem får ledelsen til at udarbejde en redegørelse, der efter revisors vurdering er fyldestgørende. Og dermed kan revisor nøjes med at give supplerende oplysninger omkring going concern forudsætningen.

Hvis den øverste ledelse ikke er involveret i den daglige ledelse, skal revisor underrette den øverste ledelse om de konstaterede forhold, der kan rejse tvivl om den fortsatte drift. Ved kommunikationen til den øverste ledelse, skal revisor underrette om, hvorvidt forholdene udgør en væsentlig usikkerhed, hvorvidt anvendelsen af forudsætningen om den fortsatte drift er passende ved regnskabsudarbejdelsen samt, hvorvidt de tilknyttede oplysninger i regnskabet er tilstrækkelige.¹²⁵

Revisor skal uddybe de forhold, der skal uddybes i sin påtegning enten gennem supplerende oplysninger eller ved et forbehold. Revisor skal oplyse og forklare væsentlige usikkerheder, der knytter sig til forhold eller begivenheder, og medfører betydelig tvivl om virksomhedens evne til at fortsætte driften. Revisor skal begrunde sin vurdering omkring going concern forudsætningen, hvilket svarer til, at revisor skal begrunde sit forbehold for going concern eller sin supplerende oplysning. Endelig skal revisor også her tage stilling til ledelsens informationer om going concern. Rapporteringen kan enten ske mundtligt eller skriftligt jf. RS 260. Ifølge standardens afsnit 16 skal revisor rapportere betydelige vanskeligheder opstået i forbindelse med revisionen, om væsentlige forhold, som er drøftet med ledelsen, og andre forhold som efter revisors professionelle vurdering, er betydelige for tilsynet med regnskabsudarbejdelsen.

Hvis ledelsen tøver med at godkende regnskabet, skal revisor forespørge ledelsen om grunden til udsættelsen. Hvis revisor anser, at grunden til udsættelsen kunne være relateret til forhold, der vedrører vurderingen af den fortsatte drift, skal revisor udføre de nødvendige yderligere revisionshandlinger, ligesom når der under revisionens udførelse konstateres forhold, der rejser tvivl ved virksomhedens evne til at fortsætte driften.¹²⁶

¹²⁵ RS 570, afsnit 23

¹²⁶ RS 570, afsnit 24

7 Delkonklusion I

Going concern er en af de grundlæggende forudsætninger ifølge Årsregnskabsloven. Alle grundlæggende forudsætninger skal være opfyldt, hvis regnskabet udviser et retvisende billede. Der er mange eksterne faktorer i samfundet, der påvirker aflæggelsen af et årsregnskab og herunder virksomhedens evne til at fortsætte driften.

Både dansk og international lov regulerer og vejleder i revisionen af going concern. Dansk og international lov er imidlertid ved at blive harmoniseret i forbindelse med IFACs Clarity projekt, der opdatere og redigere revisionsstandarderne.

Revisionen af going concern er en løbende og dynamisk proces, der løber gennem hele revisionen, lige fra planlægningsfasen til den endelige rapportering i forbindelse med udarbejdelsen af revisors påtegning.

I planlægningsfasen er det revisors opgave at få kendskab til virksomheden og gennem denne kendskab foretage de nødvendige risikovurderingshandlinger. Herigennem kan revisor vurdere, hvor der er særlige risiko for væsentlig fejlinformation i årsrapporten.

Når revisor skal udføre revisionen, skal dette ske i overensstemmelse med revisionsstandarderne. RS 570 giver revisor vejledning i revision af ledelsens vurdering af going concern forudsætningen. Det er et krav i regnskabsreguleringen, at ledelsen vurderer going concern, der findes dog ikke revisions- eller regnskabsstandarder om emnet. Regnskabsaflægger får således ikke vejledning i, hvorledes han skal vurdere going concern forudsætningen for virksomheden.

Trods manglende revisions- og regnskabsmæssig vejledning vedrørende going concern, baseres kravet til tidshorisonten for revision af going concern på den tidshorisont, der er fastsat i RS 1. Hvilket betyder, at ledelse og revisor, skal vurdere going concern for den periode, der er relevant for virksomheden og minimum 12 måneder fra balancedagen.

Ved sin revision af going concern skal revisor indhente tilstrækkeligt og egnet revisionsbevis for, at virksomheden vil fortsætte sin drift. Dette revisionsbevis kan være vanskeligt at opnå, fordi ledelsens vurdering af going concern er udtryk for skøn om fremtidige hændelser.

Hvis revisor ved sin revision konkluderer, at der er usikkerhed omkring going concern forudsætningen, kan det udtrykkes på mange forskellige måder i revisors påtegning, alt efter usikkerhedernes omfang og kvaliteten af ledelsens redegørelse herfor. Revisors ansvar ved going concern er ikke kun at udføre revisionen og derigennem opnå et tilstrækkeligt og egnet revisorsbevis for going concern, men også at beslutte, hvordan det skal have indflydelse på revisors påtegning. Revisors rapportering i påtegningen er betydningsfuld og danner ofte grundlag for regnskabslæserens økonomiske beslutninger.

Hvis revisor vurderer, at regnskabet kan aflægges efter going concern forudsætningen, men der eksisterer usikkerheder, skal ledelsen redegøre herfor. Denne redegørelse skal revisor henvise til i sin påtegning ved at give en supplerende oplysning.

Hvis der er talrige usikkerheder vedrørende going concern forudsætningen, kan revisor undlade at udtrykke en konklusion om regnskabet på trods af, at revisor har opnået revisionsbevis for de enkelte usikkerheder. Her udtrykkes der ikke en konklusion, fordi den samlede effekt af usikkerhederne ikke kan forudsiges.

Vurderer revisor, at going concern forudsætningen ikke er relevant, tages der forbehold herfor, og der gives en afkræftende konklusion på regnskabet. Brud på den grundlæggende forudsætning om going concern er væsentlig og gennemgribende for regnskabet, hvorfor revisor ikke kan konkludere, at regnskabet er retvisende.

Når revisors påtegning indeholder omtale af going concern, skal dette rapporteres til den øverste ledelse i revisionsprotokollatet. Revisors begrundelse for at tage forbehold eller give supplerende oplysning skal indeholdes i rapporteringen.

8 Analyse af revisors påtegning

8.1 Indsamling af empiri

Til brug for analysen af revisors påtegning i relation til going concern, er der indsamlet et datagrundlag, hvorpå analysen baseres.

Empirien er indsamlet på baggrund af Statstidende og databasen Navne & Numre Erhverv eller bedre kendt som Oplysningen.

Statstidende er brugt til at identificere de virksomheder, der er gået konkurs i perioden 1/7 – 30/9 2010. Konkursen anses for indtruffet når konkursdekretet er afsagt, og det er annonceret i Statstidende.

Navne & Numre Erhverv er brugt til at finde årsrapporterne på de konkursramte virksomheder samt deres stamoplysninger.

Ved udvælgelsen af konkursramte virksomheder er, som nævnt ovenfor, anvendt Statstidende. Det er dog ikke muligt at søge specifikt på en bestemt slags virksomhed, hvilket betyder, at der kun kan søges på tidsintervaller. Derfor er det ikke muligt at frasortere personlige virksomheder, anpartsselskaber og aktieselskaber. Der er derfor sket en manuel sortering af de konkursramte virksomheder.

Jeg har valgt kun at undersøge selskaber, der er gået konkurs. Det har derfor været nødvendigt at frasortere de personlige konkurser. På baggrund af opslag i Statstidende i den omtalte periode, fremkom der 1.608 afsagte konkursdekreter, heri er både personlige virksomheder, anpartsselskaber, aktieselskaber, samt andre selskaber med begrænset ansvar.

De personlige konkurser samt andelsforeninger er manuelt frasorteret, da disse regnskaber ikke er offentlige. Ligesom selskaber med begrænset ansvar, virksomheder med speciallovgivning er frasorteret. Jeg har også frasorteret holdingselskaber, da jeg formoder, at stort set alle de holdingselskaber, der er gået konkurs, har til formål at eje

kapitalandele i datterselskaber. Hvorfor jeg ikke ser en stor udfordring for revisor, at afgive en revisionspåtegning i disse tilfælde.

Jeg har fravalgt konkursramte selskaber, hvis seneste tilgængelige årsrapport vedrører et regnskabsår, der er afsluttet før 1. januar 2008. Der vurderes at være for lang tid mellem den seneste årsrapport og afsigelsen af konkursdekretet, til at vurdere going concern i årsrapporten. Ligesom der er sket meget omkring markedssituationen siden aflæggelsen af en årsrapport for regnskabsåret 2007.

Jeg har ligeledes frasortet selskaber, der er trådt i betalingsstandsning, i likvidation eller er under tvangsopløsning. Disse årsrapporter er som hovedregel ikke aflagt under forudsætning af going concern, og er derfor ikke interessante i denne sammenhæng. Det skal dog nævnes, at der er medtaget selskaber, hvor det fremgår af ledelsesberetningen, at selskabet har været i betalingsstandsning, men hvor denne er ophørt.

Desuden er der ikke medtaget selskaber, der ikke har haft aktivitet i minimum det seneste regnskabsår. Der er tale om såvel nystiftede tomme selskaber og selskaber, der har afhændet sine aktiviteter.

Selskaber, hvor revisionen er fravalgt, er ligeledes frasortet, da der ikke i disse tilfælde er en revisionspåtegning i regnskabet.

Der er også fravalgt selskaber, hvor der ikke har været en årsrapport tilgængelig. Dette er bekræftet ved opslag i Erhvervs- Og Selskabsstyrelsens database, CVR.dk, hvoraf det fremgår, at der primært er tale om nystiftede selskaber.

Ud fra de resterende selskaber er alle klasse C virksomheder valgt, og indgår derfor i analysen. Der er i alt 10 klasse C virksomheder, hvor der er afsagt konkursdekret og dette er offentliggjort i Statstidende i perioden 1/7 - 30/9 2010. Alle klasse C virksomheder er valgt, da der her er flere tilgængelige oplysninger i årsrapporterne, end ved underliggende regnskabsklasser. Det må formodes, at revisionspåtegningen er korrekt i henhold til lovgivningen i denne regnskabsklasse. På den baggrund vil det

være spændende at undersøge om revisionspåtegningerne på de udvalgte klasse C virksomheder opfylder de formelle krav, og om påtegningen er fyldestgørende, vedrørende omtalen af going concern. Dette specielt set i lyset af tidligere omtalte artikler i Børsens om fejl i revisionspåtegningerne på flere og flere virksomheder.

Der er endvidere valgt 10 klasse B virksomheder, hvor revisionspåtegningen indgår i analysen. De 10 klasse B virksomheder, som er valgt, har alle aflagt regnskab for regnskabsåret 2008/09, 2009 eller 2009/10. Det er et helt bevidst valgt, da det vil være interessant, at undersøge revisors påtegning på et regnskab, hvor konkursdekretet er afsagt omkring et år efter regnskabsafslutning. Jeg har valgt at se på klasse B virksomhederne, da det ofte er i denne regnskabsklasse, der både er statsautoriseret og registreret revisorer, der påtegner regnskaberne. Hvorfor det vil være interessant at undersøge, om der er forskel på, om det er en registreret eller statsautoriseret revisor, der har udført revisionen og udarbejdet revisionspåtegningen.

Af bilag 1 fremgår listen med de selskaber, hvor revisionspåtegningen i det efterfølgende vil blive analyseret.

8.2 Typer af fejl i revisionspåtegningerne

De fejl der fremkommer i de indsamlede revisionspåtegninger kan opdeles i formelle fejl og indholdsmæssige fejl. Begge slags fejl kan bedømmes ud fra Erklæringsbekendtgørelsen og revisionsstandarderne. Det skal dog nævnes, at fejl i revisors revision ikke kan identificeres. Det kan altså ikke udelukkes, at revisor er kommet frem til et forkert resultat af revisionen i den udvalgte stikprøve.

Formelle fejl kan for eksempel være forkert rækkefølge i påtegningen, angivelse af ”ingen anledning til forbehold”, men påtegningen indeholder rent faktisk et forbehold eller ingen korrekt henvisning til ledelsesberetningen. Der er altså her tale om basale fejl i revisionspåtegning. De formelle fejl bidrager ikke til fejlopfattelse hos regnskabslæseren. Men de gør det heller ikke lettere for regnskabslæseren at forstå revisionspåtegningen, da de fraviger princippet om ensartethed i form og indhold.

Indholdsmæssige fejl er fejl, hvor indholdet og dermed budskabet i revisors påtegning er forkert. Indholdsmæssige fejl er for eksempel, hvis going concern omtales i ledelsesberetningen, men ingen modifikation af revisionspåtegningen eller ved en mangelfuld redegørelse for going concern i ledelsesberetningen, uden revisor tager forbehold herfor. De indholdsmæssige fejl bidrager til fejlopfattelse hos regnskabslæseren. Og kan dermed påvirke regnskabslæseren til at træffe en forkert beslutning på baggrund af regnskabet med den forkerte revisionspåtegning.

I det efterfølgende vil de tyve revisionspåtegninger blive analyseret ud fra ovenstående definition af fejl. Det skal nævnes, at analysen også inddrager ledelsesberetningen, da der jævnfør ovenfor ofte er henvist hertil i revisors påtegning. Jeg vil blot forholde mig til, redegørelsen i ledelsesberetningen og ikke analysere ledelsens beretning yderligere.

8.3 Analyse af de enkelte påtegninger

8.3.1 Formelle fejl

Revisionspåtegningen i bilag 2 indeholder en formel fejl i den første supplerende oplysning, idet denne ikke indledes med det i revisionsstandarderne og Erklæringsbekendtgørelsen anbefalede: *"Uden det har påvirket vores konklusion..."*

Der er i bilag 12 givet en supplerende oplysning om going concern situationen uden henvisning til ledelsesberetningen. Der er her tale om en fejl i forhold til Erklæringsbekendtgørelsens § 8, hvoraf det fremgår, at supplerende oplysninger er en tilføjelse vedrørende et forhold, som er beskrevet i årsregnskabet. RS 706 fastslår, at der skal ske henvisning til regnskabets beskrivelse af forholdet, mens Erklæringsbekendtgørelsen fastslår, at henvisningen skal være konkret. Eksempelvis til et konkret afsnit i ledelsesberetningen.

I bilag 14 er det angivet "ingen anledning til forbehold", men der er medtaget et forbehold i revisionspåtegningen. Her er det tale om en basal fejl, der indgår som en formel fejl ud fra den formodning om, at fejlen er en forglemmelse i forhold til Erklæringsbekendtgørelsens § 5 stk. 3, om at anføre: "Revisionen har ikke givet

anledning til forbehold”, såfremt dette er tilfældet i revisionspåtegningen. Denne sætning skal slettes, hvis revisionen rent faktisk har givet anledning til forbehold.

Det fremgår ligeledes af bilag 14, at forbeholdet i påtegningen ikke er et forbehold men en supplerende oplysning om kapitaltab jf. Selskabsloven. Her er der tale om en fejltype med flere fejlkilder, og den er i højere grad meningsforstyrrende for regnskabslæseren. Som tidligere beskrevet i gennemgangen af revisionsstandarden og Erklæringsbekendtgørelsen er disse meget klare omkring placeringen og betegnelsen for modifikationer til revisors påtegning, herunder angivelse af forbehold og supplerende oplysninger.

Fejlen opstår ved, at supplerende oplysninger anføres under overskriften forbehold. Den afgørende faktor i afgørelsen af, om der er tale om en fejl af denne type, har som tidligere nævnt været, hvorvidt konklusionen er modificeret eller ej. Her er den supplerende oplysning placeret før konklusionen, men fordi der er tale om en supplerende oplysning, har den ikke haft indflydelse på konklusionen.

Der er tilføjet en supplerende oplysning i bilag 18 og 19 vedrørende kapitaltab. Den supplerende oplysning starter med det af revisionsstandarden anbefalede: *”Uden at det har påvirket vores konklusion”* Denne fejltype fremmer ikke regnskabslæserens forståelse af regnskabet og hjælper ikke med at identificere usædvanlige omstændigheder, når de opstår.

Det skal blot nævnes, at der også i påtegningen i bilag 19 mangler henvisning til ledelsens redegørelse for selskabets evne til at fortsætte driften.

Af bilag 20 fremgår det, at afsnittet om, *ledelsens ansvar for årsrapporten*, mangler. Dette afsnit er slet ikke medtaget i påtegningen, hvilket ikke fremmer regnskabslæserens forståelse af regnskabet. Denne udladelse modarbejder IAASB og FSRs Revisionstekniske udvalgs ønske omkring en vis form for ensartethed i form og indhold af revisionspåtegningen, som netop skal bidrage til bedre forståelse hos

regnskabsbrugeren af revisionspåtegningen. Forholdet er både en overtrædelse af Erklæringsbekendtgørelse og revisionsstandarderne.

8.3.1.1 Sammenfatning

På baggrund af de undersøgte årsrapporter kan det konkluderes, at der på trods af IAASB og FSRs Revisionstekniske udvalgs ønske omkring en vis form for ensartethed i form og indhold af revisionspåtegningen, stadig er mange formelle og til tider meningsforstyrrende fejl i revisors påtegning.

Det skal tilføjes, at der er fundet 3 årsrapporter, hvor ledelsespåtegning ikke er underskrevet samt en årsrapport, hvor datoen for generalforsamlingens afholdelse mangler.

Det er konstateret, at der er to årsrapporter, hvor generalforsamlingens godkendelse ikke fremgår af årsrapporten, hvilket er en overtrædelse af kravene fra Erhvervs og Selskabsstyrelsen, der stiller krav om, at årsrapporten skal være forsynet med dokumentation for, at årsrapporten er godkendt i overensstemmelse med lovgivningen og vedtægterne. Det skal derfor tydeligt fremgå, hvem der har godkendt årsrapporten.¹²⁷

Det kan endvidere konkluderes, at både statsautoriserede og registrerede revisorer laver formelle fejl i revisionspåtegningen. Sidstnævnte laver i højere grad formelle fejl i form af manglende ajourføring til de gældende påtegningsstandarder. Der er således tale om, at de registrerede revisorer ikke opdaterer sig omkring ændringerne i den lovgivning, som har indflydelse på revisionspåtegningen. En af forklaringerne kan være, at de registrerede revisorer har mange forskelligartede opgaver, herunder ikke-revisionsopgaver. En anden forklaring kan være, at de registrerede revisorer typisk er organiseret på mindre kontorer med færre ressourcer til løbende faglig opdatering modsat de større revisionskontorer.

Statsautoriserede revisorer laver også formelle fejl, her indskrænker fejlen sig dog hovedsageligt til korrekt henvisning til ledelsens omtale af going concern. Der er dog også konstateret fejl vedrørende forkert formulering af supplerende oplysninger. Det er

¹²⁷ E & S: Kravene til den indsendte årsrapport, side 4

bemærkelsesværdigt, i hvor mange tilfælde der ikke sker korrekt henvisning til ledelsens redegørelse. Det er ikke tilstrækkeligt, blot at henvise til ledelsesberetningen som helhed, hvilket er den hyppigst konstaterede fejl.

Denne type fejl kan skyldes flere forhold. Først og fremmest, at der er tale om manglende omhu fra revisors side, idet henvisningen ofte ikke er præcis nok. En anden forklaring kan være, at revisor mener, det er meningsløst at foretage henvisning til et konkret afsnit, når ledelsesberetningen i mange tilfælde ikke er ”længere” end en side væk.

Det kan dog på baggrund af ovenstående konkluderes, at der som oftest er færre formelle fejl i klasse C regnskaberne end i klasse B regnskaberne. En forklaring herpå kan være, at det hovedsageligt er statsautoriserede revisorer, der reviderer klasse C virksomhederne. Og på baggrund heraf, kan det konkluderes, at det er de statsautoriserede revisorer, der laver færrest formelle fejl.

Der er konstateret flere formelle fejl i klasse B regnskaberne. Hvorfor konklusionen herpå må jævnfør ovenfor være, at der i denne regnskabsklasse er flere registrerede revisorer repræsenteret.

8.3.2 Indholdsmæssige fejl

I bilag 2 er der taget forbehold for værdiansættelsen af debitorer, hvilket munder ud i en ”bort set fra” konklusion. Efter konklusionen er der en række supplerende oplysninger. Der er tilføjet en supplerende oplysning omkring going concern. I den supplerende oplysning er der helt korrekt henvist til ledelsesberetningen, hvori ledelsen redegør for selskabets going concern situationen. Henvisningen kunne dog ønskes mere konkret, da der blot henvises til hele ledelsesberetningen og ikke et konkret afsnit, som det kræves i revisionsstandarden og Erklæringsbekendtgørelsen. I ledelsesberetningen redegøres for den endnu ikke afklarede situation omkring den fremtidige driftsfinansiering samt for den anmeldte betalingsstandsning. Her er revisor enig med ledelsen og har vurderet, at det er tilstrækkeligt med en supplerende oplysning vedrørende going concern situationen. Det må derfor konkluderes, at revisor har opnået tilstrækkeligt og egnet revisionsbevis for selskabets evne til at fortsætte driften.

Det forhold, at ledelsen ikke reelt ved, om der er opnået finansiering af den fremtidige drift, rejser tvivl hos regnskabslæseren omkring selskabets evne til at fortsætte driften. Betalingsstandsningen signalerer ikke umiddelbart, at der er likvider til at finansiere den fortsatte drift. Disse forhold rejser betydelig tvivl omkring going concern forudsætningen hos regnskabslæseren. Konsekvensen heraf betyder jævnfør RS 570, at revisor skal udføre yderligere revisionshandlinger, der kan fastslå, om der er væsentlig usikkerhed omkring going concern forudsætningen.

Da revisor har valgt at afgive en supplerende oplysning omkring selskabets fortsatte drift, må det formodes, at det revisionsbevis, der er opnået, er tilstrækkeligt og egnet, og på baggrund heraf, har revisor vurderet, at regnskabet er uden væsentlige fejl samt overholder den valgte regnskabsmæssige begrebsramme. Revisor har ligeledes vurderet, at omstændighederne ikke har indvirkninger eller mulige indvirkninger på regnskabet som helhed. Hvorfor revisor har konkluderet, at der ikke er grundlag for en konklusion med modifikationer men blot en supplerende oplysning.

Revisor er altså her enig i ledelsens valg af going concern som regnskabsprincip og vurderer, at ledelsens omtale af usikkerheden omkring selskabets evne til at fortsætte driften, er tilstrækkelig. Her kan det dog diskuteres, om going concern som valgt regnskabsprincip er korrekt. Den manglende finansiering af den fremtidige drift, betalingsstandsningen og det eventuelle forholdsvise store tab på debitorer, mener jeg rejser meget tvivl omkring going concern. Her ville det måske være mere passende med en afkræftende konklusion, da jeg ikke finder det passende med going concern som regnskabsprincip.

Af bilag 3 fremgår det, at der er tilføjet en supplerende oplysning omkring going concern forholdet. Her er indgået aftale med selskabets pengeinstitut om finansiering af den fortsatte drift. Revisor har vurderet, at den supplerende oplysning vil gavne modtagerens forståelse af regnskabet. Der er altså opnået tilstrækkeligt og egnet revisionsbevis for forholdet. Bankens tilkendegivelse om finansiering af den fremtidige drift giver revisor god overbevisning omkring selskabets evne til at fortsætte driften.

Revisor henviser ligeledes korrekt til ledelsesberetningens redegørelse for going concern situationen, og endda til et konkret afsnit i ledelsesberetningen.

Det fremgår af påtegningen i bilag 4, at revisor tager forbehold for, at årsrapporten er aflagt under forudsætning af fortsat drift. Dette forbehold medfører en modificeret konklusion. I dette tilfælde har revisor på baggrund af det opnåede revisionsbevis konkluderet, at regnskabet ikke er uden væsentlig fejlinformation, samt at indvirkningerne eller de mulige indvirkninger på regnskabet er væsentlig men ikke gennemgribende, hvilket er baggrunden for, at revisor vælger en påtegning med forbehold.

Der er både taget forbehold for going concern forudsætningen samt for værdiansættelsen af det udskudte skatteaktiv, hvor der korrekt er angivet den beløbsmæssige størrelse heraf.

Revisor har på baggrund af revisionen konkluderet, at going concern som valgt regnskabsprincip, er et relevant valg men, at omtalen af usikkerheden er utilstrækkelig. Det vil med andre ord sige, at revisor ikke er enig med ledelsens forudsætning om fortsat drift eller, at usikkerheden ikke er omtalt tilstrækkeligt. Revisor henviser korrekt til ledelsens redegørelse for going concern i ledelsesberetningen, hvor ledelsen detaljeret redegør for selskabets evne til at fortsætte driften. Revisor har på trods heraf konkluderet, at redegørelsen ikke er tilstrækkelig og måske heller ikke helt realistisk. Revisor har altså været opmærksom på, at ledelsens forventninger til fremtiden er urealistiske. Det er dog ikke helt ualmindeligt, at en ledelse ærligt og redeligt vurderer selskabets situation mere optimistisk, end en objektiv tredjemand ville vurdere situationen.

Revisor konkluderer dog i påtegningen at:

Det er vor opfattelse, at årsrapporten giver et retvisende billede af selskabets aktiver, passiver og finansielle stilling pr. 30. juni 2009 samt resultatet af selskabets aktiviteter

for regnskabsåret 1. juli 2008 – 30. juni 2009 i overensstemmelse med årsregnskabsloven.

Når revisor har taget forbehold, skal konklusionen ifølge Erklæringsbekendtgørelsen og revisionsstandarden indeholde udtrykket *”bortset fra de mulige indvirkninger af forholdene ...* Dette er ikke tilfældet her, hvilket må siges at være en overtrædelse af både Erklæringsbekendtgørelsen og revisionsstandarden. Det kan alt andet lige konkluderes, at forbeholdet set sammen med en ”blank påtegningsskonklusion” forvirrer regnskabslæseren, der kan komme i tvivl, om det er konklusionen eller forbeholdet, der er korrekt.

Påtegningen i bilag 5 er en påtegning uden modifikationer og supplerende oplysninger. Balancedagen ligger halvandet år før, der er afsagt konkursdekret. Det forhold, at der er afsagt konkursdekret, og revisor har påtegnet regnskabet med en blank påtegning, kan ikke anfægtes, da revisor blot skal opnå tilstrækkeligt og egnet revisionsbevis for selskabets fortsatte drift 12 måneder fra status. Dette krav er opfyldt i dette tilfælde. Det skal dog nævnes, at det realiserede resultat er under det budgetterede resultat samt, at resultatet er faldende, ligesom nøgletallene er faldende. Disse forhold har dog ikke fået revisor til at tvivle på selskabets evne til at fortsætte driften. Her skal det nævnes, at selskabets hovedaktivitet er leasingløsninger til erhvervsmarkedet. Dette er et opadgående marked, da flere og flere virksomheder i den nuværende samfundsøkonomiske situation, vælger at lease driftsmidler i stedet for at købe.

Det kan altså konkluderes, at der ikke umiddelbart er forhold, der gør, at revisors påtegning i dette tilfælde er forkert.

Der er givet en supplerende oplysning om selskabets evne til at fortsætte driften i påtegningen i bilag 6. Revisor vælger altså her at fremhæve forholdet omkring selskabets evne til at fortsætte driften. Ifølge Erklæringsbekendtgørelsen og revisionsstandarden må revisor kun give en supplerende oplysning vedrørende forhold, hvorfor der er opnået tilstrækkeligt og egnet revisionsbevis samt vedrørende forhold, der allerede er oplyst i regnskabet. Det kan derfor konkluderes, at revisor i

denne situation har opnået tilstrækkeligt og egnet revisionsbevis for, at selskabet er going concern. Kravet om, at forholdet allerede skal være oplyst i regnskabet, er ligeledes opfyldt, da der er en detaljeret redegørelse herfor i ledelsesberetningen, som revisor korrekt henviser til.

Når revisor vælger, at afgive en supplerende oplysning i revisionspåtegningen, har revisor vurderet, at going concern som regnskabsprincip er et relevant valg samt, at omtalen heraf i ledelsesberetningen er tilstrækkelig og fyldestgørende. Revisor har i sin overvejelse vurderet, om regnskabslæseren vil træffe en anden beslutning på baggrund af regnskabet, hvis den supplerende oplysning ikke blev givet.

Revisor er på trods af betydelige underskud de sidste to regnskabsår, negativ egenkapital, udeblivelse af vækst samt konkurs hos moder og søster selskab, enig i ledelsens valg, om at aflægge regnskabet efter going concern princippet. Det må formodes, at dette valg er truffet på baggrund af banken og långivernes tilkendegivelse om finansiering af det kommende års drift.

Det kan dog diskuteres, om revisor burde tage forbehold for going concern, da selskabet ca. et halvt år efter balancedagen bliver erklæret konkurs. De ovenfor nævnte forhold taler ikke umiddelbart for, at selskabet er going concern. Men banken tilkendegivelse, må have vægtet tungt i revisors overvejelser omkring selskabets going concern situation. Det må altså være med denne begrundelse, at revisor vælger den supplerende oplysning i stedet for et forbehold.

Der er ligeledes tilføjet en supplerende oplysning om selskabets evne til at fortsætte driften i påtegningen i bilag 7. Her er revisor i overensstemmelse med foregående påtegning enig med ledelsen i, at regnskabet aflægges under forudsætning om fortsat drift. Der henvises også her korrekt til redegørelsen omkring going concern situationen i ledelsesberetningen. Her er der igen genereret enorme underskud de seneste to år, egenkapitalen er negativ, der er usikkerhed omkring værdiansættelsen af selskabets investeringsejendomme, to datterselskabers regnskaber er aflagt efter realisationsprincippet, og hele koncernen er i gang med en rekonstruktion. På trods

heraf har banken tilkendegivet at finansiere den fremtidige drift. Hvilket igen må have vægtet tungt i forbindelse med revisors afgivelse af revisionspåtegning.

Her er det umiddelbart mere vanskeligt at anfægte revisors valg, om at tilføje en supplerende oplysning i stedet for et forbehold for selskabets evne til at fortsætte driften, da der går halvandet år inden, der bliver afsagt konkursdekret. Revisor skal blot opnå tilstrækkeligt og egnet revisionsbevis for driften 12 måneder efter status, hvilket må siges at være tilfældet her. Her er det faktisk umuligt at anfægte revisors påtegning, da der er opnået tilstrækkeligt og egnet revisionsbevis for selskabets fortsatte drift de kommende 12 måneder.

Revisor har valgt en påtegning uden modifikationer eller supplerende oplysninger i bilag 8. På trods heraf, er der afsagt konkursdekret 8 måneder efter balancedagen. Umiddelbart er der ikke forhold udover det realiserede underskud i regnskabsåret, der får regnskabslæseren til at tvivle på selskabets evne til at fortsætte driften. Selskabet er velkonsolideret, egenkapitalen er solid, den kortfristede gæld er ikke alarmerende høj og selskabet har mange likvide midler. I dette tilfælde må der være sket noget ekstraordinært, da selskabet er gået konkurs.

Her er det til gengæld interessant at påpege revisors revision efter status. Revisor skal også revidere perioden efter status og skal derved opnå tilstrækkeligt og egnet revisionsbevis for, at selskabet er going concern i mindst 12 måneder efter status. Her kan der altså rejses tvivl, om revisor har opnået dette revisionsbevis omkring selskabets evne til at fortsætte driften.

Et andet forhold, der er interessant i dette tilfælde, er datoen for revisors underskrift og datoen for generalforsamlingens underskrift. Der er 18 dage mellem de to datoer, hvilket er meget usædvanligt. Der er oftest kun et par dage mellem disse datoer. Dette kan indikere, at der eventuelt er forhold omkring going concern situationen, der skal afklares, inden generalforsamlingen kan godkende regnskabet. Det skal dog nævnes, at dette kun er en formodning. Som tidligere nævnt er denne analyse kun baseret på de oplysninger, der fremgår af selskabernes regnskaber.

På baggrund af foreliggende regnskab, er der ikke umiddelbart grund til at anfægte revisors påtegning, hvis det antages, at revisor har opnået tilstrækkeligt og egnet revisionsbevis for regnskabsperioden og perioden efter status dermed også for perioden indtil godkendelsen.

Der er ligeledes en påtegning uden forbehold eller supplerende oplysninger i bilag 9. Her er det igen svært, at anfægte revisors påtegning. Ledelsens redegørelse for selskabets evne til at fortsætte driften er detaljeret og fyldestgørende. Det skal dog nævnes, at der er genereret underskud i regnskabsåret samt, at nøgletallene er faldende. Disse forhold kan måske få regnskabslæseren til at tvivle på selskabets evne til at fortsætte driften, men egenkapitalen er solid. Det skal dog nævnes at der indgives konkursdekret 340 dage efter status. Der går altså ikke helt 12 måneder inden konkursdekretet afsiges. Jeg mener ikke dette rejser tvivl omkring revisors påtegning, herunder om revisor har opnået tilstrækkeligt og egnet revisionsbevis omkring selskabets evne til at fortsætte driften. Det er yderst vanskeligt for at revisor at forudsige en konkurs, der sker faktisk 12 måneder efter statusdagen. Der er altså umiddelbart ingen forhold i regnskabet, der indikerer going concern problemer, hvorfor jeg mener, det er korrekt, at revisor har angivet en påtegning uden modifikationer og supplerende oplysninger.

I ledelsesberetningen redegør ledelsen for selskabets fremtidige muligheder og forventninger til fremtiden, herunder også for selskabets fortsatte drift. Redegørelsen er dog ikke en direkte redegørelse for selskabets fortsatte drift. På baggrund heraf kan det dog diskuteres, om revisor burde tilføje en supplerende oplysning vedrørende going concern og heri henvise til ledelsens redegørelse. Dette på baggrund af, at det i RS 570 er anført, at revisor skal give en supplerende oplysning eller tage forbehold og modificere sin påtegning, når der er væsentlig usikkerhed om begivenheder eller forhold, som kan medføre væsentlig tvivl om selskabets evne til at fortsætte driften.

I bilag 10 er påtegningen forsynet med en supplerende oplysning vedrørende selskabets evne til at fortsætte driften. Revisor skriver, at: *der er væsentlig usikkerhed om*

selskabets evne til at fortsætte driften, og henviser derefter til noten, hvor usikkerheden er beskrevet. Revisor har ved sin revision konkluderet, at det er passende at anvende going concern forudsætningen, men der er væsentlig usikkerhed omkring selskabets fortsatte drift. Det konkluderes altså, at ledelsen fyldestgørende beskriver de vigtigste forhold, der kan rejse tvivl om going concern situationen, samt klart oplyser, at der er tvivl om selskabets evne til at fortsætte driften. Revisor mener dermed, at der er oplyst tilstrækkeligt om usikkerheden vedrørende selskabets evne til at fortsætte driften.

Af noten, som revisor henviser til, fremgår det, at banken ved godkendelsen af regnskabet endnu ikke har givet tilsagn om finansiering af den fortsatte drift. Dette forhold får regnskabslæseren til at tvivle på selskabets evne til at fortsætte driften. Dog fremgår det ligeledes, at ledelsen ser positivt på selskabets fremtidige drift, hvilket som tidligere nævnt ikke er usædvanligt. Ledelsens redegørelse for selskabets evne til at fortsætte driften er meget kortfattet. Jeg mener, at redegørelsen burde indeholde en mere fyldestgørende redegørelse, hvor forventningerne til den fremtidige drift detaljeret beskrives. Formålet med ledelsens redegørelse er, at overbevise regnskabslæseren om at selskabet er going concern. Det må formodes, at der er udarbejdet drifts- og likviditetsbudgetter, der dokumenterer den fremtidige aktivitet i selskabet. Disse må gerne nævnes i ledelsesberetningen, da de dokumenterer ledelsens forventninger til fremtiden. Jeg mener altså, at selskabets ledelse i sin redegørelse burde inddrage flere forhold, der dokumenterer forventningerne til fremtiden.

Det er tilstrækkeligt med en supplerende oplysning, hvis ledelsens redegørelse for usikkerheden omkring going concern er tilstrækkelig. Dette mener jeg umiddelbart ikke er tilfældet her, hvorfor revisor burde anmode ledelsen om en mere detaljeret redegørelse, ellers vil jeg mene, at revisor burde tage forbehold for selskabets evne til at fortsætte driften.

Påtegningen i bilag 11 er blank, hvad angår going concern, der er altså hverken forbehold eller supplerende oplysninger vedrørende going concern. Der er dog tilføjet en supplerende oplysning omkring outsourcing af produktionen. Revisor har vurderet, at det ikke har været nødvendigt at fremhæve forhold vedrørende selskabets evne til at

fortsætte driften. Her mener jeg, at revisor som minimum burde have tilføjet påtegningen en supplerende oplysning omkring going concern. Ledelsen omtaler selskabets evne til at fortsætte driften i forbindelse med de genforhandlede kreditfaciliteter, hvilket er en vigtig information for regnskabslæseren. Her er der tale om en indholdsmæssig fejl, da ledelsen omtaler selskabets evne til at fortsætte driften, mens revisor ikke henviser til omtalen, hvilket er et krav jævnfør RS 570.

Revisor har i dette tilfælde vurderet, at det ikke er nødvendigt at fremhæve forholdet omkring selskabets evne til at fortsætte driften. Forholdet er altså ikke vurderet afgørende for regnskabslæserens forståelse af regnskabet, og dermed ikke vigtig for regnskabslæserens økonomiske beslutninger på baggrund af regnskabet. Jeg forudsætter, at revisor har opnået tilstrækkeligt og egnet revisionsbevis for selskabets evne til at fortsætte driften. Hvilket ifølge RS 706 er et krav for en supplerende oplysning.

Der er realiseret underskud de seneste to regnskabsår og, hvis denne udvikling fortsætter det efterfølgende regnskabsår, har selskabet tabt hele egenkapitalen, og der er ikke likvider til at betale den kortfristede gæld. Disse forhold kan få regnskabslæseren til at tvivle på den fortsatte drift, hvorfor jeg mener en supplerende oplysning med bankens tilkendegivelse af finansiering af den fortsatte drift, er med til at fjerne tvivlen hos regnskabslæseren og burde tilføjes i denne påtegning.

Det er dog relevant at fremhæve, at der er 1 måned mellem revisors underskriftsdato og fremlæggelsen af regnskabet på generalforsamlingen. Dette er usædvanlig lang tid, da det er kutyme, at dette sker i umiddelbar forlængelse af hinanden, med få dages mellemrum. Den forholdsvise lange tid mellem underskriftsdatoen og generalforsamlingens godkendelse rejser undren hos regnskabslæseren og kan endda få denne til at tvivle på rigtigheden af regnskabet og måske revisors påtegning. Det skal dog nævnes, at jeg ikke kender årsagen til den lange tid mellem de to datoer.

Påtegningen i bilag 12 indeholder både forbehold og supplerende oplysninger. Revisor er uenig med ledelsen om værdiansættelsen af varedebitorer og varelageret, og på

baggrund heraf har revisor taget forbehold herfor. Revisor har i dette tilfælde ikke været i stand til at opnå tilstrækkelig og egnet revisionsbevis for netop varedebitorerne og varelageret. Efter revisor har konstateret, at der ikke kan opnås tilstrækkeligt og egnet revisionsbevis for de to poster i regnskabet, er de konkluderet, at forholdet er gennemgribende, idet han tager forbehold for de to regnskabsposter. Det vil sige, at revisor ikke mener, at indvirkningerne fra de ovennævnte forhold begrænser sig til specifikke elementer eller poster i regnskabet samt, at forholdet repræsenterer en væsentlig del af regnskabet. Revisor har ligeledes vurderet, at forholdet er grundlæggende for regnskabsbrugerens forståelse af regnskabet. Og på baggrund heraf afgiver revisor en *"bortset fra konklusion...."*

Revisor har ligeledes afgivet supplerende oplysninger omkring going concern. Her er det oplyst, *at det er en forudsætning for selskabets fortsatte drift, at selskabet kan opretholde sine kreditfaciliteter og, at selskabets drift kan generere en positiv likviditet.* Der henvises ikke til omtalen af usikkerheden om going concern forudsætningen andet sted i regnskabet, hvilket betyder, at revisor skal afgive en konklusion med forbehold eller en afkræftende konklusion om going concern situationen, da redegørelsen ikke er tilstrækkeligt omtalt i regnskabet. På baggrund af den supplerende oplysning, har revisor vurderet, at going concern som valgt regnskabsprincip, er relevant samt, omtalen af usikkerheden er tilstrækkelig. Da usikkerheden ikke er omtalt andre steder i regnskabet, kan omtalen ikke vurderes som tilstrækkelig, hvorfor det ikke er korrekt blot at afgive en supplerende oplysning omkring going concern.

Revisor burde i stedet tage forbehold for going concern, Det kan dog overvejes, om den manglende redegørelse for going concern situationen er gennemgribende, hvilket betyder, at revisor skal afgive en afkræftende konklusion. Hermed signalerer revisor, at han er enig i, at regnskabet aflægges efter going concern forudsætningen men, at ledelsen ikke oplyser tilstrækkeligt om de usikkerheder, der er knyttet til regnskabet.

I bilag 13 er der afgivet en påtegning med forbehold og en *"bortset fra konklusion..."*. Der er taget forbehold for værdiansættelsen af rettighederne. Disse rettigheder udgør 95% af aktiverne, hvilket er en væsentlig andel af de samlede aktivmasse. Da revisor

har taget forbehold for værdiansættelsen, er det et udtryk for, at det ikke har været muligt at opnå et tilstrækkeligt og egnet revisionsbevis for værdiansættelsen af rettighederne. Revisor har i dette tilfælde vurderet, at forholdet ikke har gennemgribende indvirkninger på regnskabet.

Det kan dog diskuteres, om forholdet har gennemgribende indvirkninger på regnskabet, da regnskabsposten udgør 95% af selskabets aktiver, hvorfor forholdet må siges at repræsentere en væsentlig del af regnskabet. Hvis revisor var kommet frem til denne konklusion ville konklusionen i revisors påtegning enten være afkræftende eller revisor ville slet ikke afgive en konklusion på regnskabet.

Der er intet nævnt om going concern i hverken revisors påtegning eller i ledelsesberetningen. Det skal dog nævnes, at der kun går et halvt år fra balancedagen, til der afsiges konkursdekret. Dette må vurderes at være forholdsvis kort tid. Jævnfør RS 570 skal revisors vurdering af virksomhedens evne til at fortsætte driften dække en periode på 12 måneder, ligesom ledelsens vurdering af going concern minimum skal dække en 12 måneders periode. I dette tilfælde vil det være interessant, at undersøge om revisor har, undersøgt perioden efter status. Hvis dette er tilfældet, må det konkluderes, at der ikke er opnået tilstrækkeligt og egnet revisionsbevis for, at selskabet kan fortsætte driften. Og revisors påtegning burde have indeholdt en supplerende oplysning om going concern situationen. Det skal dog nævnes, at der ud fra regnskabet ikke er identificeret forhold, der jævnfør RS 570s liste med forhold, der kan rejse tvivl om selskabets evne til at fortsætte driften.

Ved en analyse af påtegningen i bilag 14, fremgår det, at der i regnskabsåret er genereret underskud samt, at næsten hele anpartskapitalen er tabt. Disse to forhold fremgår af listen i RS 570, og revisor bør derfor være opmærksom herpå. Da der intet vedrørende going concern, er nævnt i påtegningen, og det må formodes, at revisor har udvidet sin revision og derved opnået tilstrækkeligt og egnet revisionsbevis for, at selskabet kan fortsætte driften 12 måneder frem. Den meget korte redegørelse af retableringen af egenkapitalen må betyde, at ledelsen ikke har identificeret usikkerheder ved selskabets fortsatte drift. Ledelsen beskriver kun kort, hvorledes egenkapitalen skal

reableres. Her mener jeg dog, at ledelsen burde redegøre mere fyldestgørende for reableringen. Den manglende redegørelse burde få revisor til at reagere på kapitaltabet og kræve en mere fyldestgørende redegørelse. Det må altså konkluderes, at revisor ikke har set det nødvendigt at opnå yderligere revisionsbevis for selskabets evne til at fortsætte driften. Jeg mener til gengæld, at revisor burde tage forbehold for den manglende redegørelse vedrørende selskabets evne til at fortsætte driften. Det skal tilføjes, at ledelsen ifølge Selskabsloven skal reagere på et kapitaltab, blandt andet ved at redegøre for reableringen af egenkapitalen i ledelsesberetningen, hvilket kun er tilfældet i meget ringe grad.

Påtegningen i bilag 15 indeholder igen forbehold eller supplerende oplysninger omkring selskabets going concern situation. Der er konstateret kapitaltab og der er underskud, hvilket burde få revisor til at udvide sin revision jævnfør tidligere. I ledelsesberetningen er det konstateret, at der er kapitaltab samt, at ledelsen i overensstemmelse med den gamle Anpartsselskabsloven skal reagere herpå. Derudover er der ikke redegjort yderligere vedrørende kapitaltabet. Kapitaltabet og underskuddet burde få revisor til at reagere og kræve en redegørelse af ledelsen for den fortsatte drift. Det er selskabets 2. regnskabsår, og der er genereret underskud, mens hele anpartskapitalen er tabt. Det første regnskabsår blev resultatet lige omkring nul. Disse forhold tilsammen får regnskabslæseren til at tvivle på selskabets evne til at fortsætte driften. Hvorfor revisor burde oplyse om going concern situationen i en supplerende oplysning eller i et forbehold, da ledelsen ikke har redegjort tilstrækkeligt for selskabets evne til at fortsætte driften. Herved oplyser revisor regnskabslæseren om, at den fortsatte drift er i fokus hos ledelsen samt, at der aktivt arbejdes på at reetablere kapitalen.

Af bilag 16 fremgår et korrekt forbehold for going concern. Her vurderer revisor, at selskabet i modsætning til ledelsens vurdering, ikke er i stand til at fortsætte driften. Ledelsen redegør for selskabets going concern situation i ledelsesberetningen. Revisor udtrykker dog ikke enighed med ledelsen i denne redegørelse, ligesom det må formodes at revisor vurderer, at redegørelsen ikke er tilstrækkelig, og på baggrund heraf tages der forbehold. Revisor er altså uenig med ledelsen og vurderer, at forholdet er væsentlig men ikke gennemgribende, hvorfor revisor ender med at tage et forbehold for going

concern forudsætningen og vurderer dermed, at selskabet er non going concern. Her har revisor altså opnået tilstrækkeligt og egnet revisionsbevis for selskabets evne til at fortsætte driften.

Her kunne revisor overveje, om det ville være mere korrekt at afgive en afkræftende konklusion. Denne form for konklusion skal afgives, hvis revisor vurderer, at forholdet er gennemgribende og going concern som valgt regnskabsprincip ikke relevant samt, hvis omtalen af usikkerheden ikke er tilstrækkelig. Her er revisor ikke enig med ledelsen, og finder det ikke relevant at vælge going concern som regnskabsprincip. Hvilket indikerer, at den korrekte konklusion vil være en afkræftende.

I bilag 17 er der afgivet en påtegning uden forbehold eller supplerende oplysning. Revisor har derfor i sin revision af regnskabet opnået tilstrækkeligt og egnet revisionsbevis. Der fremgår ikke umiddelbart forhold, der kan få regnskabslæseren til at tvivle på selskabets evne til at fortsætte driften. Der er redegjort for den fremtidige drift i ledelsesberetningen, der er ikke genereret underskud, og der er ikke kapitaltab i regnskabsåret, det skal dog påpeges, at der er foretaget en kapitalforhøjelse. Af regnskabset fremgår det, at den lange gæld er konverteret til kort gæld. Selskabet skal altså det næste år afdrage på gælden, hvilket ikke har været tilfældet tidligere. Disse forhold er nævnt på RS 570s liste med forhold, der kan skabe usikkerhed om selskabets evne til at fortsætte driften. Det er dog umiddelbart også de eneste forhold, der kan skabe tvivl omkring selskabets evne til at fortsætte driften. Det må formodes, at revisor har opnået tilstrækkeligt og egnet revisionsbevis for, at selskabet er going også efter regnskabsperioden. På baggrund af denne antagelse mener jeg, at revisor ikke kunne forudse en kommende konkurs, og er derfor enig med revisor i, at der ikke skal tages forbehold eller gives en supplerende oplysning. Revisor kunne dog vælge at give en supplerende oplysning med henvisning til ledelsesberetningen, og herved fremhæve ledelsens redegørelse for den fremtidige drift.

Det skal dog nævnes at revisor underskriver regnskabet den 15. april 2010, men generalforsamlingen godkender først regnskabet den 28. maj 2010, 43 dage efter revisors underskrift. Disse datoer plejer, som tidligere nævnt at komme i umiddelbar

forlængelse af hinanden. Dette forhold kan igen rejse tvivl hos regnskabslæseren, da der ikke umiddelbart fremgår komplikationer af regnskabet. Måske har der allerede i april været likviditetsproblemer, som først skulle løses inden generalforsamlingen endeligt kan godkende regnskabet. Men dette er igen kun en formodning.

Ca. 5 måneder efter balancedagen, afsiges der konkursdekret. Revisor skal jævnfør revisionsstandarden opná sikkerhed om selskabets fortsættelse 12 måneder efter status. Der kan altså i dette tilfælde rejses tvivl om revisionsbeviset for selskabets going concern situation. Har dette bevis været egnet og tilstrækkeligt.

Revisor har i bilag 18 ikke været i stand til at opná tilstrækkeligt og egnet revisionsbevis for adskillige elementer i regnskabet. Revisor er altså derfor uenig med ledelsen, og mener ikke, at regnskabet skal aflægges efter going concern forudsætningen men derimod, at regnskabet skal aflægges efter realisationsprincippet. Det vil med andre ord sige, at revisor ikke er enig med ledelsen og mener derimod ikke, at selskabet er forsættende. Her har revisor vurderet, at forholdet både er væsentligt og gennemgribende samt, at regnskabet ikke er retvisende, hvilket er en forseelse i forhold til de grundlæggende krav til årsrapporter i Årsregnskabsloven § 11. Det skal dog nævnes, at der jævnfør afsnit 6.6 ikke ved going concern skelnes mellem, om forholdet er gennemgribende eller ej. Going concern er en grundlæggende regnskabsforudsætning og en manglende overholdelse heraf, vil altid være gennemgribende. Som en konklusion på revisionen har revisor vurderet, at det ikke har været muligt at afgive en konklusion om regnskabet og mener derfor ikke, at generalforsamlingen bør godkende regnskabet. Revisor har formuleret konklusionen korrekt i overensstemmelse med Erklæringsbekendtgørelsen og revisionsstandarden. Jeg er enig med revisor, og mener ikke, regnskabet er retvisende samt, at der bør udtrykkes en afkræftende konklusion.

En vigtig oplysning ved revisors vurdering af going concern, er forholdet omkring pengeinstitutts tilsagn om finansiering af den fremtidige drift, hvilket ikke er tilfældet her. Denne oplysning understøtter revisor i sin konklusion.

Ifølge revisors konklusion giver regnskabet ikke et retvisende billede af selskabets aktiver, passiver og finansielle stilling, og konklusionen kan derfor ikke indeholde en modifikation vedrørende en bestanddel af regnskabet, hvilket heller ikke er til fældet her.

I denne situation kan revisor ifølge Revisorloven vælge at fratræde, hvis det er praktisk muligt.

Det skal endvidere nævnes, at ledelsens redegørelse for regnskabsaflæggelse efter going concern forudsætningen er særdeles mangelfuld og overbeviser ikke regnskabslæseren om, at selskabet er going concern. Den har nærmest den modsatte virkning. Dette forhold understøtter igen revisors afkræftende konklusion.

Bilag 19 indeholder en påtegning, uden forbehold eller supplerende oplysninger. Revisor har vurderet, at der ikke er forhold i regnskabet, hvor der kan rejses tvivl om selskabets evne til at fortsætte driften. Revisor oplyser korrekt om kapitaltabet men mangler henvisning til ledelsesberetningen. Her redegør ledelsen for reetablering af egenkapitalen, hvilket vurderes at være utilstrækkelig. Der fremgår ikke yderligere forhold af regnskabet, der kan rejse tvivl omkring selskabets evne til at fortsætte driften. Det skal dog nævnes, at regnskabet kun dækker en periode på 3 måneder, som ikke er i overensstemmelse med den registrerede periode. Årsagen hertil fremgår ikke af regnskabet, hvorfor jeg blot vælger at fremhæve forholdet og ikke foretager en yderligere analyse heraf. Det må dog formodes, at der er udarbejdet budgetter for det kommende regnskabsår, der udviser overskud og sikrer selskabets likviditet. Umiddelbart er der ikke forhold i regnskabet, der får regnskabslæseren til at tvivle på selskabets evne til at fortsætte driften. Jeg er derfor enig med revisor i hans afgivelse af en påtegning med supplerende oplysning om kapitaltab forudsat, at han har opnået det tilstrækkelige revisionsbevis for, at selskabet er going concern.

Påtegningen i bilag 20 er blank. Revisor har altså hverken taget forbehold eller tilføjet en supplerende oplysning.

I sin beretning skriver ledelsen, at året resultat, som er et underskud, ikke er tilfredsstillende men, ledelsen forventer et positivt resultat i 2010. Revisors påtegning dækker som tidligere nævnt begivenheder frem til årsregnskabet godkendelse, herunder også going concern forudsætningen. Revisionspåtegningen burde indeholde et forbehold eller supplerende oplysning, hvis ledelsens redegørelse er utilstrækkelig. Men her må det konkluderes, at revisor vurderer ledelsens redegørelse for fyldestgørende, på trods af, at der ikke fremgår en konkret redegørelse for den fortsatte drift. Når ledelsen redegør for selskabets evne til at fortsætte driften, bør der ifølge revisionsstandarderne og Erklæringsbekendtgørelsen ske henvisning hertil i revisors påtegning. Selskabet har genereret underskud i regnskabsåret, men dette er også det eneste forhold, der kan rejse tvivl hos regnskabslæseren i forbindelse med going concern. Selskabet har stadig en positiv egenkapital, og gælden er faldende.

På trods af ovenstående, er der afsagt konkursdekret 9 måneder efter balancedagen, hvilket indikerer, at revisor ikke har undersøgt perioden efter regnskabsafslutningen tilstrækkeligt. Her burde der foreligge forhold, som kan få revisor til at tvivle på selskabets evne til at fortsætte driften og derved modificere sin påtegning, hvis der ikke opnås tilstrækkeligt og egnet revisionsbevis.

Bilag 21 indeholder en påtegning, hvor revisor har taget forbehold for, at årsrapporten er aflagt under forudsætning af fortsat drift. Revisor er i denne situation uenig med ledelsen omkring aflæggelsen af regnskabet under forudsætning om fortsat drift, og har vurderet, at selskabet ikke opfylder betingelserne for den fortsatte drift. Regnskabet er altså aflagt efter et forkert regnskabsprincip og overholder derfor ikke Årsregnskabslovens § 11, som omhandler det retvisende billede. Revisor har konkluderet, at regnskabet indeholder væsentlige fejl og mangler, der samlet set, er så væsentlige og gennemgribende, at de påvirker regnskabet retvisende billede. Her anføres det direkte i påtegningen, at revisor er uenig omkring værdiansættelsen af selskabets aktiver.

Resultatet af revisionen er altså, at der ikke er opnået tilstrækkeligt og egnet revisionsbevis samt, at revisor er uenig med ledelsen i, regnskabsaflæggelsen under

forudsætning af fortsat drift. Dette forhold har revisor både vurderet væsentligt og gennemgribende og tager derfor forbehold for regnskabsaflæggelsen i overensstemmelse med going concern forudsætningen, da dette ikke giver et retvisende billede af selskabets aktiver, passiver samt finansielle stilling. Regnskabet burde ifølge revisor være aflagt under realisationssprincippet. På baggrund heraf vælger revisor i overensstemmelse med Erklæringsbekendtgørelsen og revisionsstandarden, at afgive en afkræftende konklusion om regnskabet.

Når der vælges en afkræftende konklusion, skal revisor efter Erklæringsbekendtgørelsens § 6, stk. 5 oplyse, hvis forbeholdet er af en så afgørende betydning, at generalforsamlingen ikke bør godkende årsrapporten. Her har revisor konkluderet, at forbeholdet ikke har denne betydning og anfører derfor ikke, at generalforsamlingen ikke bør godkende regnskabet.

Forudsætningen for selskabets fortsatte drift er, at der tilføres ny kapital samt, en udvidelse af kreditfaciliteterne. Det forhold, at selskabet efter revisors opfattelse ikke er going concern uden yderligere kapital tilført, medfører, at going concern forudsætningen er yderst relevant, hvorfor forholdet bør omtales i ledelsesberetningen, hvilket ikke sket, og revisor bør derfor tage forbehold. Der er som nævnt intet omkring selskabets evne til at fortsætte driften, i ledelsesberetningen, hvilket er en stor forglemmelse set i forhold til Erklæringsbekendtgørelsens krav.

8.3.2.1 Sammenfatning

Både formelle og indholdsmæssige fejl er betydningsfulde. Dog må de indholdsmæssige fejl betragtes med størst alvor, da de kan medføre direkte vildledning af regnskabslæseren. De formelle fejl vil sandsynligvis højst forvirre regnskabslæseren uden at give forkerte oplysninger.

Af ovenstående kan det konkluderes, at revisor ofte formulerer sig utilstrækkeligt omkring going concern i sin påtegning eller simpelthen mangler begrundelse for sit forbehold eller supplerende oplysning. Jævnfør tidligere er der af IAASB og FSR opstillet standarder for revisors påtegning med det formål, at ensarte ordlyden i revisors

påtegning således, at regnskabslæseren bliver fortrolig hermed. Herved mindskes risikoen for, at regnskabslæseren ikke forstår eller misforstår revisors påtegning, fordi ordlyden bliver velkendt. Det skal dog nævnes, at der ikke kan opstilles standarder for formuleringen af forbehold og supplerende oplysninger. Alligevel er det et ubetinget krav, at revisors forbehold eller supplerende oplysninger begrundes tydeligt.¹²⁸ Hermed menes også, at disse skal være forståelige for regnskabslæseren.

En hyppig fejl er, når revisor ikke er enig i ledelsens anvendelse af going concern forudsætningen, men regnskabet alligevel er aflagt herefter. I disse tilfælde skal revisor tage forbehold herfor og give en afkræftende konklusion. I mange tilfælde har revisor ikke gjort dette, men i stedet afgivet en ”bortset fra” konklusion. Dette er forkert, da grundlaget for årsrapporten er et andet, såfremt der er aflagt efter realisationsprincippet.

Som illustreret i bilag 1, er 7 af de 20 påtegninger blanke, de indeholder altså hverken forbehold eller en supplerende oplysning. Men det forhold, at der efterfølgende er afsagt konkursdekret gør det interessant at undersøge, om der er indikationer af, at revisor ikke har påtegnet årsrapporten i henhold til bestemmelserne i RS 570 og Erklæringsbekendtgørelsen.

Det er dog ikke muligt, på baggrund af det foreliggende materiale, at foretage en vurdering af, hvad der kan have indflydelse på revisors evne til at forudse en konkurs, ved alene at bedømme sammenhængen mellem påtegningen og det offentliggjorte regnskab. Den ovenstående bedømmelse sker dog på baggrund kendskabet til selskabets efterfølgende konkurs. I ovenstående analyse er det forudsat, at revisor har opnået tilstrækkeligt og egnet revisionsbevis.

Af bilag 1 ses det, at der sjældent afsiges konkursdekret inden for et halvt år efter underskriftsdagen samt, at dette aldrig er tilfældet indenfor et halvt år efter balancedagen for begge regnskabsklasser. Der er dog en enkelt (bilag 18) klasse B virksomhed, hvor konkursdekretet er afsagt indenfor et halvt år efter både underskriftsdato og balancedagen.

¹²⁸ Erklæringsbekendtgørelsen, § 6 stk. 4

Hvis man anvender en tidshorisont på 12 måneder, som jævnfør RS 570 er den periode, hvor revisor skal opnå tilstrækkeligt og egnet revisionsbevis for ledelsens vurdering af selskabets evne til at fortsætte driften, er udfaldet helt anderledes. Her er 13 selskaber gået konkurs indenfor en periode på 12 måneder, altså 65% af tilfældene. Heraf er der afgivet en blank påtegning på 5 af regnskaberne, hvilket er opsigtsvækkende højt. På baggrund heraf fremkommer en klar tendens til, at revisor i højere grad forudser og oplyser om risikoen for de konkurser, der indtræffer kortest tid efter balancedagen.

En mulig årsag til de forholdsvis mange fejl i revisors påtegning kan være, at revisor er i et dilemma mellem på den ene side hensynet til kunden, og på den anden side overholdelse af gældende lovgivning. Det kan derfor formodes, at revisor i nogle tilfælde afgiver påtegninger, som efter revisors overbevisning varetager begge hensyn, men alligevel indeholder indholdsmæssige fejl.

En anden årsag kan være, at den enkelte revisor sandsynligvis sjældent afgiver en påtegning med omtale af going concern, og besidder derfor ikke det fornødne kendskab til sådanne påtegninger. Som det fremgår af denne analyse, kan det konkluderes, at revisor generelt oplyser for lidt om going concern. Dette understøttes af, at ledelsen i flere af regnskaberne omtaler selskabets evne til at fortsætte driften uden revisor i påtegningen forholder sig til ledelsens redegørelse.

Af ovenstående analyse kan det konkluderes, at der afhængighed mellem revisionspåtegninger med indholdsmæssige fejl og revisors uddannelse. Af analysen fremgår det, at de statsautoriserede revisorer har afgivet færre revisionspåtegninger med indholdsmæssige fejl i modsætning til registrerede revisorer. Revisors uddannelse har derfor betydning for andelen af indholdsmæssige fejl. Det må siges at være forventeligt, at de revisorer med den længste uddannelse også laver færre fejl.

Ved en stikprøvevis analyse af revisors rapportering af going concern, efter afsigelsen af konkursdekretet, er det naturligvis let at stille spørgsmålstejn ved, om revisor har udført sit arbejde godt. Blandt andet på baggrund af debatten i medierne omkring

niveauet for revisors evne til at forudse konkurs og rapportere herom i påtegningen. Nogle mener dette er tilfældet, mens andre er af en anden opfattelse og vurderer, at revisor er dygtig til at forudse en konkurs. Hvis denne debat skal afgøres, er det kurator i konkursboet, der skal gå videre med spørgsmålet. Eventuelt offentliggjorte responsa vedrørende god revisionsskik, offentliggjorte afgørelser fra Revisornævnet kan dog også medvirke til, at der kan dannes en mening om revisors evne til at forudse en konkurs og rapportere herom.

8.4 Andre kommentarer til revisors påtegning

Det skal først og fremmest fremhæves, at der er forholdsvis mange sproglige fejl i revisors formulering af konklusion, forbehold eller supplerende oplysninger. Dette på trods af, at der både i revisionsstandarden og Erklæringsbekendtgørelsen gives eksempler på revisionspåtegninger, herunder formuleringen af revisors konklusion, eller formuleringen af, at der ikke afgives nogen konklusion i de tilfælde, hvor revisionspåtegningen indeholder forbehold. Formuleringen af revisors konklusion er således forholdsvis standardiseret ud fra et hensyn til regnskabslæseren.

Revisors rolle er som tidligere nævnt offentlighedens tillidsrepræsentant. Herved forstås, at revisor uafhængigt skal kontrollere kvaliteten af oplysningerne i regnskabet, så regnskabslæseren kan træffe økonomiske beslutninger på baggrund af oplysningerne i regnskabet. Når revisor i konklusionen udtrykker sig uklart om resultatet af sine undersøgelser, lever revisor ikke op til rollen som offentlighedens tillidsrepræsentant. Når revisor tager forbehold eller giver supplerende oplysninger til regnskabet, og hensigten med disse er uklare eller ikke begrundet, modtager regnskabslæseren ikke den information han er berettiget til.

Going concern er et emne med høj følsomhed. Når revisor i sin påtegning omtaler going concern, sender han et stærkt signal til offentligheden, om sin tvivl omkring virksomhedens evne til at fortsætte driften. Revisor har et dybdegående kendskab til virksomheden, og har udført sin revision i overensstemmelse med de anerkendte standarder, og af disse grunde skal påtegningens ordlyd tages alvorligt. I situationer hvor going concern er aktuel, står revisor mellem hensynet til virksomheden og sine

pligter som offentlighedens tillidsrepræsentant. Uanset hvorledes revisor vælger at udforme sin påtegning, kan det have vidtrækkende konsekvenser.

Det formodes, at indikationer på forhold eller begivenheder, som kan medføre tvivl om virksomhedens evne til at fortsætte driften, er tydeligere i en nyetableret virksomhed, hvor organisationen, produkterne samt samarbejdspartnerne, herunder specielt banken og leverandører, er nye og uafprøvede. Ledelse og revisor er måske i ringere grad beredte på at identificere virksomhedens risikoområder. Det må derfor formodes, at der er afhængighed mellem virksomhedens levetid og revisors påtegning.

Blandt de i alt 20 revisionspåtegninger er der naturligvis taget forbehold for andet end selskabets evne til at fortsætte driften eller utilstrækkelig redegørelse for usikkerheden. Ligeledes er der givet supplerende oplysninger vedrørende andre forhold, der blandt andet kan betyde, at ledelsen kan ifalde ansvar. Disse forhold indgår ikke i min analyse, der er dog enkelte forhold nævnt i analysen, da der for eksempel er en sammenhæng mellem kapitaltab og virksomhedens evne til at fortsætte driften.

I de tilfælde hvor revisor har taget forbehold eller givet supplerende oplysning vedrørende andre forhold end going concern forudsætningen, kan dette på ingen måde ses som en erstatning for et forbehold eller supplerende oplysning vedrørende going concern.

9 Delkonklusion II

Analysen af revisionspåtegningen og revisors specifikke rapportering af going concern er opdelt i to fejltyper, henholdsvis formelle fejl og de indholdsmæssige fejl.

Sammenfatningen af de formelle fejl viste, at både statsautoriserede og registrerede revisorer laver formelle fejl. Dette på trods af den ønskede ensartethed i form og indhold fra IAASB og FRS. Den hyppigste formelle fejl, er de tilfælde, hvor revisor ikke foretager præcis henvisning eller undlader henvisning til ledelsesberetningen eller andet sted i årsrapporten ved afgivelse af supplerende oplysning vedrørende going concern. Årsagerne til denne hyppige fejl kan være mange, herunder manglende omhu i overholdelse af Erklæringsbekendtgørelsen fra revisors side, udtryk for, at revisor i nogle tilfælde opfatter kravene som unødvendigt strenge eller et ønske om ikke at henlede brugerens opmærksomhed på omtale af usikkerheden vedrørende den fortsatte drift. Denne fejl kan afhjælpes ved at overveje hensigtsmæssigheden i kravet. En opblødning af kravet i de mindre regnskabsklasser vil betyde, at der ikke er fejl, når der blot henvises til ledelsesberetningen, som det ofte er tilfældet. Blandt de selskaber, der tilhører de små regnskabsklasser, vil regnskabslæseren være lige så godt hjulpet, fordi ledelsesberetningen ofte ikke er særligt omfattende.

Analysen af de formelle fejl viste, at der er færre formelle fejl i klasse C regnskaber, end der er i regnskabsklasse B regnskaberne. Årsagen hertil kan være, at det ofte er statsautoriserede revisorer, der påtegner et klasse C regnskab, mens hyppigheden af registrerede revisorer stiger, når man beskæftiger sig med klasse B virksomheder.

Blandt de indholdsmæssige fejl, var der også en type fejl, som var hyppigere forekommende end de andre. Den fejl, der er flest af, er når revisor ikke afgiver en afkræftende konklusion i de tilfælde, hvor han er uenig med ledelsen i, at regnskabet aflægges efter going concern forudsætningen.

Det er sjældent, at den enkelte revisor står overfor væsentlig usikkerhed vedrørende kundens fortsatte drift, og er derfor ikke altid ajour med hensyn til revisors pligter omkring rapporteringen i påtegningen. Herudover er formodningen om virksomhedens fortsatte drift naturligvis yderst vigtig for regnskabslæseren. Revisor vil i situationer med usikkerhed for den fortsatte drift stå mellem hensynet til kundens forhold, og sin rolle som offentlighedens tillidsrepræsentant og dermed pligt til at rapportering om usikkerheden i henhold til lovgivningen.

I flere tilfælde er formuleringen af revisors konklusion, forbehold eller supplerende oplysning uklar og revisor formår heller ikke at begrunde sine forbehold eller supplerende oplysninger tilstrækkeligt. Dette på trods af, at formuleringen er eksemplificeret i revisionsstandarderne og Erklæringsbekendtgørelsen. Formuleringen af forbehold og supplerende oplysninger er i mindre grad ensartet heri. Der er et krav om tydelig formulering heraf i Erklæringsbekendtgørelsen, som også stiller krav til begrundelse af forbehold og supplerende oplysninger. Blandt påtegningerne i analysen er der flere eksempler på utydelige formuleringer eller manglende begrundelse for forbehold eller supplerende oplysning. Disse forhold medvirker til forvirring hos regnskabslæseren.

Det er ligeledes konkluderet, at det er yderst sjældent, at der afsiges konkursdekret 6 måneder efter revisor har afgivet en blank påtegning, og dette er heller ikke tilfældet i denne analyse. Det er derimod hyppigere, at revisor afgiver en blank påtegning og der indenfor 12 måneder afsiges konkursdekret. Ved revisionen af regnskabet skal revisors vurdering af virksomhedens evne til at fortsætte driften minimum dække en periode på 12 måneder. Dette har ikke været tilfældet ved 5 af påtegningerne, hvor selskaberne er gået konkurs indenfor denne 12 måneders periode. Man kan derfor tvivle, om revisor har opnået et tilstrækkeligt og egnet revisionsbevis. Det er dog umuligt på baggrund af det offentliggjorte regnskab at vurdere, om revisor har opnået tilstrækkeligt revisionsbevis.

Gennemgående for analysen kan det konkluderes, at revisors uddannelsesmæssige baggrund har indflydelse på andelen af fejl begået ved afgivelsen af

revisionspåtegningen for de udvalgte årsrapporter. De revisorer med den længst uddannelsesmæssige baggrund afgiver påtegninger med både færre formelle og indholdsmæssige fejl. Opdelingen er dog ikke helt så skarp ved de formelle fejl, som det er tilfældet ved de indholdsmæssige fejl. Dette kan være udtryk for, at afgivelse af revisors påtegning vægtes forskelligt i de to uddannelsesforløb, ressourcemangel i forhold til ajourføring med lovgivning og standarder, eller at afgivelse af revisionspåtegninger med inddragelse af going concern ligger uden for det primære kompetenceområde.

Selv om resultatet af analysen peger på generelt flere fejl blandt registrerede revisorer er dette ikke reglen, da statsautoriserede revisorer også laver både formelle og indholdsmæssige fejl.

Det kan alligevel konkluderes, at nogle fejl kan forbedres gennem uddannelse, fordi revisorer med den længste uddannelse laver færre fejl end revisorer med en kortere uddannelse. Bedre uddannelse af revisor synes at være den umiddelbare måde, at undgå helt så mange fejl i revisors påtegning. Konkret i forbindelse med going concern, vil det være meningsfyldt at uddanne revisor yderligere. Da der først og fremmest begås mange fejl af både registrerede og statsautoriserede revisorer i relation til going concern. Revisors behandling af going concern i sin revision og i sin påtegning er således et emne, der kunne være brug for at fremhæve endnu engang, set i lyset af de mange fejl, der begås i revisors påtegning samt set i lyset af mediernes bevågenhed på området.

10 Konklusion

Spørgsmålet om hvorvidt revisors arbejde med hensyn til revision af going concern er i disse krisetider et stort debattemne i medierne. Mange mener ikke, revisor gør sit arbejde godt nok, da mange virksomheder, hvor der var afgivet en blank påtegning, efterfølgende er gået konkurs.

Going concern er en grundlæggende forudsætning, og jævnfør ÅRL skal regnskabet udarbejdes efter disse. Årsregnskabet skal ligeledes give et retvisende billede af virksomhedens aktiver, passiver og finansielle stilling samt resultat. Det er vigtigt for regnskabslæseren, at regnskabet giver et retvisende billede, da læseren på baggrund heraf skal træffe økonomiske beslutninger.

Going concern forudsætningen er derfor særdeles relevant for ledelsen, idet det er ledelsen der aflægger regnskabet. Det er derfor ledelsen, der foretager en vurdering af virksomhedens evne til at fortsætte driften. Ledelsen rapporterer om going concern i ledelsesberetningen.

På baggrund heraf er going concern forudsætningen også særdeles relevant for revisor. Det er jævnfør RS 570 revisors opgave at vurdere ledelsens redegørelse for going concern. Dette gøres i forbindelse med revisionen af årsregnskabet, hvor der også skal opnås tilstrækkeligt og egnet revisionsbevis for virksomhedens evne til at fortsætte driften. Revisionen er en løbende proces, der løber gennem hele revisionen, lige fra planlægningen til rapporteringen. Revisor skal identificere risici og vurdere sandsynligheden for, at disse kan resultere i væsentlig fejlinformation i årsrapporten.

Når revisor har opnået tilstrækkeligt og egnet revisionsbevis omkring going concern, skal revisor offentliggøre dette resultat, gennem revisionspåtegningen. Revisor kan enten vælge at afgive en påtegning uden forbehold eller supplerende oplysninger, hvilket signalerer, at revisor er enig i ledelsens anvendelse af going concern forudsætningen. Hvis revisor har opnået tilstrækkeligt revisionsbevis, men konkluderer at fejlinformationen er væsentlig men ikke gennemgribende, skal der tilføjes et

forbehold i revisionspåtegningen. Hvis revisor derimod konkluderer, at fejlinformationen er både væsentlig og gennemgribende, skal der afgives en afkræftende konklusion. Er revisor derimod ikke i stand til at opnå tilstrækkeligt og egnet revisionsbevis, og fejlinformationen både er væsentlig og gennemgribende bør revisor slet ikke afgive en konklusion om regnskabet.

Vælger revisor at fremhæve et forhold i regnskabet, gøres dette med en supplerende oplysning tilføjet efter konklusionen. Formålet med en supplerende oplysning er at fremhæve forhold, der efter revisors vurdering, er nødvendige og som allerede står i årsrapporten.

Kravene til rapporteringen er anført i RS 700, RS 705 og RS 706. I Danmark har vi en særskilt Erklæringsbekendtgørelse, hvor de danske krav til revisors rapportering er nævnt.

RS 570 omhandler revisors ansvar omkring going concern, herunder vurderingen af ledelsens anvendelse af going concern forudsætningen ved udarbejdelse af årsrapporten. Revisionsreguleringen vedrørende revision af og rapportering om going concern er omfattende men utvetydig. RS 570 stiller klare krav til, hvorledes revisor skal rapportere om going concern i forhold til graden af usikkerhed, og i forhold til om ledelsens redegørelse er tilstrækkelig for usikkerheden.

Kravene i RS 570 er i overensstemmelse med IAASB og FRS's ønske om at højne kvaliteten af og ensarte revisors arbejde for herved at øge troværdigheden af regnskabsaflæggelsen. Troværdigheden af det aflagte regnskab og revisionspåtegningen kommer på prøve, når et selskab går konkurs. I de tilfælde hvor ledelse og revisor ikke har oplyst om usikkerheden omkring den fortsatte drift, stilles der spørgsmålstejn ved revisors arbejde.

På baggrund af analysen af de 20 revisionspåtegninger, der stikprøvevist er udvalgt som datagrundlag, kan det konkluderes, at revisor laver fejl vedrørende going concern i en stor del af revisionspåtegningerne.

Den første fejltype er de formelle fejl, hvor revisor ikke henviser til ledelsesberetningen eller at henvisningen hertil ikke er korrekt, når der afgives supplerende oplysninger. Det forekommer hyppigt, at revisor blot henviser til ledelsesberetningen i sin helhed og ikke specifikt. Her kan det eventuelt være en god ide, at se på kravets relevans, da der i mindre og mellemstore virksomheder, hvor ledelsesberetningen typisk ikke fylder mere end en side, kunne dispenseres fra kravet om den præcise henvisning til relevante afsnit. Formålet er blot, at gøre regnskabslæseren opmærksom på ledelsens omtale af den eller de usikkerheder der knytter sig til virksomhedens evne til at fortsætte driften.

Det fremgår endvidere af analysen, at statsautoriserede og registrerede revisorer laver formelle fejl i revisionspåtegningen. Sidstnævnte laver i højere grad formelle fejl i form af manglende ajourføring til de gældende påtegningsstandarder. Der er således tale om, at de registrerede revisorer ikke opdaterer sig omkring ændringerne i den lovgivning, som har indflydelse på revisionspåtegningen. En af forklaringerne kan være, at de registrerede revisorer har mange forskelligartede opgaver, herunder ikke-revisionsopgaver. En anden forklaring kan være at de registrerede revisorer typisk er organiseret på mindre kontorer med færre ressourcer til løbende faglig opdatering modsat de større revisionskontorer.

På baggrund af datagrundlaget kan det konkluderes, at der oftest er færre formelle fejl i regnskabsklasse C regnskaberne end i klasse B regnskaberne. En forklaring herpå kan være, at det hovedsageligt er statsautoriserede revisorer, der reviderer klasse C virksomhederne. Der er flere fejl i klasse B regnskaberne, hvilket kan være et udtryk for, at der i denne regnskabsklasse er flere registrerede revisorer repræsenteret end i regnskabsklasse C.

En hyppig konstateret indholdsmæssig fejl består i, at revisor afgiver en "bortset fra..." konklusion på regnskabet på trods af, at der er taget forbehold for aflæggelse af regnskabet efter going concern forudsætningen. Revisor rapporterer således om et retvisende billede i årsrapporten til trods for uenighed med ledelsen i regnskabsprincippet, hvorefter aktiver og forpligtelser skal værdiansættes. Her burde revisor afgive en revisionspåtegning med en afkræftende konklusion. Analysen viser

endvidere, at revisor ofte formulerer sig utilstrækkeligt omkring going concern i sin påtegning eller simpelthen mangler begrundelse for sit forbehold eller supplerende oplysning.

Det er yderst sjældent, at der afsiges konkursdekret 6 måneder efter revisor har afgivet en blank påtegning. Det er derimod hyppigere, at revisor afgiver en blank påtegning, og der indenfor 12 måneder afsiges konkursdekret. Ved revisionen af regnskabet skal revisors vurdering af ledelsens redegørelse for virksomhedens evne til at fortsætte driften, minimum dække en periode på 12 måneder. I datagrundlaget er der eksempler på, at et selskab er gået konkurs indenfor denne 12 måneders periode, og det er derfor tvivlsomt, om revisor har opnået et tilstrækkeligt og egnet revisionsbevis. Det er dog umuligt på baggrund af det offentliggjorte regnskab at vurdere, om revisor har opnået tilstrækkeligt revisionsbevis.

De identificerede fejl vil muligvis i højere grad kunne afhjælpes med mere uddannelse. Dette skyldes, at der i højere grad begås fejl af revisorer med den korteste uddannelse nemlig de registrerede revisorer. Hvorfor bedre uddannelse af revisor synes således at være den umiddelbare løsning på at undgå mange fejl i revisors påtegning.

Revisors hverv som offentlighedens tillidsrepræsentant er et betydeligt ansvar, da det er på baggrund af det reviderede regnskab, regnskabslæseren træffer de økonomiske beslutninger. Hvilket er en af grundene til, at revisors arbejde og rapportering er underlagt en omfattende regulering. Når revisor på trods af denne omfattende regulering begår forskellige typer af fejl i sin rapportering til regnskabslæseren, kan det påvirke revisors troværdighed. Men denne troværdighed er ligeledes afhængig af, at revisor rapporterer om usikkerhed, når det er relevant. Kun herved opnår regnskabslæseren et pålideligt grundlag at træffe sine økonomiske beslutninger på. Hvilket igen leder os tilbage til mediernes debat omkring revisors rapportering, herunder om rapporteringen er fejlbehæftet. Denne afhandling understøtter mediernes påstand om fejl i årsrapporten. Mediernes debat kan netop være med til at bringe fokus på revisors arbejde og måske derigennem få FSR m.fl. til at fokusere på uddannelsen af revisor samt dennes hverv som offentlighedens tillidsrepræsentant.

11 Executive Summary

The market situation we are currently experiencing affect corporate finances, including their annual reports, which accounts reader bases his economic decisions. The economic situation also makes great demands on the auditor and the audit of financial statements. This implies, that the auditor shall include in its audit report state whether he agrees with management's assessment of the company's ability to continue operations.

Auditor's Report is these days a high degree of media. Partly because more companies with an auditor's report without comments has subsequently gone bankrupt.

Based on the foregoing, I find it interesting that:

1. Explain the requirements for auditing of the going concern assumption, including the planning and execution under the law and standards.
2. Explain the requirements for the auditor's report, particularly the auditor reporting on going concern basis under the law and various audit standards.
3. Selecting a random sample of companies that have gone bankrupt, and examine whether auditor in those reports observed standard and the requirements for the audit report.

The assumption of going concern is a basic fundamental according to the Danish Statements Act. The basic premise must be met if the Financial Statement gives a true and fair view of the Company's financial position.

Both Danish and international law regulates and guides in the audit of going concern. Danish and international law is being harmonized in the IFAC Clarity project to update and modify accounting standards.

An audit of going concern is an ongoing and dynamic process that runs throughout the audit, from planning to final reporting in connection with the preparation of auditors' reports. Throughout the audit process, the auditor must make the necessary risk assessment procedures.

When the auditor must perform the audit must be in accordance with auditing standards. RS 570 provides guidance accountant in the audit of management's assessment of the going concern assumption.

Management and auditors must assess the going concern basis for the period relevant to the business and a minimum of 12 months from the balance date.

Auditor's Responsibility in a going concern is not only to perform the audit and thereby achieve a sufficient and appropriate audit evidence of going concern, but also to decide how it will affect the auditors' report. Auditor reporting is significant and often serves as the basis for accounting readers economic decisions.

There may be various implications of the auditor's report. For instance, if the auditor disagrees with the going concern assumption, he is to issue a qualified opinion. This is the case because breach of the overall assumption of financial statements is always both material and pervasive.

Based on the foregoing, I have random selected 20 audit reports for a detailed review. The analysis of the audit report and auditor's specific reporting on going concern is divided into two types of error, procedural errors and substantive errors.

The summary of the procedural errors showed that both state authorized public accountants and registered public accountant makes procedural errors. The most frequent procedural errors are when the auditor in his emphasis of matter paragraph fails to refer to Management's statement about the going concern assumption in the financial statement or does not provide the correct reference.

The most frequent substantive errors are, that the auditor fails to issue a qualified opinion when explaining in the basis of opinion that he disagree with Management in the going concern assumption.

In several cases, the wording of the auditor's opinion, reservations or additional information is unclear and auditor manages not to justify his reservations or additional information is sufficient.

The auditor's educational background influence the proportion of errors committed at the time of the audit report for the selected financial statements. The auditors for the longest educational background give reports with both fewer procedural and substantive errors. The division is not quite as sharp at the procedural errors, as is the case with substantive errors.

Although the outcome of the analysis indicates generally more error among registered public accountant, this is not the rule, as state authorized public accountants also make both procedural and substantive errors.

Accountants are representative of the public, which is an important responsibility when it comes to reporting on going concern, as it is on this basis, that the accounts reader are doing economic decisions. That is the cause of auditors and reporting are subject to a comprehensive but accessible regulation. When the auditor in spite of this extensive regulatory, commit various types of errors in its reporting to the reader, it can affect auditor credibility. This credibility is also dependent on the auditor to report uncertainty when appropriate. Only this gives the reader a reliable basis to make its financial decisions.

12 Litteraturliste

Bøger:

- Revisor – Regulering & rapportering af Kim Füchsel, Peter Gath, Lars Bo Langsted og Jens Skovby, 2. udgave, Forlaget Thomson

Afhandlinger:

- Going concern – Revisors påtegning af Rikke Bitsch, 2009
- Revisionsplanlægning i recessionsperioder af Helle Nielsen og Carina Rosenørn Maglenfeldt, 2009
- Revisionspåtegninger – med fokus på forbehold set i lyset af finanskrisen af Martin Husted, 2009
- Going concern i et retligt perspektiv, ledelsens og revisors ansvar af Jesper Seehausen, 2010

Regnskabs- og revisionsstandarder

- Regnskabsvejledning nr. 1
- Revisionsstandard nr. 1, Clarity projektet
- Revisionsstandard nr. 300, Clarity projektet
- Revisionsstandard nr. 315, Clarity projektet
- Revisionsstandard nr. 330, Clarity projektet
- Revisionsstandard nr. 500, Clarity projektet
- Revisionsstandard nr. 540, Clarity projektet
- Revisionsstandard nr. 560, Clarity projektet
- Revisionsstandard nr. 570, Clarity projektet
- Revisionsstandard nr. 700, Clarity projektet
- Revisionsstandard nr. 705, Clarity projektet
- Revisionsstandard nr. 706, Clarity projektet
- IFAC, Basis for conclusions: ISA 570 (Redrafted), Going Concern, July 2008

Love og bekendtgørelser:

- Bekendtgørelse af Årsregnskabsloven, LBK nr. 395 af 25. maj 2009
- Bekendtgørelse nr. 668 af 26. juni 2008 om godkendte revisorers erklæringer (Erklæringsbekendtgørelsen)
- Erklæringsvejledning af 24. marts 2009
- Lov nr. 468 af 17. juni 2008 om godkendte revisorer og revisionsvirksomheder (Revisorloven)

Artikler og notater:

- Den nye bekendtgørelse om revisors erklæringer m.v., Anne Sturve og Henrik Steffensen, Revision og Regnskabsvæsen, juli 1996
- Revisorer under skarp beskyddning, Børsen 19. oktober 2010
- Udfordringer med 2008 årsrapporten, Revision og Regnskab nr. 2 2009
- Going concern, artikelserie af Jesper Seehausen, Revision og Regnskab nr. 6-9 2009
- Going concern og den finansielle krise af Jesper Seehausen, Inspi nr. 5, 6 og 9 2009
- Revision i en recessionsperiode af Christina Maris Davidsen, Inspi nr. 2 2009
- Revision i en krisetid – overvejelser om going concern af Lars Egelund, Kim Fücksel og Kristian Koktvedgaard, Revision og Regnskab nr. 2 2009
- Udvalgte revisionsmæssige forhold, som revisor skal overveje i lyset af de ændrede markedsforhold, Erhvervs og Selskabsstyrelsen den 6. marts 2009
- Kravene til den indsendte årsrapport, Erhvervs og Selskabsstyrelsen
- Faglig opdatering i forbindelse med årsrapporten 2010, FSR

Hjemmesider:

- www.ifac.org
- www.nnxplus.dk
- www.statstidende.dk
- www.fsr.dk

- www.eogs.dk
- www.bdo.dk

Øvrige:

- FSR's vedtægter, august 2009
- Lovforslag om ændring af Årsregnskabsloven er vedtaget, Erhvervs og Selskabsstyrelsen, 4. juni 2008
- Begrebsramme for erklæringsopgaver med sikkerhed, FSRs revisionstekniske udvalg, januar 2005

Anvendte forkortelser:

E & S	Erhvervs og Selskabsstyrelsen
FRR	Foreningen af Registrerede Revisorer
FSR	Foreningen af Statsautoriserede Revisorer
IASB	International Accounting Standards Board
IAASB	International Auditing and Assurance Standards Board
IFAC	International Federations of Accountants
ISA	International Standard on Auditing
IAS	International Accounting Standard
RL	Revisorloven
RS	Revisionsvejledning
RV	Regnskabsvejledning

13 Bilagsfortegnelse

Bilag 1	Datagrundlag, side 102
Bilag 2	Revisionspåtegning regnskabsklasse C, side 103-104
Bilag 3	Revisionspåtegning regnskabsklasse C, side 105
Bilag 4	Revisionspåtegning regnskabsklasse C, side 106-107
Bilag 5	Revisionspåtegning regnskabsklasse C, side 108-109
Bilag 6	Revisionspåtegning regnskabsklasse C, side 110-111
Bilag 7	Revisionspåtegning regnskabsklasse C, side 112-113
Bilag 8	Revisionspåtegning regnskabsklasse C, side 114-115
Bilag 9	Revisionspåtegning regnskabsklasse C, side 116
Bilag 10	Revisionspåtegning regnskabsklasse C, side 117-118
Bilag 11	Revisionspåtegning regnskabsklasse C, side 119-120
Bilag 12	Revisionspåtegning regnskabsklasse B, side 121-122
Bilag 13	Revisionspåtegning regnskabsklasse B, side 123-124
Bilag 14	Revisionspåtegning regnskabsklasse B, side 125-126
Bilag 15	Revisionspåtegning regnskabsklasse B, side 127-128
Bilag 16	Revisionspåtegning regnskabsklasse B, side 129
Bilag 17	Revisionspåtegning regnskabsklasse B, side 130-131
Bilag 18	Revisionspåtegning regnskabsklasse B, side 132-133
Bilag 19	Revisionspåtegning regnskabsklasse B, side 134-135
Bilag 20	Revisionspåtegning regnskabsklasse B, side 136
Bilag 21	Revisionspåtegning regnskabsklasse B, side 137

Bilag 1

Konkurser annonceret i Statstidende i perioden 1/7 - 30/9 2010

	Navn	CVR-nr.	Konkursdekret	Balancedag	Underskriftsdato	Regnskabsklasse	Påtegning	Ledelsesberetning	Revisor
1	New Sea Fish A/S	13414807	02-07-2010	30-06-2009	21-12-2009	Klasse C	Supplerende oplysning om G.C.	Udtalelse om G.C.	SR
2	Hansen Door A/S	41800410	06-07-2010	31-12-2008	28-05-2009	Klasse C	Blank	Udtalelse om G.C.	SR
3	Runge & Sørensen A/S	76251614	16-07-2010	30-06-2009	26-11-2009	Klasse C	G.C. forbehold	Udtalelse om G.C.	SR
4	Cito Leasing A/S	30351606	26-08-2010	31-12-2008	15-02-2009	Klasse C	Blank	Ingen udtalelse om G.C.	SR
5	Villa Collection A/S	21274135	26-08-2010	31-12-2009	21-06-2010	Klasse C	Supplerende oplysning om G.C.	Udtalelse om G.C.	SR
6	Cubis A/S	27366597	26-08-2010	31-12-2008	03-07-2009	Klasse C	Supplerende oplysning om G.C.	Udtalelse om G.C.	SR
7	Richter Hansen A/S	15208848	26-08-2010	31-12-2009	31-05-2010	Klasse C	Blank	Ingen udtalelse om G.C.	SR
8	Biva A/S	75907311	06-09-2010	30-09-2009	26-01-2010	Klasse C	Blank	Ingen udtalelse om G.C.	SR
9	Rahbek Transport A/S	25627199	06-09-2010	30-09-2009	16-02-2010	Klasse C	Supplerende oplysning om G.C.	Udtalelse om G.C.	RR
10	Bigaconcept A/S	13412448	06-09-2010	31-12-2009	21-04-2010	Klasse C	Blank	Udtalelse om G.C.	SR
11	Euro Timber Trading A/S	26462843	25-06-2010	30-06-2009	30-11-2009	Klasse B	Supplerende oplysning om G.C.	Ingen udtalelse om G.C.	RR
12	Skills Group Europe ApS	26920027	01-07-2010	31-12-2009	07-04-2010	Klasse B	Intet om G.C.	Ingen udtalelse om G.C.	RR
13	Bygendrøm ApS	27195385	04-08-2010	30-06-2009	21-10-2009	Klasse B	Intet om G.C.	Ingen udtalelse om G.C.	RR
14	Deducta Online Marketing ApS	30730275	05-08-2010	31-03-2009	06-07-2009	Klasse B	Intet om G.C.	Ingen udtalelse om G.C.	RR
15	Caspar Brands Plads ApS	29325510	09-08-2010	30-06-2009	30-11-2009	Klasse B	G.C. forbehold	Udtalelse om G.C.	RR
16	Vermø A/S	10062764	06-09-2010	31-12-2009	16-04-2010	Klasse B	Blank	Ingen udtalelse om G.C.	SR
17	Kim X ApS	32062105	10-09-2010	31-03-2010	05-06-2010	Klasse B	G.C. forbehold	Udtalelse om G.C.	SR
18	Nordkystens Swimmingpool ApS	28982143	10-09-2010	31-12-2009	28-05-2010	Klasse B	Intet om G.C.	Ingen udtalelse om G.C.	SR
19	Flex Leasing ApS	30725530	10-09-2010	31-12-2009	10-06-2010	Klasse B	Blank	Ingen udtalelse om G.C.	RR
20	Clara H. Skagen ApS	31177723	14-09-2010	31-12-2009	15-06-2010	Klasse B	G.C. forbehold	Ingen udtalelse om G.C.	SR

Den uafhængige revisors påtegning

Til aktionæren i

Vi har revideret årsrapporten for _____ for regnskabsåret 1. juli 2008 – 30. juni 2009. Årsrapporten omfatter resultatopgørelse, balance, pengestrømsopgørelse, noter og anvendt regnskabspraksis. Årsrapporten aflægges efter årsregnskabsloven.

Ledelsens ansvar

Ledelsen har ansvaret for at udarbejde og aflægge en årsrapport, der giver et retvisende billede i overensstemmelse med årsregnskabsloven. Dette ansvar omfatter udformning, implementering og opretholdelse af interne kontroller, der er relevante for at udarbejde og aflægge en årsrapport, der giver et retvisende billede uden væsentlig fejlinformation, uanset om fejlinformationen skyldes besvigelser eller fejl. Ansvar omfatter endvidere valg og anvendelse af en hensigtsmæssig regnskabspraksis og udøvelse af regnskabsmæssige skøn, som er rimelige efter omstændighederne.

Revisors ansvar og den udførte revision

Vores ansvar er at udtrykke en konklusion om årsrapporten på grundlag af vores revision. Vi har udført vores revision i overensstemmelse med danske revisionsstandards. Disse standarder kræver, at vi lever op til etiske krav samt planlægger og udfører revisionen med henblik på at opnå høj grad af sikkerhed for, at årsrapporten ikke indeholder væsentlig fejlinformation.

En revision omfatter handlinger for at opnå revisionsbevis for de beløb og oplysninger, der er anført i årsregnskabet. De valgte handlinger afhænger af revisors vurdering, herunder vurderingen af risikoen for væsentlig fejlinformation i årsregnskabet, uanset om fejlinformationen skyldes besvigelser eller fejl. Ved risikovurderingen overvejer revisor interne kontroller, der er relevante for virksomhedens udarbejdelse og aflæggelse af et årsregnskab, der giver et retvisende billede med henblik på at udforme revisionshandling, der er passende efter omstændighederne, men ikke med det formål at udtrykke en konklusion om effektiviteten af virksomhedens interne kontrol. En revision omfatter endvidere stillingtagen til, om den af ledelsen anvendte regnskabspraksis er passende, om de af ledelsen udøvede regnskabsmæssige skøn er rimelige, samt en vurdering af den samlede præsentation af årsrapporten.

Det er vores opfattelse, at det opnåede revisionsbevis er tilstrækkeligt og egnet som grundlag for vores konklusion.

Forbehold

Tilgodehavender fra salg

Selskabets ledelse har valgt at hensætte TDKK 13.800 til eventuelt tab på to af selskabets debitorer. Hensættelse til eventuelt tab er af ledelsen skønsmæssigt opgjort som ca. 50% af resttilgodehavendernes pålydende værdi. Vi har ikke opnået et tilstrækkeligt revisionsbevis for værdiansættelsen herpå. Som følge heraf kan vi ikke udtale os om, hvorvidt den foretagne hensættelse til tab på debitorer er retvisende.

Konklusion

Det er vores opfattelse, bortset fra den mulige indvirkning af det anførte forbehold, at årsrapporten giver et retvisende billede af selskabets aktiver, passiver og finansielle stilling pr. 30. juni 2009 samt af resultatet af selskabets aktiviteter og pengestrømme for regnskabsåret 1. juli 2008 - 30. juni 2009 i overensstemmelse med den danske årsregnskabslov

Supplerende oplysninger

Ledelsesansvar

Selskabet har ikke indsendt årsrapporten for 2008/09 rettidigt, hvorved ledelsen kan ifalde ansvar.

Nedskrivninger

Uden at tage forbehold skal vi henlede opmærksomheden på ledelsens beskrivelse i ledelsesberetning af nedskrivninger på omsætningsaktiver (grunde og bygninger til videresalg) samt af finansielt tilgodehavende. Vi er enige i ledelsens vurdering og bekrivelsen heraf.

Udskudt skatteaktiv

Uden at tage forbehold skal vi henlede opmærksomheden på, at selskabet har indregnet et udskudt skatteaktiv på TDKK 4.512. Ledelsen vurderer, at selskabet vil kunne realisere det udskudte skatteaktiv indenfor en kortere årsrække i forbindelse med driftsindtjening. Ledelsen har aflagt årsrapporten under forudsætning for fortsat drift og med baggrund heri er vi enige om ledelsens indregning af det udskudte skatteaktiv.

Fortsat drift

Uden at tage forbehold skal vi henlede opmærksomheden på oplysningerne i ledelsesberetningen, hvori ledelsen redegør for usikkerhed om selskabets evne til at fortsætte driften. Usikkerheden henføres til, at der endnu ikke er opnået tilsagn om fortsat driftskredit finansiering fra selskabets kreditinstitut. Selskabet har den 11. december 2009 anmeldt betalingsstandsning for at få tidsrum til at finde en samlet løsning omkring finansieringen af den fortsatte drift samt afklaring omkring tilgodehavender som omtalt i afsnittet "Forbehold". Ledelsen forventer, at selskabets vil være i stand til at fremskaffe den fornødne driftsfinansiering. Ledelsen aflægger i hermed årsrapporten under forudsætningen om selskabets fortsatte drift. Vi har ikke fundet anledning til at anlægge en anden vurdering end den af ledelsen foretagne.

Årsrapport 2008

Den uafhængige revisors påtegning

Til aktionærerne i

Vi har revideret årsrapporten for _____ for regnskabsåret 1. januar – 31. december 2008 omfattende ledelsespåtegning, ledelsesberetning, anvendt regnskabspraksis, resultatopgørelse, balance, egenkapitalopgørelse, pengestrømsopgørelse og noter. Årsrapporten aflægges efter årsregnskabsloven.

Ledelsens ansvar for årsrapporten

Ledelsen har ansvaret for at udarbejde og aflægge en årsrapport, der giver et retvisende billede i overensstemmelse med årsregnskabsloven. Dette ansvar omfatter udformning, implementering og opretholdelse af interne kontroller, der er relevante for at udarbejde og aflægge en årsrapport, der giver et retvisende billede uden væsentlig fejlinformation, uanset om fejlinformationen skyldes besvigelser eller fejl, samt valg og anvendelse af en hensigtsmæssig regnskabspraksis og udøvelse regnskabsmæssige skøn, som er rimelige efter omstændighederne.

Den udførte revision

Vores ansvar er at udtrykke en konklusion om årsrapporten på grundlag af vores revision. Vi har udført vores revision i overensstemmelse med danske revisorstandarder. Disse standarder kræver, at vi lever op til etiske krav samt planlægger og udfører revisionen med henblik på at opnå høj grad af sikkerhed for, at årsrapporten ikke indeholder væsentlig fejlinformation.

En revision omfatter handlinger for at opnå revisionsbevis for de beløb og oplysninger, der er anført i årsrapporten. De valgte handlinger afhænger af revisors vurdering, herunder vurderingen af risikoen for væsentlig fejlinformation i årsrapporten, uanset om fejlinformationen skyldes besvigelser eller fejl. Ved risikovurderingen overvejer revisor interne kontroller, der er relevante for selskabets udarbejdelse og aflæggelse af en årsrapport, der giver et retvisende billede, med en konklusion om effektiviteten af selskabets interne kontrol. En revision omfatter endvidere stillingtagen til, om den af ledelsen anvendte regnskabspraksis er passende, om de af ledelsen udøvede regnskabsmæssige skøn er rimelige samt en vurdering af den samlede præsentation af årsrapporten.

Det er vores opfattelse, at det opnåede revisionsbevis er tilstrækkeligt og egnet som grundlag for vores konklusion.

Revisionen har ikke givet anledning til forbehold.

Konklusion

Det er vores opfattelse, at årsrapporten giver et retvisende billede af selskabets aktiver, passiver og finansielle stilling pr. 31.12.2008 samt af resultatet af selskabets aktiviteter og pengestrømme for regnskabsåret 1. januar – 31. december 2008 i overensstemmelse med årsregnskabsloven.

Supplerende oplysninger vedrørende forhold i regnskabet

Uden at tage forbehold henviser vi til oplysningerne i ledelsesberetningen "målsætninger og forventninger for det kommende år". Det fremgår heraf, at der er indgået aftale med selskabets bankforbindelse om likviditet til at gennemføre den forventede drift, hvilket også giver grundlag for at værdien af goodwill kan opretholdes.

REVISORPÅTEGNING AFGIVET AF SELSKABETS UAFHÆNGIGE REVISOR

Til aktionærerne i

Vi har revideret årsrapporten for for regnskabsåret 1. juli 2008 – 30. juni 2009, omfattende ledelsespåtegning, ledelsesberetning, anvendt regnskabspraksis, resultatopgørelse, balance, egenkapitalopgørelse og noter. Årsrapporten aflægges efter årsregnskabsloven.

LEDELSENS ANSVAR FOR ÅRSRAPPORTEN

Ledelsen har ansvaret for at udarbejde og aflægge en årsrapport, der giver et retvisende billede i overensstemmelse med årsregnskabsloven. Dette ansvar omfatter udformning, implementering og opretholdelse af interne kontroller, der er relevante for at udarbejde og aflægge en årsrapport, der giver et retvisende billede uden væsentlig fejlinformation, uanset om fejlinformationen skyldes besvigelser eller fejl samt valg og anvendelse af en hensigtsmæssig regnskabspraksis og udøvelse af regnskabsmæssige skøn, som er rimelige efter omstændighederne.

REVISORS ANSVAR OG DEN UDFØRTE REVISION

Vort ansvar er at udtrykke en konklusion om årsrapporten på grundlag af vor revision. Vi har udført vor revision i overensstemmelse med danske revisionsstandards. Disse standards kræver, at vi lever op til etiske krav samt planlægger og udfører revisionen med henblik på at opnå høj grad af sikkerhed for, at årsrapporten ikke indeholder væsentlig fejlinformation.

En revision omfatter handlinger for at opnå revisionsbevis for de beløb og oplysninger, der er anført i årsrapporten. De valgte handlinger afhænger af revisors vurdering, herunder vurderingen af risikoen for væsentlig fejlinformation i årsrapporten, uanset om fejlinformationen skyldes besvigelser eller fejl. Ved risikovurderingen overvejer revisor interne kontroller, der er relevante for selskabets udarbejdelse og aflæggelse af en årsrapport, der giver et retvisende billede, med henblik på at udforme revisionshandling, der er passende efter omstændighederne, men ikke med det formål at udtrykke en konklusion om effektiviteten af selskabets interne kontrol. En revision omfatter endvidere stillingtagen til, om den af ledelsen anvendte regnskabspraksis er passende, om de af ledelsen udøvede regnskabsmæssige skøn er rimelige samt en vurdering af den samlede præsentation af årsrapporten. Det er vor opfattelse, at det opnåede revisionsbevis er tilstrækkeligt og egnet som grundlag for vor konklusion.

REVISORPÅTEGNING AFGIVET AF SELSKABETS UAFHÆNGIGE REVISOR (fortsat)**FORBEHOLD**

Årsrapporten er aflagt under forudsætning af fortsat drift. Det er vores opfattelse, at det er en forudsætning for selskabets opretholdelse af det eksisterende forretningsomfang, herunder gennemførelse af handlingsplan og finansiering af selskabets fortsatte drift for de kommende 12 måneder inden for de bestående kreditfaciliteter, har behov for at reducere arbejdskapitalen for at tilvejebringe tilstrækkelig likviditet. Det er usikkert om ledelsen kan opnå succes med gennemførelse af ovenstående inden for de kommende 12 måneder. Vi henviser i øvrigt til selskabets ledelsesberetning. Vi tager forbehold for, at årsrapporten er aflagt under forudsætning om fortsat drift.

Vi tager forbehold for selskabets indregning og måling af udskudt skatteaktiv på 1.719.060 kr. i balancen, og de indvirkninger dette vil have på årets resultat, aktiver og egenkapital.

KONKLUSION

Det er vor opfattelse, at årsrapporten giver et retvisende billede af selskabets aktiver, passiver og finansielle stilling pr. 30. juni 2009 samt resultatet af selskabets aktiviteter for regnskabsåret 1. juli 2008 – 30. juni 2009 i overensstemmelse med årsregnskabsloven.

DEN UAFHÆNGIGE REVISORS PÅTEGNING

Til aktionærerne i

Vi har revideret årsrapporten for _____ for regnskabsåret 1. januar - 31. december 2008, omfattende ledelsespåtegning, ledelsesberetning, anvendt regnskabspraksis, resultatopgørelse, balance, pengestrømsopgørelse og noter. Årsrapporten aflægges efter årsregnskabsloven.

Ledelsens ansvar for årsrapporten

Ledelsen har ansvaret for at udarbejde og aflægge en årsrapport, der giver et retvisende billede i overensstemmelse med årsregnskabsloven. Dette ansvar omfatter udformning, implementering og opretholdelse af interne kontroller, der er relevante for at udarbejde og aflægge en årsrapport, der giver et retvisende billede uden væsentlig fejlinformation, uanset om fejlinformationen skyldes besvigelser eller fejl, samt valg og anvendelse af en hensigtsmæssig regnskabspraksis og udøvelse af regnskabsmæssige skøn, som er rimelige efter omstændighederne.

Revisors ansvar og den udførte revision

Vort ansvar er at udtrykke en konklusion om årsrapporten på grundlag af vor revision. Vi har udført vor revision i overensstemmelse med danske revisionsstandards. Disse standarder kræver, at vi lever op til etiske krav samt planlægger og udfører revisionen med henblik på at opnå høj grad af sikkerhed for, at årsrapporten ikke indeholder væsentlig fejlinformation.

En revision omfatter handlinger for at opnå revisionsbevis for de beløb og oplysninger, der er anført i årsrapporten. De valgte handlinger afhænger af revisors vurdering, herunder vurderingen af risikoen for væsentlig fejlinformation i årsrapporten, uanset om fejlinformationen skyldes besvigelser eller fejl. Ved risikovurderingen overvejer revisor interne kontroller, der er relevante for selskabets udarbejdelse og aflæggelse af en årsrapport, der giver et retvisende billede, med henblik på at udforme revisionshandling, der er passende efter omstændighederne, men ikke med det formål at udtrykke en konklusion om effektiviteten af selskabets interne kontrol. En revision omfatter endvidere stillingtagen til, om den af ledelsen anvendte regnskabspraksis er passende, om de af ledelsen udøvede regnskabsmæssige skøn er rimelige, samt en vurdering af den samlede præsentation af årsrapporten.

Det er vor opfattelse, at det opnåede revisionsbevis er tilstrækkeligt og egnet som grundlag for vor konklusion.

Revisionen har ikke givet anledning til forbehold.

DEN UAFHÆNGIGE REVISORS PÅTEGNING

Konklusion

Det er vor opfattelse, at årsrapporten giver et retvisende billede af selskabets aktiver, passiver og finansielle stilling pr. 31. december 2008 samt af resultatet af selskabets aktiviteter og pengestrømme for regnskabsåret 1. januar - 31. december 2008 i overensstemmelse med årsregnskabsloven.

Den uafhængige revisors påtegning

Til aktionæren i

Vi har revideret årsregnskabet for _____ for regnskabsåret 1. januar - 31. december 2009. Årsregnskabet omfatter resultatopgørelse, balance, pengestrømsopgørelse, noter og anvendt regnskabspraksis. Årsregnskabet aflægges efter årsregnskabsloven. Ledelsesberetningen, der ikke er omfattet af revisionen, aflægges efter årsregnskabsloven.

Ledelsens ansvar

Ledelsen har ansvaret for at udarbejde og aflægge et årsregnskab, der giver et retvisende billede i overensstemmelse med årsregnskabsloven. Dette ansvar omfatter udformning, implementering og opretholdelse af interne kontroller, der er relevante for at udarbejde og aflægge et årsregnskab, der giver et retvisende billede uden væsentlig fejlinformation, uanset om fejlinformationen skyldes besvigelser eller fejl. Ansvar omfatter endvidere valg og anvendelse af en hensigtsmæssig regnskabspraksis og udøvelse af regnskabsmæssige skøn, som er rimelige efter omstændighederne. Ledelsen har endvidere ansvaret for at udarbejde en ledelsesberetning, der indeholder en retvisende redegørelse i overensstemmelse med årsregnskabsloven.

Revisors ansvar og den udførte revision

Vores ansvar er at udtrykke en konklusion om årsregnskabet på grundlag af vores revision. Vi har udført vores revision i overensstemmelse med danske revisionsstandards. Disse standarder kræver, at vi lever op til etiske krav samt planlægger og udfører revisionen med henblik på at opnå høj grad af sikkerhed for, at årsregnskabet ikke indeholder væsentlig fejlinformation.

En revision omfatter handlinger for at opnå revisionsbevis for de beløb og oplysninger, der er anført i årsregnskabet. De valgte handlinger afhænger af revisors vurdering, herunder vurderingen af risikoen for væsentlig fejlinformation i årsregnskabet, uanset om fejlinformationen skyldes besvigelser eller fejl. Ved risikovurderingen overvejer revisor interne kontroller, der er relevante for virksomhedens udarbejdelse og aflæggelse af et årsregnskab, der giver et retvisende billede, med henblik på at udforme revisionshandling, der er passende efter omstændighederne, men ikke med det formål at udtrykke en konklusion om effektiviteten af virksomhedens interne kontrol. En revision omfatter endvidere stillingtagen til, om den af ledelsen anvendte regnskabspraksis er passende, om de af ledelsen udøvede regnskabsmæssige skøn er rimelige, samt en vurdering af den samlede præsentation af årsregnskabet.

Det er vores opfattelse, at det opnåede revisionsbevis er tilstrækkeligt og egnet som grundlag for vores konklusion.

Revisionen har ikke givet anledning til forbehold.

Den uafhængige revisors påtegning

Konklusion

Det er vores opfattelse, at årsregnskabet giver et retvisende billede af selskabets aktiver, passiver og finansielle stilling pr. 31. december 2009 samt af resultatet af selskabets aktiviteter og pengestrømme for regnskabsåret 1. januar - 31. december 2009 i overensstemmelse med årsregnskabsloven.

Supplerende oplysninger vedrørende andre forhold

Uden at tage forbehold gør vi opmærksom på oplysningerne i ledelsesberetningen, hvori ledelsen redegør for en væsentlig usikkerhed om selskabets evne til at fortsætte driften. Usikkerheden henføres til, at selskabets egenkapital er tabt og forventes reetableret ved egen indtjening i de kommende år. Ledelsen bedømmer, at egenkapitalen reetableres ved egen indtjening og aflægges i overensstemmelse hermed årsrapporten under forudsætningen af virksomhedens fortsatte drift.

Udtalelse om ledelsesberetningen

Vi har i henhold til årsregnskabsloven gennemlæst ledelsesberetningen. Vi har ikke foretaget yderligere handlinger i tillæg til den gennemførte revision af årsregnskabet. Det er på denne baggrund vores opfattelse, at oplysningerne i ledelsesberetningen er i overensstemmelse med årsregnskabet.

Den uafhængige revisors påtegning

Til aktionæren i

Vi har revideret årsrapporten for _____ for regnskabsåret 1. januar - 31. december 2008 omfattende ledelsespåtegning, ledelsesberetning, anvendt regnskabspraksis, resultatopgørelse, balance, egenkapitalopgørelse, pengestrømsopgørelse og noter for koncernen såvel som for moderselskabet. Årsrapporten aflægges efter den danske årsregnskabslov.

Ledelsens ansvar for årsrapporten

Ledelsen har ansvaret for at udarbejde og aflægge en årsrapport, der giver et retvisende billede i overensstemmelse med den danske årsregnskabslov. Dette ansvar omfatter udformning, implementering og opretholdelse af interne kontroller, der er relevante for at udarbejde og aflægge en årsrapport, der giver et retvisende billede uden væsentlig fejlinformation, uanset om fejlinformationen skyldes besvigelser eller fejl, samt valg og anvendelse af en hensigtsmæssig regnskabspraksis og udøvelse af regnskabsmæssige skøn, som er rimelige efter omstændighederne.

Revisors ansvar og den udførte revision

Vores ansvar er at udtrykke en konklusion om årsrapporten på grundlag af vores revision. Vi har udført vores revision i overensstemmelse med danske revisionsstandarder. Disse standarder kræver, at vi lever op til etiske krav samt planlægger og udfører revisionen med henblik på at opnå høj grad af sikkerhed for, at årsrapporten ikke indeholder væsentlig fejlinformation.

En revision omfatter handlinger for at opnå revisionsbevis for de beløb og oplysninger, der er anført i årsrapporten. De valgte handlinger afhænger af revisors vurdering, herunder vurderingen af risikoen for væsentlig fejlinformation i årsrapporten, uanset om fejlinformationen skyldes besvigelser eller fejl. Ved denne risikovurdering overvejer revisor interne kontroller, der er relevante for virksomhedens udarbejdelse og aflæggelse af en årsrapport, der giver et retvisende billede, med henblik på at udforme revisionshandlingerne, der er passende efter omstændighederne, men ikke med det formål at udtrykke en konklusion om effektiviteten af virksomhedens interne kontrol. En revision omfatter endvidere stillingtagen til, om den af ledelsen anvendte regnskabspraksis er passende, om de af ledelsen udøvede regnskabsmæssige skøn er rimelige samt en vurdering af den samlede præsentation af årsrapporten.

Det er vores opfattelse, at det opnåede revisionsbevis er tilstrækkeligt og egnet som grundlag for vores konklusion.

Revisionen har ikke givet anledning til forbehold.

Den uafhængige revisors påtegning

Konklusion

Det er vores opfattelse, at årsrapporten giver et retvisende billede af koncernens og moderselskabets aktiver, passiver og finansielle stilling pr. 31. december 2008 samt af resultatet af koncernens og moderselskabets aktiviteter og pengestrømme for regnskabsåret 1. januar - 31. december 2008 i overensstemmelse med den danske årsregnskabslov.

Supplerende oplysninger vedrørende forhold i regnskabet

Uden det har påvirket vores konklusion, gør vi opmærksom på oplysningerne i ledelsesberetningen, hvori ledelsen redegør for væsentlig usikkerhed om selskabets og koncernens evne til at fortsætte driften. Usikkerheden henføres til, at fortsat tilsagn til finansiering af driften og de nødvendige investeringer er afhængig af, at de opstillede budgetter overholdes. Ledelsen vurderer, at de opstillede budgetter, på trods af den usikre markedssituation, er realistiske og vil kunne overholdes. Med udgangspunkt heri, vurderer ledelsen, at det nødvendige tilsagn til finansiering af driften og nødvendige investeringer opretholdes og aflægges i overensstemmelse hermed årsrapporten under forudsætning om virksomhedens fortsatte drift.

Uden det har påvirket vores konklusion, gør vi opmærksom på, at der, som følge af uroen på de finansielle markeder og den heraf afsmittende effekt på ejendomsbranchen, hersker væsentlig usikkerhed om værdiansættelsen af koncernens grunde og bygninger samt investeringsejendomme. Der henvises til ledelsens beretning for omtale heraf.

Uden det har påvirket vores konklusion, gør vi opmærksom på, at der i dattervirksomhederne Aktieselskabet af 11. juni 2009 og Waxies A/S er taget forbehold for fuldstændigheden af hensættelse på i alt TDKK 6.450 til fremtidige garantiarbejder og afvikling af selskabernes aktiviteter. Forbeholdet i dattervirksomhederne har ingen indvirkning på den samlede bedømmelse af koncernregnskabet.

Den uafhængige revisors påtegning

Til aktionærerne i

Påtegning på årsregnskab

Vi har revideret årsregnskabet for _____ for regnskabsåret 1. januar - 31. december 2009 omfattende anvendt regnskabspraksis, resultatopgørelse, balance, pengestrømsopgørelse, egenkapitalopgørelse og noter. Årsregnskabet udarbejdes efter årsregnskabsloven.

Ledelsens ansvar for årsregnskabet

Ledelsen har ansvaret for at udarbejde og aflægge et årsregnskab, der giver et retvisende billede i overensstemmelse med årsregnskabsloven. Dette ansvar omfatter udformning, implementering og opretholdelse af interne kontroller, der er relevante for at udarbejde og aflægge et årsregnskab, der giver et retvisende billede uden væsentlig fejlinformation, uanset om fejlinformationen skyldes besvigelser eller fejl, samt valg og anvendelse af en hensigtsmæssig regnskabspraksis og udøvelse af regnskabsmæssige skøn, som er rimelige efter omstændighederne.

Revisors ansvar og den udførte revision

Vores ansvar er at udtrykke en konklusion om årsregnskabet på grundlag af vores revision. Vi har udført vores revision i overensstemmelse med danske revisionsstandards. Disse standarder kræver, at vi lever op til etiske krav samt planlægger og udfører revisionen med henblik på at opnå høj grad af sikkerhed for, at årsregnskabet ikke indeholder væsentlig fejlinformation.

En revision omfatter handlinger for at opnå revisionsbevis for de beløb og oplysninger, der er anført i årsregnskabet. De valgte handlinger afhænger af revisors vurdering, herunder vurderingen af risikoen for væsentlig fejlinformation i årsregnskabet, uanset om fejlinformationen skyldes besvigelser eller fejl. Ved risikovurderingen overvejer revisor interne kontroller, der er relevante for selskabets udarbejdelse og aflæggelse af et årsregnskab, der giver et retvisende billede, med henblik på at udforme revisionshandling, der er passende efter omstændighederne, men ikke med det formål at udtrykke en konklusion om effektiviteten af selskabets interne kontrol. En revision omfatter endvidere stillingtagen til, om den af ledelsen anvendte regnskabspraksis er passende, om de af ledelsen udøvede regnskabsmæssige skøn er rimelige samt en vurdering af den samlede præsentation af årsregnskabet.

Det er vores opfattelse, at det opnåede revisionsbevis er tilstrækkeligt og egnet som grundlag for vores konklusion.

Revisionen har ikke givet anledning til forbehold.

Konklusion

Det er vores opfattelse, at årsregnskabet giver et retvisende billede af selskabets aktiver, passiver og finansielle stilling pr. 31. december 2009 samt af resultatet af selskabets aktiviteter og pengestrømme for regnskabsåret 1. januar - 31. december 2009 i overensstemmelse med årsregnskabsloven.

Den uafhængige revisors påtegning

Udtalelse om ledelsesberetningen

Ledelsen har ansvaret for at udarbejde en ledelsesberetning, der indeholder en retvisende redegørelse i overensstemmelse med årsregnskabsloven.

Revisionen har ikke omfattet ledelsesberetningen, men vi har i henhold til årsregnskabsloven gennemlæst ledelsesberetningen. Vi har ikke foretaget yderligere handlinger i tillæg til den gennemførte revision af årsregnskabet.

Det er på denne baggrund vores opfattelse, at oplysningerne i ledelsesberetningen er i overensstemmelse med årsregnskabet.

Den uafhængige revisors påtegning

Til aktionærerne i

Vi har revideret årsregnskabet for _____ for regnskabsåret 1. oktober 2008 - 30. september 2009, omfattende anvendt regnskabspraksis, resultatopgørelse, balance, egenkapitalopgørelse, pengestrømsopgørelse og noter. Årsregnskabet aflægges efter årsregnskabsloven.

Ledelsens ansvar for årsregnskabet

Ledelsen har ansvaret for at udarbejde og aflægge et årsregnskab, der giver et retvisende billede i overensstemmelse med årsregnskabsloven. Dette ansvar omfatter udformning, implementering og opretholdelse af interne kontroller, der er relevante for at udarbejde og aflægge et årsregnskab, der giver et retvisende billede uden væsentlig fejlinformation, uanset om fejlinformationen skyldes besvigelser eller fejl, samt valg og anvendelse af en hensigtsmæssig regnskabspraksis og udførelse af regnskabsmæssige skøn, som er rimelige efter omstændighederne.

Revisors ansvar og den udførte revision

Vores ansvar er at udtrykke en konklusion om årsregnskabet på grundlag af vores revision. Vi har udført vores revision i overensstemmelse med danske revisionsstandarder. Disse standarder kræver, at vi lever op til etiske krav samt planlægger og udfører revisionen med henblik på at opnå høj grad af sikkerhed for, at årsregnskabet ikke indeholder væsentlig fejlinformation.

En revision omfatter handlinger for at opnå revisionsbevis for de beløb og oplysninger, der er anført i årsregnskabet. De valgte handlinger afhænger af revisors vurdering, herunder vurderingen af risikoen for væsentlig fejlinformation i årsregnskabet, uanset om fejlinformationen skyldes besvigelser eller fejl. Ved risikovurderingen overvejer revisor interne kontroller, der er relevante for virksomhedens udarbejdelse og aflæggelse af et årsregnskab, der giver et retvisende billede, med henblik på at udforme revisionshandling, der er passende efter omstændighederne, men ikke med det formål at udtrykke en konklusion om effektiviteten af virksomhedens interne kontrol. En revision omfatter endvidere stillingtagen til, om den af ledelsen anvendte regnskabspraksis er passende, om de af ledelsen udførte regnskabsmæssige skøn er rimelige, samt en vurdering af den samlede præsentation af årsregnskabet.

Det er vores opfattelse, at det opnåede revisionsbevis er tilstrækkeligt og egnet som grundlag for vores konklusion.

Revisionen har ikke givet anledning til forbehold.

Konklusion

Det er vores opfattelse, at årsregnskabet giver et retvisende billede af selskabets aktiver, passiver og finansielle stilling pr. 30. september 2009 samt af resultatet af selskabets aktiviteter og pengestrømme for regnskabsåret 1. oktober 2008 - 30. september 2009 i overensstemmelse med årsregnskabsloven.

Udtalelse om ledelsesberetningen

Ledelsen har ansvaret for at udarbejde en ledelsesberetning, der indeholder en retvisende redegørelse i overensstemmelse med årsregnskabsloven.

Revisionen har ikke omfattet ledelsesberetningen, men vi har i henhold til årsregnskabsloven gennemlæst ledelsesberetningen. Vi har ikke foretaget yderligere handlinger i tillæg til den gennemførte revision af årsregnskabet.

Det er på denne baggrund vores opfattelse, at oplysningerne i ledelsesberetningen er i overensstemmelse med årsregnskabet.

Den uafhængige revisors påtegning

Til aktionæren i

Vi har revideret årsregnskabet for _____ i for regnskabsåret 1. oktober 2008 - 30. september 2009. Årsregnskabet omfatter anvendt regnskabspraksis, resultatopgørelse, balance, pengestrømsopgørelse og noter. Årsregnskabet udarbejdes efter årsregnskabsloven.

Vi har i tilknytning til revisionen gennemlæst ledelsesberetningen, der udarbejdes efter årsregnskabsloven, og afgivet udtalelse herom.

Ledelsens ansvar

Ledelsen har ansvaret for at udarbejde og aflægge et årsregnskab, der giver et retvisende billede i overensstemmelse med årsregnskabsloven. Dette ansvar omfatter udformning, implementering og opretholdelse af interne kontroller, der er relevante for at udarbejde og aflægge et årsregnskab, der giver et retvisende billede uden væsentlig fejlinformation, uanset om fejlinformationen skyldes besvigelser eller fejl, samt valg og anvendelse af en hensigtsmæssig regnskabspraksis og udøvelse af regnskabsmæssige skøn, som er rimelige efter omstændighederne. Ledelsen har endvidere til ansvar at udarbejde en ledelsesberetning, der indeholder en retvisende redegørelse i overensstemmelse med årsregnskabsloven.

Revisors ansvar og den udførte revision

Vores ansvar er at udtrykke en konklusion om årsregnskabet på grundlag af vores revision. Vi har udført vores revision i overensstemmelse med danske revisionsstandarder. Disse standarder kræver, at vi lever op til etiske krav samt planlægger og udfører revisionen med henblik på at opnå høj grad af sikkerhed for, at årsregnskabet ikke indeholder væsentlig fejlinformation.

En revision omfatter handlinger for at opnå revisionsbevis for de beløb og oplysninger, der er anført i årsregnskabet. De valgte handlinger afhænger af revisors vurdering, herunder vurderingen af risikoen for væsentlig fejlinformation i årsregnskabet, uanset om fejlinformationen skyldes besvigelser eller fejl. Ved risikovurderingen overvejer revisor interne kontroller, der er relevante for selskabets udarbejdelse og aflæggelse af et årsregnskab, der giver et retvisende billede, med henblik på at udforme revisionshandling, der er passende efter omstændighederne, men ikke med det formål at udtrykke en konklusion om effektiviteten af selskabets interne kontrol. En revision omfatter endvidere stillingtagen til, om den af ledelsen anvendte regnskabspraksis er passende, om de af ledelsen udøvede regnskabsmæssige skøn er rimelige, samt en vurdering af den samlede præsentation af årsregnskabet.

Det er vores opfattelse, at det opnåede revisionsbevis er tilstrækkeligt og egnet som grundlag for vores konklusion.

Revisionen har ikke givet anledning til forbehold.

Den uafhængige revisors påtegning

Konklusion

Det er vores opfattelse, at årsregnskabet giver et retvisende billede af selskabets aktiver, passiver og finansielle stilling pr. 30. september 2009 samt af resultatet af selskabets aktiviteter og pengestrømme for regnskabsåret 1. oktober 2008 - 30. september 2009 i overensstemmelse med årsregnskabsloven.

Supplerende oplysninger vedrørende forhold i regnskabet

Uden at det har påvirket vores konklusion, gør vi opmærksom på, at der er væsentlig usikkerhed om selskabets evne til at fortsætte driften. Vi henviser til note 1, hvor det fremgår, at det endnu er usikkert, om der opnås tilsagn om finansiering af driften. Ledelsen bedømmer, at finansieringsansøgningen vil blive imødekommet, og aflægger i overensstemmelse hermed årsrapporten under forudsætning af fortsat drift.

Udtalelse om ledelsesberetning

Vi har i henhold til årsregnskabsloven gennemlæst ledelsesberetningen. Vi har ikke foretaget yderligere handlinger i tillæg til den gennemførte revision af årsregnskabet. Det er på denne baggrund vores opfattelse, at oplysningerne i ledelsesberetningen er i overensstemmelse med årsregnskabet.

Den uafhængige revisors påtegning

Til aktionærerne i

Vi har revideret årsregnskabet for _____ for regnskabsåret 1. januar – 31. december 2009, omfattende anvendt regnskabspraksis, resultatopgørelse, balance, pengestrømsopgørelse og noter, samt ledelsesberetningen. Årsregnskabet og ledelsesberetningen aflægges efter årsregnskabsloven.

Ledelsens ansvar

Ledelsen har ansvaret for at udarbejde og aflægge et årsregnskab, der giver et retvisende billede i overensstemmelse med årsregnskabsloven. Dette ansvar omfatter udformning, implementering og opretholdelse af interne kontroller, der er relevante for at udarbejde og aflægge et årsregnskab, der giver et retvisende billede uden væsentlig fejlinformation, uanset om fejlinformationen skyldes besvigelser eller fejl samt valg og anvendelse af en hensigtsmæssig regnskabspraksis og udøvelse af regnskabsmæssige skøn, som er rimelige efter omstændighederne. Ledelsen har endvidere ansvaret for at udarbejde en ledelsesberetning, der indeholder en retvisende redegørelse i overensstemmelse med årsregnskabsloven.

Revisors ansvar og den udførte revision

Vort ansvar er at udtrykke en konklusion om årsregnskabet og ledelsesberetningen på grundlag af vor revision. Vi har udført vor revision i overensstemmelse med danske revisionsstandarder. Disse standarder kræver, at vi lever op til etiske krav samt planlægger og udfører revisionen med henblik på at opnå høj grad af sikkerhed for, at årsregnskabet og ledelsesberetningen ikke indeholder væsentlig fejlinformation.

En revision omfatter handlinger for at opnå revisionsbevis for de beløb og oplysninger, der er anført i årsregnskabet og ledelsesberetningen. De valgte handlinger afhænger af revisors vurdering, herunder vurderingen af risikoen for væsentlig fejlinformation i årsregnskabet og ledelsesberetningen, uanset om fejlinformationen skyldes besvigelser eller fejl. Ved risikovurderingen overvejer revisor interne kontroller, der er relevante for selskabets udarbejdelse og aflæggelse af et årsregnskab, der giver et retvisende billede, samt for at udarbejde en ledelsesberetning, der indeholder en retvisende redegørelse, med henblik på at udforme revisionshandling, der er passende efter omstændighederne, men ikke med det formål at udtrykke en konklusion om effektiviteten af selskabets interne kontrol. En revision omfatter endvidere stillingtagen til, om den regnskabspraksis, der er anvendt af ledelsen, er passende, og om de regnskabsmæssige skøn, der er udøvet af ledelsen, er rimelige, samt en vurdering af den samlede præsentation af årsregnskabet og ledelsesberetningen.

Det er vor opfattelse, at det opnåede revisionsbevis er tilstrækkeligt og egnet som grundlag for vor konklusion.

Revisionen har ikke givet anledning til forbehold.

Den uafhængige revisors påtegning

Konklusion

Det er vor opfattelse, at årsregnskabet giver et retvisende billede af selskabets aktiver, passiver og finansielle stilling pr. 31. december 2009 samt af resultatet af selskabets aktiviteter og pengestrømme for regnskabsåret 1. januar – 31. december 2009 i overensstemmelse med årsregnskabsloven, samt at ledelsesberetningen indeholder en retvisende redegørelse i overensstemmelse med årsregnskabsloven.

Supplerende oplysninger vedrørende forhold i regnskabet

Uden det har påvirket vor konklusion, henviser vi til ledelsesberetningen og note 14, som omtaler beslutning om at outsource produktionen til søsterselskab og i den forbindelse usikkerhed ved måling af selskabets varebeholdninger.

DEN UAFHÆNGIGE REVISORS PÅTEGNING

Til aktionærerne i

Vi har revideret årsrapporten for for regnskabsåret 1. juli 2008 - 30. juni 2009, omfattende ledelsespåtegning, ledelsesberetning, anvendt regnskabspraksis, resultatopgørelse, balance og noter. Årsrapporten aflægges efter årsregnskabsloven.

Ledelsens ansvar for årsrapporten

Ledelsen har ansvaret for at udarbejde og aflægge en årsrapport, der giver et retvisende billede i overensstemmelse med årsregnskabsloven. Dette ansvar omfatter udformning, implementering og opretholdelse af interne kontroller, der er relevante for at udarbejde og aflægge en årsrapport, der giver et retvisende billede uden væsentlig fejlinformation, uanset om fejlinformationen skyldes besvigelser eller fejl, samt valg og anvendelse af en hensigtsmæssig regnskabspraksis og udøvelse af regnskabsmæssige skøn, som er rimelige efter omstændighederne.

Revisors ansvar og den udførte revision

Vort ansvar er at udtrykke en konklusion om årsrapporten på grundlag af vor revision. Vi har udført vor revision i overensstemmelse med danske revisionsstandards. Disse standarder kræver, at vi lever op til etiske krav samt planlægger og udfører revisionen med henblik på at opnå høj grad af sikkerhed for, at årsrapporten ikke indeholder væsentlig fejlinformation.

En revision omfatter handlinger for at opnå revisionsbevis for de beløb og oplysninger, der er anført i årsrapporten. De valgte handlinger afhænger af revisors vurdering, herunder vurderingen af risikoen for væsentlig fejlinformation i årsrapporten, uanset om fejlinformationen skyldes besvigelser eller fejl. Ved risikovurderingen overvejer revisor interne kontroller, der er relevante for selskabets udarbejdelse og aflæggelse af en årsrapport, der giver et retvisende billede, med henblik på at udforme revisionshandling, der er passende efter omstændighederne, men ikke med det formål at udtrykke en konklusion om effektiviteten af selskabets interne kontrol. En revision omfatter endvidere stillingtagen til, om den af ledelsen anvendte regnskabspraksis er passende, om de af ledelsen udøvede regnskabsmæssige skøn er rimelige samt en vurdering af den samlede præsentation af årsrapporten.

Det er vor opfattelse, at det opnåede revisionsbevis er tilstrækkeligt og egnet som grundlag for vor konklusion.

Forbehold

Varedebitorer er i balancen indregnet med t.kr. 9.353. Efter vores opfattelse burde posten nedskrives, som følge af kunders betalingsvanskeligheder. Vi er ikke i stand til at udtale os om størrelsen af en sådan nedskrivning, men det er et væsentligt beløb. Som følge heraf tager vi forbehold overfor selskabets resultat, aktiver og egenkapital.

De i balancen indregnede varebeholdninger er under hensyntagen til den pris- og afsætningsmæssige udvikling på markedet, som følge af finanskrisen, efter vores opfattelse vurderet for højt. Vi kan ikke udtale os om hvor meget varelageret er værdiansat for højt, idet hovedparten af lageret er beliggende i Kina. Som følge heraf tager vi forbehold overfor selskabets resultat, aktiver og egenkapital.

Konklusion

Det er vor opfattelse, at årsrapporten, bortset fra den mulige indvirkning af det i forbeholdet anførte, giver et retvisende billede af selskabets aktiver, passiver og finansielle stilling pr. 30. juni 2009 samt af selskabets aktiviteter for regnskabsåret 1. juli 2008 - 30. juni 2009 i overensstemmelse med årsregnskabsloven.

Supplerende oplysninger vedrørende andre forhold

Uden at det har påvirket vor konklusion, gør vi opmærksom på, at det er en forudsætning for selskabets fortsatte drift, at selskabet kan opretholde sine kreditfaciliteter og at selskabets drift kan genere en positiv likviditet.

Ligeledes uden at det har påvirket vor konklusion, gør vi opmærksom på, at selskabet ikke rettidigt har indbetalt moms og A-skat. Forholdet kan være ansvarspådragende for ledelsen.

Revisionspåtegning afgivet af selskabets uafhængige revisor

Til anpartshaveren i

Vi har revideret årsregnskabet for _____ for regnskabsåret 1. januar 2009 – 31. december 2009, anvendt regnskabspraksis, resultatopgørelse, balance og noter. Årsregnskabet aflægges efter årsregnskabsloven.

Ledelsens ansvar for årsregnskabet

Ledelsen har ansvaret for at udarbejde og aflægge et årsregnskab, der giver et retvisende billede i overensstemmelse med årsregnskabsloven. Dette ansvar omfatter udformning, implementering og opretholdelse af interne kontroller, der er relevante for at udarbejde og aflægge et årsregnskab, der giver et retvisende billede uden væsentlig fejlinformation, uanset om fejlinformationen skyldes besvigelser eller fejl, samt valg og anvendelse af en hensigtsmæssig regnskabspraksis og udøvelse af regnskabsmæssige skøn, som er rimelige efter omstændighederne.

Revisors ansvar og den udførte revision

Vores ansvar er at udtrykke en konklusion om årsregnskabet på grundlag af vores revision. Vi har udført vores revision i overensstemmelse med danske revisionsstandards. Disse standarder kræver, at vi lever op til etiske krav samt planlægger og udfører revisionen med henblik på at opnå høj grad af sikkerhed for, at årsregnskabet ikke indeholder væsentlig fejlinformation.

En revision omfatter handlinger for at opnå revisionsbevis for de beløb og oplysninger, der er anført i årsregnskabet. De valgte handlinger afhænger af revisors vurdering, herunder vurderingen af risikoen for væsentlig fejlinformation i årsregnskabet, uanset om fejlinformationen skyldes besvigelser eller fejl. Ved risikovurderingen overvejer revisor interne kontroller, der er relevante for selskabets udarbejdelse og aflæggelse af et årsregnskab, der giver et retvisende billede, med henblik på at udforme revisionshandling, der er passende efter omstændighederne, men ikke med det formål at udtrykke en konklusion om effektiviteten af selskabets interne kontrol. En revision omfatter endvidere stillingtagen til, om den af ledelsen anvendte regnskabspraksis er passende, om de af ledelsen udøvede regnskabsmæssige skøn er rimelige samt en vurdering af den samlede præsentation af årsregnskabet.

Det er vores opfattelse, at det opnåede revisionsbevis er tilstrækkeligt og egnet som grundlag for vores konklusion.

Forbehold

Det har ikke været muligt at måle værdien af rettighederne og vi tager derfor forbehold mod værdiansættelsen af rettighederne.

Revisionspåtegning afgivet af selskabets uafhængige revisor

Konklusion

Det er vores opfattelse, at årsregnskabet bortset fra forbeholdet giver et retvisende billede af selskabets aktiver, passiver og finansielle stilling pr. 31. december 2009 samt af resultatet af selskabets aktiviteter for regnskabsåret 1. januar 2009 – 31. december 2009 i overensstemmelse med årsregnskabsloven.

Udtalelse om ledelsesberetningen

Ledelsen har ansvaret for at ledelsesberetningen indeholder en retvisende redegørelse i overensstemmelse med årsregnskabsloven.

Revisionen har ikke omfattet ledelsesberetningen, men vi har i henhold til årsregnskabsloven gennemlæst ledelsesberetningen. Vi har ikke foretaget yderligere handlinger i tillæg til den gennemførte revision af årsregnskabet. Det er på denne baggrund vores opfattelse, at oplysningerne i ledelsesberetningen er i overensstemmelse med årsregnskabet.

Den uafhængige revisors påtegning

Til selskabets anpartshavere:

Vi har revideret årsrapporten for _____ for regnskabsåret 1. juli 2008 til 30. juni 2009, omfattende ledelsespåtegning, ledelsesberetning, anvendt regnskabspraksis, resultatopgørelse, balance, og noter. Årsrapporten aflægges efter årsregnskabsloven.

Ledelsens ansvar for årsrapporten

Ledelsen har ansvaret for at udarbejde og aflægge en årsrapport, der giver et retvisende billede i overensstemmelse med årsregnskabsloven. Dette ansvar omfatter udformning, implementering og opretholdelse af interne kontroller, der er relevante for at udarbejde og aflægge en årsrapport, der giver et retvisende billede uden væsentlig fejlinformation, uanset om fejlinformationen skyldes besvigelser eller fejl, samt valg og anvendelse af en hensigtsmæssig regnskabspraksis og udøvelse af regnskabsmæssige skøn, som er rimelige efter omstændighederne.

Revisors ansvar og den udførte revision

Vort ansvar er at udtrykke en konklusion om årsrapporten på grundlag af vor revision. Vi har udført vor revision i overensstemmelse med danske revisionsstandards. Disse standarder kræver, at vi overholder etiske krav samt planlægger og udfører revisionen med henblik på at opnå høj grad af sikkerhed for, at årsrapporten ikke indeholder væsentlig fejlinformation.

En revision omfatter handlinger for at opnå revisionsbevis for de beløb og oplysninger, der er anført i årsrapporten. De valgte handlinger afhænger af revisors vurdering, herunder vurderingen af risikoen for væsentlig fejlinformation i årsrapporten, uanset om denne fejlinformation skyldes besvigelser eller fejl. Ved risikovurderingen overvejer revisor interne kontroller, der er relevante for selskabets udarbejdelse og aflæggelse af en årsrapport, der giver et retvisende billede, med henblik på at udforme revisionshandling, der er passende efter omstændighederne, men ikke med det formål at udtrykke en konklusion om effektiviteten af selskabets interne kontrol. En revision omfatter endvidere stillingtagen til, om de af ledelsen anvendte regnskabspraksis er passende, om de af ledelsen udøvede regnskabsmæssige skøn er rimelige samt en vurdering af den samlede præsentation af årsrapporten.

Det er vor opfattelse, at det opnåede revisionsbevis er tilstrækkeligt og egnet som grundlag for vor konklusion.

Revisionen har ikke anledning til forbehold.

Forbehold

Selskabets har tabt hele sin egenkapital, hvilket selskabets ledelse er blevet gjort opmærksom på m.h.p. at drage de fornødne foranstaltninger i h.t. anpartsselskabsloven.

Den uafhængige revisors påtegning

Konklusion

Det er vor opfattelse, at årsrapporten giver et retvisende billede af selskabets aktiver, passiver og finansielle stilling pr. 30. juni 2009 samt af resultatet af selskabets aktiviteter for regnskabsåret 1. juli 2008 til 30. juni 2009 i overensstemmelse med årsregnskabsloven.

Revisionspåtegning afgivet af uafhængig revisor

Til anpartshaverne i

Vi har revideret årsrapporten for for regnskabsåret 2008/09, omfattende ledelsespåtegning, ledelsesberetning, anvendt regnskabspraksis, resultatopgørelse, balance og noter.
Årsrapporten aflægges efter årsregnskabsloven.

Ledelsens ansvar for årsrapporten

Ledelsen har ansvaret for at udarbejde og aflægge en årsrapport, der giver et retvisende billede i overensstemmelse med årsregnskabsloven. Dette ansvar omfatter udformning, implementering og opretholdelse af interne kontroller, der er relevante for at udarbejde og aflægge en årsrapport, der giver et retvisende billede uden væsentlig fejlinformation, uanset om fejlinformationen skyldes besvigelser eller fejl samt valg og anvendelse af en hensigtsmæssig regnskabspraksis og udførelse af regnskabsmæssige skøn, som er rimelige efter omstændighederne.

Revisors ansvar og den udførte revision

Vort ansvar er at udtrykke en konklusion om årsrapporten på grundlag af vor revision. Vi har udført vor revision i overensstemmelse med danske revisionsstandarder. Disse standarder kræver, at vi lever op til etiske krav samt planlægger og udfører revisionen med henblik på at opnå høj grad af sikkerhed for, at årsrapporten ikke indeholder væsentlig fejlinformation.

En revision omfatter handlinger for at opnå revisionsbevis for de beløb og oplysninger, der er anført i årsrapporten. De valgte handlinger afhænger af revisors vurdering, herunder vurderingen af risikoen for væsentlig fejlinformation i årsrapporten, uanset om fejlinformationen skyldes besvigelser eller fejl. Ved risikovurderingen overvejer revisor interne kontroller, der er relevante for virksomhedens udarbejdelse og aflæggelse af en årsrapport, der giver et retvisende billede, med henblik på at udforme revisionshandling, der er passende efter omstændighederne, men ikke med det formål at udtrykke en konklusion om effektiviteten af virksomhedens interne kontrol.

En revision omfatter endvidere stillingtagen til, om den af ledelsen anvendte regnskabspraksis er passende, om de af ledelsen udførte regnskabsmæssige skøn er rimelige, samt en vurdering af den samlede præsentation af årsrapporten. Det er vor opfattelse, at det opnåede revisionsbevis er tilstrækkeligt og egnet som grundlag for vor konklusion.

Revisionen har ikke givet anledning til forbehold.

Konklusion

Det er vor opfattelse, at årsrapporten giver et retvisende billede af virksomhedens aktiver, passiver og finansielle stilling pr. 31. marts 2009 samt af resultatet af virksomhedens aktiviteter for regnskabsåret 2008/09 i overensstemmelse med årsregnskabsloven.

Supplerende oplysninger vedrørende forhold i regnskabet

Uden at det har påvirket vor konklusion, henleder vi opmærksomheden på ledelsesberetningen. Det fremgår heraf, at selskabet lider af kapitaltab som følge af årets negative økonomiske udvikling. Som oplyst i ledelsesberetningen påhviler det ledelsen at tage stilling til reetablering af kapitalgrundlaget jf. Anpartsselskabsloven §52.

Revisionspåtegning afgivet af uafhængig revisor

Supplerende oplysninger vedrørende andre forhold

Uden at det har påvirket vores konklusion, gør vi opmærksom på, at selskabet i året løb har indberettet fejlagtige momsbeløb til SKAT.

Revisorpåtegning

Den uafhængige revisors påtegning

Til anpartshaverne i

Vi har revideret årsrapporten for _____ for regnskabsåret 1. juli 2008 - 30. juni 2009, omfattende ledelsespåtegning, ledelsesberetning, anvendt regnskabspraksis, resultatopgørelse, balance og noter. Årsrapporten aflægges efter årsregnskabsloven.

Ledelsens ansvar for årsrapporten

Ledelsen har ansvaret for at udarbejde og aflægge en årsrapport, der giver et retvisende billede i overensstemmelse med årsregnskabsloven. Dette ansvar omfatter udformning, implementering og opretholdelse af interne kontroller, der er relevante for at udarbejde og aflægge en årsrapport, der giver et retvisende billede uden væsentlig fejlinformation, uanset om fejlinformationen skyldes besvigelser eller fejl, samt valg og anvendelse af en hensigtsmæssig regnskabspraksis og udøvelse af regnskabsmæssige skøn, som er rimelige efter omstændighederne

Revisors ansvar og den udførte revision

Vort ansvar er at udtrykke en konklusion om årsrapporten på grundlag af vor revision. Vi har udført vor revision i overensstemmelse med danske revisionsstandards. Disse standarder kræver, at vi lever op til etiske krav samt planlægger og udfører revisionen med henblik på at opnå høj grad af sikkerhed for, at årsrapporten ikke indeholder væsentlig fejlinformation. En revision omfatter handlinger for at opnå revisionsbevis for de beløb og oplysninger, der er anført i årsrapporten. De valgte handlinger afhænger af revisors vurdering, herunder vurderingen af risikoen for væsentlig fejlinformation i årsrapporten, uanset om fejlinformationen skyldes besvigelser eller fejl. Ved risikovurderingen overvejer revisor interne kontroller, der er relevante for virksomhedens udarbejdelse og aflæggelse af en årsrapport, der giver et retvisende billede, med henblik på at udforme revisionshandling, der er passende efter omstændighederne, men ikke med det formål at udtrykke en konklusion om effektiviteten af virksomhedens interne kontrol. En revision omfatter endvidere stillingtagen til, om den af ledelsen anvendte regnskabspraksis er passende, om de af ledelsen udøvede regnskabsmæssige skøn er rimelige, samt en vurdering af den samlede præsentation af årsrapporten.

Det er vor opfattelse, at det opnåede revisionsbevis er tilstrækkeligt og egnet som grundlag for vor konklusion.

Forbehold

Regnskabet er aflagt under forudsætning af going concern. Det må forventes, at ejendommen ikke kan indbringe den bogførte værdi i forbindelse med et tvangssalg. Det har ikke været muligt at fremskaffe brugbare oplysninger omkring driften i regnskabsåret, hvorfor vi tager forbehold for manglende indtægter og udgifter. En del poster er i denne forbindelse udlignet over driften, hvorfor disse poster kan indeholde både indtægter og udgifter.

Konklusion

Det er vor opfattelse, at årsrapporten, udover ovenstående forbehold, giver et retvisende billede af selskabets aktiver, passiver og finansielle stilling pr. 30. juni 2009 samt af resultatet af selskabets aktiviteter for regnskabsåret 1. juli - 30. juni 2009 i overensstemmelse med årsregnskabsloven og regnskabsvejledningen for mindre virksomheder.

DEN UAFHÆNGIGE REVISORS PÅTEGNING

Til aktionærerne i

Vi har revideret årsregnskabet for _____ for regnskabsåret 1. januar - 31. december 2009, omfattende anvendt regnskabspraksis, resultatopgørelse, balance og noter samt ledelsesberetningen. Årsregnskabet og ledelsesberetningen udarbejdes efter årsregnskabsloven.

Ledelsens ansvar for årsregnskabet og ledelsesberetningen

Ledelsen har ansvaret for at udarbejde og aflægge et årsregnskab, der giver et retvisende billede i overensstemmelse med årsregnskabsloven, og en ledelsesberetning, der indeholder en retvisende redegørelse i overensstemmelse med årsregnskabsloven. Dette ansvar omfatter udformning, implementering og opretholdelse af interne kontroller, der er relevante for at udarbejde og aflægge et årsregnskab og en ledelsesberetning uden væsentlig fejlinformation, uanset om fejlinformationen skyldes besvigelser eller fejl, samt valg og anvendelse af en hensigtsmæssig regnskabspraksis og udøvelse af regnskabsmæssige skøn, som er rimelige efter omstændighederne.

Revisors ansvar og den udførte revision

Vores ansvar er at udtrykke en konklusion om årsregnskabet og ledelsesberetningen på grundlag af vores revision. Vi har udført vores revision i overensstemmelse med danske revisionsstandards. Disse standarder kræver, at vi lever op til etiske krav samt planlægger og udfører revisionen med henblik på at opnå høj grad af sikkerhed for, at årsregnskabet, og ledelsesberetningen ikke indeholder væsentlig fejlinformation.

En revision omfatter handlinger for at opnå revisionsbevis for de beløb og oplysninger, der er anført i årsregnskabet og ledelsesberetningen. De valgte handlinger afhænger af revisors vurdering, herunder vurderingen af risikoen for væsentlig fejlinformation i årsregnskabet og ledelsesberetningen, uanset om fejlinformationen skyldes besvigelser eller fejl. Ved risikovurderingen overvejer revisor interne kontroller, der er relevante for virksomhedens udarbejdelse og aflæggelse af et årsregnskab, der giver et retvisende billede, samt for udarbejdelse af en ledelsesberetning, der indeholder en retvisende redegørelse, med henblik på at udforme revisionshandling, der er passende efter omstændighederne, men ikke med det formål at udtrykke en konklusion om effektiviteten af virksomhedens interne kontrol. En revision omfatter endvidere stillingtagen til, om den af ledelsen anvendte regnskabspraksis er passende, om de af ledelsen udøvede regnskabsmæssige skøn er rimelige, samt en vurdering af den samlede præsentation af årsregnskabet og ledelsesberetningen.

Det er vores opfattelse, at det opnåede revisionsbevis er tilstrækkeligt og egnet som grundlag for vores konklusion.

Revisionen har ikke givet anledning til forbehold.

DEN UAFHÆNGIGE REVISORS PÅTEGNING

Konklusion

Det er vores opfattelse, at årsregnskabet giver et retvisende billede af selskabets aktiver, passiver og finansielle stilling pr. 31. december 2009 samt af resultatet af selskabets aktiviteter for regnskabsåret 1. januar - 31. december 2009 i overensstemmelse med årsregnskabsloven, samt at ledelsesberetningen indeholder en retvisende redegørelse i overensstemmelse med årsregnskabsloven.

Den uafhængige revisors erklæring

Til anpartshaverne i

Jeg har revideret årsregnskabet for _____ for regnskabsåret 15. februar 2009 – 31. marts 2010, omfattende ledelsespåtegning, anvendt regnskabspraksis, resultatopgørelse, balance og noter. Årsregnskabet aflægges efter årsregnskabsloven. Ledelsesberetningen, der ikke er omfattet af revisionen, aflægges efter årsregnskabsloven.

Ledelsens ansvar for årsregnskabet

Ledelsen har ansvaret for at udarbejde og aflægge et årsregnskab, der giver et retvisende billede i overensstemmelse med årsregnskabsloven. Dette ansvar omfatter udformning, implementering og opretholdelse af interne kontroller, der er relevante for at udarbejde og aflægge et årsregnskab, der giver et retvisende billede uden væsentlig fejlinformation, uanset om fejlinformationen skyldes besvigelser eller fejl. Ansvar omfatter endvidere valg og anvendelse af en hensigtsmæssig regnskabspraksis og udøvelse af regnskabsmæssige skøn, som er rimelige efter omstændighederne. Ledelsen har endvidere ansvaret for at udarbejde en ledelsesberetning, der indeholder en retvisende redegørelse i overensstemmelse med årsregnskabsloven.

Revisors ansvar og den udførte revision

Mit ansvar er at udtrykke en konklusion om årsregnskabet på grundlag af min revision. Jeg har udført min revision i overensstemmelse med danske revisionsstandarder. Disse standarder kræver, at jeg lever op til etiske krav samt planlægger og udfører revisionen med henblik på at opnå høj grad af sikkerhed for, at årsregnskabet ikke indeholder væsentlig fejlinformation.

En revision omfatter handlinger for at opnå revisionsbevis for de beløb og oplysninger, der er anført i årsregnskabet. De valgte handlinger afhænger af revisors vurdering, herunder vurderingen af risikoen for væsentlig fejlinformation i årsregnskabet, uanset om fejlinformationen skyldes besvigelser eller fejl. Ved risikovurderingen overvejer revisor interne kontroller, der er relevante for selskabets udarbejdelse og aflæggelse af et årsregnskab, der giver et retvisende billede, med henblik på at udforme revisionshandling, der er passende efter omstændighederne, men ikke med det formål at udtrykke en konklusion om effektiviteten af selskabets interne kontrol. En revision omfatter endvidere stillingtagen til, om den af ledelsen anvendte regnskabspraksis er passende, om de af ledelsen udøvede regnskabsmæssige skøn er rimelige, samt en vurdering af den samlede præsentation af årsregnskabet.

Det er min opfattelse, at det opnåede revisionsbevis er tilstrækkeligt og egnet som grundlag for min konklusion.

Forbehold

Årsrapporten er aflagt med fortsat drift for øje, hvilket efter min opfattelse er betinget af, at selskabet råder over den nødvendige kapital, indtil driften bliver overskudsgivende. Der er ikke udsigt til at driften bliver overskudsgivende indenfor en kortere periode, ligesom der ikke er opnået tilsagn om den nødvendige kapital til sikring af den fremtidige drift hos långiver eller anpartshaver.

Som følge af ovenstående tager jeg forbehold for værdiansættelsen i balancen.

En aflæggelse af årsrapporten efter realisationsprincippet vil, efter min opfattelse, forringe egenkapitalen med tkr. 400 - 600.

Konklusion

Det er min opfattelse, at årsrapporten, som følge af det i forbeholdet anførte, ikke giver et retvisende billede af selskabets aktiver, passiver og den finansielle stilling pr. 31. marts 2010 samt af resultatet af selskabets aktiviteter for regnskabsåret 15. februar 2009 – 31. marts 2010 i overensstemmelse med årsregnskabsloven.

Det er min opfattelse at generalforsamlingen ikke bør godkende årsrapporten.

Supplerende oplysninger vedrørende forhold i regnskabet

Selskabet har tabt sin anpartskapital. Jeg henviser i den anledning til ledelsesberetningen.

Udtalelse om ledelsesberetningen

I henhold til årsregnskabsloven har jeg gennemlæst ledelsesberetningen. Jeg har ikke foretaget yderligere handlinger i tillæg til den gennemførte revision af årsregnskabet. Efter min opfattelse er oplysningerne i ledelsesberetningen i overensstemmelse med årsregnskabet.

Til anpartshaverne i

Vi har revideret årsregnskabet for _____ for regnskabsåret 1. oktober - 31. december 2009, omfattende anvendt regnskabspraksis, resultatopgørelse, balance og noter. Årsregnskabet udarbejdes efter årsregnskabsloven.

Ledelsens ansvar for årsrapporten

Ledelsen har ansvaret for at udarbejde og aflægge et årsregnskab, der giver et retvisende billede i overensstemmelse med årsregnskabsloven. Dette ansvar omfatter udformning, implementering og opretholdelse af interne kontroller, der er relevante for at udarbejde og aflægge et årsregnskab, der giver et retvisende billede uden væsentlig fejlinformation, uanset om fejlinformationen skyldes besvigelser eller fejl samt valg og anvendelse af en hensigtsmæssig regnskabspraksis og udøvelse af regnskabsmæssige skøn, som er rimelige efter omstændighederne.

Revisors ansvar og den udførte revision

Vort ansvar er at udtrykke en konklusion om årsregnskabet på grundlag af vor revision. Vi har udført vor revision i overensstemmelse med danske revisionsstandards. Disse standards kræver, at vi lever op til etiske krav samt planlægger og udfører revisionen med henblik på at opnå høj grad af sikkerhed for, at årsregnskabet ikke indeholder væsentlig fejlinformation.

En revision omfatter handlinger for at opnå revisionsbevis for de beløb og oplysninger, der er anført i årsregnskabet. De valgte handlinger afhænger af revisors vurdering, herunder vurderingen af risikoen for væsentlig fejlinformation i årsregnskabet, uanset om fejlinformationen skyldes besvigelser eller fejl. Ved risikovurderingen overvejer revisor interne kontroller, der er relevante for virksomhedens udarbejdelse og aflæggelse af et årsregnskab, der giver et retvisende billede, med henblik på at udforme revisionshandling, der er passende efter omstændighederne, men ikke med det formål at udtrykke en konklusion om effektiviteten af virksomhedens interne kontrol. En revision omfatter endvidere stillingtagen til, om den af ledelsen anvendte regnskabspraksis er passende, om de af ledelsen udøvede regnskabsmæssige skøn er rimelige, samt en vurdering af den samlede præsentation af årsregnskabet.

Det er vor opfattelse, at det opnåede revisionsbevis er tilstrækkeligt og egnet som grundlag for vor konklusion.

Revisionen har ikke givet anledning til forbehold.

Konklusion

Det er vor opfattelse, at årsregnskabet giver et retvisende billede af selskabets aktiver, passiver og finansielle stilling pr. 31. december 2009 samt af resultatet af selskabets aktiviteter for regnskabsåret 1. oktober - 31. december 2009 i overensstemmelse med årsregnskabsloven.

Supplerende oplysninger

Selskabet har tabt mere end 50 % af selskabets kapitalgrundlag og er derfor omfattet af Selskabslovens § 119.

Selskabets anvendte regnskabsperiode er ikke i overensstemmelse med den registerede.

Udtalelse om ledelsesberetningen

Ledelsen har ansvaret for at udarbejde en ledelsesberetning, der indeholder en retvisende redegørelse i overensstemmelse med årsregnskabsloven.

Revisionen har ikke omfattet ledelsesberetningen, men vi har i henhold til årsregnskabsloven gennemlæst ledelsesberetningen. Vi har ikke foretaget yderligere handlinger i tillæg til den gennemførte revision af årsregnskabet.

Det er på denne baggrund vor opfattelse, at oplysningerne i ledelsesberetningen er i overensstemmelse med årsregnskabet.

DEN UAFHÆNGIGE REVISORS PÅTEGNING

Til anpartshaverne i

Vi har revideret årsrapporten for regnskabsåret 1. januar til 31. december 2009, omfattende ledelsespåtegning, ledelsesberetning, anvendt regnskabspraksis, resultatopgørelse, balance og noter. Årsrapporten aflægges efter årsregnskabsloven.

Revisors ansvar og den udførte revision

Vort ansvar er at udtrykke en konklusion om årsrapporten på grundlag af vor revision. Vi har udført vor revision i overensstemmelse med danske revisionsstandarder. Disse standarder kræver, at vi lever op til etiske krav samt planlægger og udfører revisionen med henblik på at opnå høj grad af sikkerhed for, at årsrapporten ikke indeholder væsentlig fejlinformation.

En revision omfatter handlinger for at opnå revisionsbevis for de beløb og oplysninger, der er anført i årsrapporten. De valgte handlinger afhænger af revisors vurdering, herunder vurderingen af risikoen for væsentlig fejlinformation i årsrapporten, uanset om fejlinformationen skyldes besvigelser eller fejl. Ved risikovurderingen overvejer revisor interne kontroller, der er relevante for virksomhedens udarbejdelse og aflæggelse af en årsrapport, der giver et retvisende billede, med henblik på at udforme revisionshandling, der er passende efter omstændighederne, men ikke med det formål at udtrykke en konklusion om effektiviteten af virksomhedens interne kontrol. En revision omfatter endvidere stillingtagen til, om den af ledelsen anvendte regnskabspraksis er passende, om de af ledelsen udførte regnskabsmæssige skøn er rimelige, samt en vurdering af den samlede præsentation af årsrapporten.

Det er vor opfattelse, at det opnåede revisionsbevis er tilstrækkeligt og egnet som grundlag for vor konklusion.

Revisionen har ikke givet anledning til forbehold.

Konklusion

Det er vor opfattelse, at årsrapporten giver et retvisende billede af selskabets aktiver, passiver og finansielle stilling pr. 31. december 2009 samt af resultatet af selskabets aktiviteter for regnskabsåret 1. januar - 31. december 2009 i overensstemmelse med årsregnskabsloven.

Den uafhængige revisors påtegning

Til anpartshaverne i

Vi har revideret årsregnskabet for for regnskabsåret 1. januar - 31. december 2009 omfattende anvendt regnskabspraksis, resultatopgørelse, balance og noter samt ledelsesberetningen. Årsregnskabet og ledelsesberetningen udarbejdes efter årsregnskabsloven.

Ledelsens ansvar for årsregnskabet og ledelsesberetningen

Ledelsen har ansvaret for at udarbejde og aflægge et årsregnskab, der giver et retvisende billede i overensstemmelse med årsregnskabsloven, og en ledelsesberetning, der indeholder en retvisende redegørelse i overensstemmelse med årsregnskabsloven. Dette ansvar omfatter udformning, implementering og opretholdelse af interne kontroller, der er relevante for at udarbejde og aflægge et årsregnskab og en ledelsesberetning uden væsentlig fejlinformation, uanset om fejlinformationen skyldes besvigelser eller fejl, samt valg og anvendelse af en hensigtsmæssig regnskabspraksis og udøvelse af regnskabsmæssige skøn, som er rimelige efter omstændighederne.

Revisors ansvar og den udførte revision

Vores ansvar er at udtrykke en konklusion om årsregnskabet og ledelsesberetningen på grundlag af vores revision. Vi har udført vores revision i overensstemmelse med danske revisionsstandarder. Disse standarder kræver, at vi lever op til etiske krav samt planlægger og udfører revisionen med henblik på at opnå høj grad af sikkerhed for, at årsregnskabet og ledelsesberetningen ikke indeholder væsentlig fejlinformation.

En revision omfatter handlinger for at opnå revisionsbevis for de beløb og oplysninger, der er anført i årsregnskabet og ledelsesberetningen. De valgte handlinger afhænger af revisors vurdering, herunder vurderingen af risikoen for væsentlig fejlinformation i årsregnskabet og ledelsesberetningen, uanset om fejlinformationen skyldes besvigelser eller fejl. Ved risikovurderingen overvejer revisor interne kontroller, der er relevante for selskabets udarbejdelse og aflæggelse af et årsregnskab, der giver et retvisende billede, samt for udarbejdelse af en ledelsesberetning, der indeholder en retvisende redegørelse, med henblik på at udforme revisionshandling, der er passende efter omstændighederne, men ikke med det formål at udtrykke en konklusion om effektiviteten af selskabets interne kontrol. En revision omfatter endvidere stillingen til, om den af ledelsen anvendte regnskabspraksis er passende, om de af ledelsen udøvede regnskabsmæssige skøn er rimelige samt en vurdering af den samlede præsentation af årsregnskabet og ledelsesberetningen.

Det er vores opfattelse, at det opnåede revisionsbevis er tilstrækkeligt og egnet som grundlag for vores konklusion med forbehold.

Forbehold

Årsrapporten er aflagt under forudsætning af fortsat drift. Det er en forudsætning for selskabets fortsatte drift, at der tilføres ny kapital, samt at selskabets nuværende kreditfaciliteter kan opretholdes og udvides i takt med finansieringsbehovet. En udvidelse af selskabets kreditfaciliteter er efter vores opfattelse ikke sandsynlig. Vi tager derfor forbehold for, at årsrapporten er aflagt under forudsætning af fortsat drift.

Det har ikke været muligt at få dokumentation for finansiering af virksomhedens fortsatte drift, og vi kan derfor ikke udtale os omkring værdiansættelse af selskabets aktiver. Vi tager derfor forbehold for værdiansættelse.

Konklusion

Det er vores opfattelse, at årsregnskabet som en følge af det i forbeholdet anførte ikke giver et retvisende billede af selskabets aktiver, passiver og finansielle stilling pr. 31. december 2009 samt af resultatet af selskabets aktiviteter for regnskabsåret 1. januar - 31 december 2009.